

การพัฒนาสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติคสร้างสรรค์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม จังหวัดระยอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

เมษายน 2556

การพัฒนาสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม จังหวัดระยอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

เมษายน 2556

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนาสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกร่างสรรค์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม จังหวัดระยอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

เมษายน 2556

กำธร ดิษธรรม. (2556). การพัฒนาสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติก
สร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม จังหวัดระยอง.
ปริญญาโท กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการควบคุม: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทิมวัฒน์บรรเทิง.

การวิจัยในครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติมเรื่อง จิตรกรรมบาติก
สร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม จังหวัดระยอง มีจุดมุ่งหมาย
เฉพาะ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนสาระการเรียนรู้
ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 4 ภายหลังจากเรียนสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์
ขั้นตอนดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาสาระการเรียนรู้
เพิ่มเติม และ 3) การทดลองใช้สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติมเรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์

ผลการวิจัย พบว่านักเรียนทั้งหมดผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคิดเป็นร้อยละ 90.00 ค่าเฉลี่ยของ
คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ
ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนหลังเรียนสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติก
สร้างสรรค์ มีความพึงพอใจในระดับ 4.51 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

THE DEVELOPMENT OF ADDITIONAL ART CONTENT ON BATIK PAINTING FOR
YEAR 4 SECONDARY EDUCATION STUDENTS , PLUKDAENGPITTAYAKOM
SCHOOL , RAYONG PROVINCE .

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Art Education
at Srinakharinwirot University

April 2013

Kamtorn Ditsatum. (2013). **The development of additional art content on batik painting for year 4 Secondary education students , Plukdangpittayakom school , Rayong province.** Master thesis, M.Ed. (Art Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assist. Prof. Dr. Satis Timwattanabunthaoung.

The objective of this research was to develop the essence of additional art content for batik painting, for year 4 Secondary education students, Plukdangpittayakom school, Rayong province. The findings were as follows: 1) The achievement levels of students before and after learning additional art content for batik painting. 2) The opinions of Students in year 4 secondary education after learning the additional art content. The research encompassed three major aspects of work: 1) To examine the knowledge of the additional art content for batik painting. 2) To design a lesson plan for additional art. 3) To implement the lesson plan and evaluate the effectiveness of it.

The results were found to be: The majority of the students achieved a pass mark of 90% The difference in scores between pre – and post test were statistically significant (at $p < .05$), showing an improvement in both the achievement and the opinions of students about learning additional art content for batik painting. A satisfaction level of 4.51 was the highest level of satisfaction.

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับทุนการศึกษาเพื่อทำปริญญาานิพนธ์ รหัส GRAD S-1-56 จากงบประมาณเงินรายได้ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (เงินรายได้ของบัณฑิตวิทยาลัย) ประจำปีงบประมาณ 2556 สำเร็จลงได้ด้วยความเมตตา กรรณอย่างดียิ่งจากท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทิมวัฒน์บรรเทิง ประธานควบคุมปริญญาานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า อาจารย์ที่ปรึกษาในการเรียนระดับบัณฑิตศึกษา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณนายบำรุง ชูประเสริฐ ผู้อำนวยการโรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม ท่าน ดร.มณูญ เชื้อชาติ ผู้อำนวยการโรงเรียนพนัสพิทยาคาร ท่าน ดร.สุริสา บุญโชติหิรัญ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านค่าย นางศรีวิไล เพียรพิทักษ์ ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการโรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม นายปัญญา สุขศิริ ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 และ นางประณมพร สิทธิมงคล ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดป่าประดู่ เป็นอย่างสูงที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญการพัฒนาหลักสูตรตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและกรุณาให้ความช่วยเหลือในการตรวจสอบข้อมูล ทำให้งานวิจัยครั้งนี้มีความครบถ้วนสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คณะกรรมการสอบปริญญาานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วรณรัตน์ ตั้งเจริญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเทพ มุสิกะปาน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรกิตติ และ ดร.อิพัทธ์ วิจิตสถิตรัตน์ ที่กรุณาให้คำแนะนำในการทำวิจัย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ร่วมงานทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ในการทำวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยหวังว่าการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต และประโยชน์อันเกิดจากการใช้ผลการวิจัยนี้ ขอมอบแต่พ่อ แม่ ผู้บริหาร คณะครู บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 แผนการเรียน ไทย-สังคม-ศิลปะ โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม และโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด ในเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 18

กำธร ดิษธรรม

ปริญญาานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนาสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม จังหวัดระยอง
ของ
กำธร ดิษธรรม

ได้รับการอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2556

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ที่ปรึกษาหลัก

.....ประธาน

(ผศ. ดร.สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง)

(ผศ. วรณรัตน์ ตั้งเจริญ)

.....กรรมการ

(ผศ. ดร.สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง)

.....กรรมการ

(ดร.อชิษฐ์ วิจิตสถิตรัตน์)

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ขอบเขตเนื้อหา.....	4
ระยะเวลาในการทดลอง.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาสู่อาเซียน.....	7
หลักสูตรการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ศิลปะ.....	11
การจัดการเรียนการสอนศิลปะ.....	21
ความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ.....	24
ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดระยอง.....	29
จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์.....	34
แนวทางในการทำแบบสอบถาม.....	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	40
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	44
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	44
ขั้นตอนดำเนินการวิจัย.....	45
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	50
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	57
ผลการพัฒนาสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกร่างสรรค์.....	61
ผลการทดลองใช้สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกร่างสรรค์.....	63
ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนหลังจากเรียนสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกร่างสรรค์.....	65
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	70
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	70
ความสำคัญของการวิจัย.....	71
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	71
ขั้นตอนดำเนินการวิจัย.....	71
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	72
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	72
การจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
สรุปผลการวิจัย.....	73
อภิปรายผล.....	74
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	76
ข้อเสนอแนะสำหรับทำวิจัยครั้งต่อไป.....	77
บรรณานุกรม.....	78
ภาคผนวก.....	84
ภาคผนวก ก.....	85
ภาคผนวก ข.....	94
ภาคผนวก ค.....	129
ภาคผนวก ง.....	137
ภาคผนวก จ.....	155
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	164

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 กรอบเนื้อหาสาระท้องถิ่นระยอง.....	33
2 โครงสร้างวิชาเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์.....	48
3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน.....	58
4 จำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้.....	59
5 ผลการประเมินคุณภาพสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์.....	62
6 ผลการประเมินทักษะการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้และคะแนนผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน.....	64
7 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ ก่อนเรียนและหลังเรียน.....	65
8 สถานะของผู้ประเมินความพึงพอใจหลังจากเรียนรายวิชา จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์.....	66
9 ผลการประเมินระดับความพึงพอใจของนักเรียนหลังเรียน สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์.....	66

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แผนภูมิแสดงการใช้สมองซีกซ้ายและขวาเพื่อความคิดสร้างสรรค์.....	26
2 ภาพเสริมจินตนาการเก็บรวบรวมการวิจัย.....	70
3 ลวดลายบาติกอินโดนีเซีย.....	139
4 เครื่องนุ่งห่มอินโดนีเซีย.....	139
5 จิตรกรรมบาติกอินเดีย.....	140
6 เทคนิคงานจิตรกรรมอินเดีย.....	140
7 บาติกตอนใต้ของประเทศจีน.....	141
8 เทคนิคน้ำตาล.....	149
9 เทคนิคเกลือ.....	149
10 ลักษณะลวดลายที่เกิดจากการสร้างด้วยเทียน.....	150
11 ลักษณะลวดลายที่เกิดจากการสัปดาห์เทียน.....	152
12 ลักษณะลวดลายที่เกิดจากการใช้ฟู่กันระบายเทียนเพื่อสร้างลวดลาย.....	152
13 การสร้างลวดลายบาติกพื้นดำ.....	153
14 ลักษณะผลงานการซ้อนสีเก็บสีเพื่อสร้างระยะของภาพ.....	154
15 ลักษณะผลงานการซ้อนสีเก็บสีเพื่อสร้างระยะของภาพ.....	154
16 การสัมภาษณ์ คุณชนะพล ให้นาญ วิทยากรพิเศษการจัดการเรียน การสอนกิจกรรมบาติกในระดับประถมศึกษา.....	156
17 การสัมภาษณ์ คุณสุภาวดี วัฒนศิริ นักศึกษาปริญญาโทได้รับทุน แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมอินโดนีเซีย.....	156
18 ความเป็นมาบาติก.....	157
19 รู้จักอุปกรณ์การเรียนรู้.....	157
20 การฝึกทักษะการเขียนเส้นเทียน.....	158
21 ทักษะพื้นฐานการลงสี.....	158
22 การฝึกทักษะการสร้างลวดลายด้วยเกลือ น้ำตาล ผงชูรส ฯลฯ.....	159
23 การฝึกทักษะการสร้างลวดลายด้วยวิธีการซ้อนสี.....	159
24 การฝึกทักษะการสร้างลวดลายด้วยเทียนหรือพาราฟิน.....	160
25 การฝึกทักษะการสร้างลวดลายด้วยการลงสี.....	160

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
26 การฝึกทักษะการสร้างมิติด้วยเทคนิคการลงสี.....	161
27 เทคนิคการรีดเทียน เพื่อเคลือบน้ำยาโซเดียมซิลิเกตป้องกันสีตก.....	161
28 การออกแบบผลงานจิตรกรรมจากบทประพันธ์ เรื่อง พระอภัยมณี.....	162
29 การสื่อสารด้วยสี ตามบทประพันธ์ เรื่อง พระอภัยมณี.....	162
30 ผลงานจากบทประพันธ์ เรื่อง พระอภัยมณี.....	163

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาเปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมและพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 27 วรรค 2 กำหนดไว้ว่าสถานศึกษาจะต้องเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติเพื่อให้เป็นหลักสูตรที่เหมาะสมกับแต่ละสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. 2545: ไม่ปรากฏเลขหน้า) และในวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาที่สำคัญ ระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ได้กำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เหมาะสม โดยเร่งสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันปัจจัยเสี่ยงและเสริมรากฐานของประเทศด้านต่าง ๆ ให้เข้มแข็งควบคู่ไปกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้ และความคิดสร้างสรรค์บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การพัฒนาประเทศที่มั่นคงและยั่งยืน เพื่อมุ่งวิสัยทัศน์ระยะยาวที่ทุกภาคส่วนในสังคมไทยเห็นพ้องร่วมกันกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ปี พ.ศ. 2570 ซึ่งกำหนดไว้ว่า “คนไทยภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีมิตรไมตรีบนวิถีชีวิตแห่งความพอเพียงยึดมั่นในวัฒนธรรมประชาธิปไตย และหลักธรรมาภิบาล การบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่ทั่วถึง มีคุณภาพสังคมมีความปลอดภัยและมั่นคง อยู่ในสภาวะแวดล้อมที่ดี เกื้อกูลและเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ระบบการผลิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน อยู่บนฐานทางเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองและแข่งขันได้ในเวทีโลก สามารถอยู่ในประชาคมภูมิภาคและโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. 2554: ไม่ปรากฏเลขหน้า)

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ 293/2551 โดยแบ่งการจัดการศึกษาออกเป็น 3 ระดับ ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6) เป็นระดับการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะพื้นฐานด้านการอ่านเขียน การคิดคำนวณ การคิดพื้นฐาน การติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์และสมดุลทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม โดยเน้นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

เป็นระดับการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัด และความสนใจของตนเอง ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพส่วนบุคคลที่มีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ และคิดแก้ปัญหา มีทักษะในการดำรงชีวิต มีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบ ต่อสังคม มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความดีงาม และความภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ หรือการศึกษาต่อ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6) เป็นระดับการศึกษาที่มุ่งเน้นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน สนองตอบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน ทั้งด้านวิชาการ และวิชาชีพ มีทักษะในการใช้วิทยาการและเทคโนโลยีทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิด ประโยชน์ในการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ มุ่งพัฒนาตนและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำ และให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 4-7)

จุดเน้นในการพัฒนาผู้เรียนทางด้านศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ได้กำหนดองค์ความรู้ โดยเน้นความรู้และทักษะในการคิดริเริ่ม จินตนาการ สร้างสรรค์ งานศิลปะ สุนทรียภาพและการเห็นคุณค่าทางศิลปะ โดยครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้น ส่งเสริมทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนมาตรฐานสากล ที่พัฒนาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สาระพื้นฐาน 8 กลุ่มสาระ การจัดการเรียน เสริมสาระเพิ่มเติมและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พร้อมทั้งจัดให้มีการเรียนการสอนสาระที่เป็นสากล 4 สาระ คือ ทฤษฎีความรู้ ความเรียงขั้นสูง กิจกรรมสร้างสรรค์ และโลกศึกษา เพื่อรองรับการขับเคลื่อน ประชาคมอาเซียน ซึ่งได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนามนุษย์ โดยให้ประชาชนสามารถเข้าถึง โอกาสในการพัฒนาในด้านต่างๆ อาทิ การศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต การฝึกอบรม นวัตกรรม การส่งเสริมการป้องกันคุณภาพการทำงานและการประกอบการ รวมถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ การวิจัย การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภายใต้ประเด็นสำคัญได้แก่ ความร่วมมือทางด้าน วิชาการและการพัฒนา ซึ่งจะช่วยสนับสนุนกระบวนการรวมตัวของอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554: 13)

โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคมเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาการจัดการจัดกระบวนการศึกษาดังกล่าว จึงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาช่วยส่งเสริมการพัฒนาการเรียนรู้ โดยจัดหลักสูตรที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านศิลปะ สาขา ไทย-สังคม-ศิลปะ เน้นการเรียนรู้และฝึกทักษะด้านศิลปะ ส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนัก ถึงคุณค่าวัฒนธรรมไทย เข้าใจ และสามารถนำศิลปวัฒนธรรมไทยไปเผยแพร่สู่สังคมโลกและสามารถ นำวัฒนธรรมในกลุ่มภูมิภาคอาเซียนมาประยุกต์ดัดแปลงให้เข้ากับสภาพสังคมไทย เสริมสร้างความรู้ และทักษะในการคิดริเริ่ม จินตนาการ สร้างสรรค์งานศิลปะ สุนทรียภาพได้อย่างหลากหลาย ผู้วิจัย เห็นว่าการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เพื่อยกระดับการจัดการเรียนรู้สู่

โรงเรียนมาตรฐานสากล จำเป็นต้องมีการจัดการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมที่หลากหลาย สอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้ ศ 1.2 คือ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล เพื่อจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียน ไทย-สังคม-ศิลปะ โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม จังหวัดระยอง ให้มีความรู้ เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ เป็นการกระตุ้น การเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมในกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียน ส่งเสริมทักษะกระบวนการคิดและ สร้างสรรค์ผลงานด้วยวิธีการสร้างงานจิตรกรรมบาติกรด้วยเทคนิคที่หลากหลาย สร้างเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิต

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม กลุ่มสาระ การเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียน ไทย-สังคม-ศิลปะ โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม จังหวัดระยอง ดังนี้

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนสาระการเรียนรู้ ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภายหลังจากเรียน สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์

ความสำคัญของการวิจัย

1. สาระการเรียนรู้เพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ สำหรับจัดการเรียนรู้ให้กับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียน ไทย-สังคม-ศิลปะ โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม ที่พัฒนาขึ้น โรงเรียนในเขตพื้นที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับบริบทการพัฒนา หลักสูตรโรงเรียนมาตรฐานสากล
2. การสร้างความรู้ ความเข้าใจ พื้นฐานและฝึกทักษะการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมบาติกร สร้างสรรค์ ที่เป็นวัฒนธรรมในกลุ่มภูมิภาคอาเซียน ปลุกฝังให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิดริเริ่ม จินตนาการ สร้างสรรค์งานศิลปะ มีความเข้าใจและประยุกต์งานศิลปะในกลุ่มภูมิภาคอาเซียนให้เข้ากับสภาพ สังคมไทย เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต
3. เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมาตรฐานสากล กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ในการพัฒนาสาระวิชาเพิ่มเติม

ขอบเขตของการวิจัย

เพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555
โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 แผนการเรียน
ไทย-สังคม-ศิลปะ โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบ
เฉพาะเจาะจงโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการเลือก

ขอบเขตเนื้อหา

เนื้อหา ได้แก่ สารการเรียนรู้เพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียน ไทย-สังคม-ศิลปะ โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม มีขอบเขต
เนื้อหาดังนี้ ความเป็นมาและความสำคัญของจิตรกรรมบาติกในกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียน
เส้นและสีในงานบาติก ขั้นตอนและเทคนิคการสร้างลวดลาย จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ จาก
บทประพันธ์สุนทรภู่

ระยะเวลาในการทดลอง

การทดลองใช้หลักสูตรสารการเรียนรู้เพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ เป็นการทดลอง
ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ในเดือนพฤศจิกายน 2555 – ธันวาคม 2555 ระยะเวลา 20 ชั่วโมง ใช้
เวลาในการวิจัยทั้งหมด 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สารการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม หมายถึง เนื้อหาวิชาที่สถานศึกษาสร้างขึ้นเพิ่มเติมให้นักเรียน
ได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้คือ การเรียนรู้ เรื่อง จิตรกรรมบาติก
สร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2. การพัฒนาสารการเรียนรู้ หมายถึง การนำสารการเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ประกอบการ
จัดการเรียนการสอนโดยจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม มีขั้นตอนในการพัฒนา 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษา
ข้อมูลขั้นพื้นฐานจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตรกรรมบาติก
และการจัดทำสารการเรียนรู้ 2) การพัฒนาสารการเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อจัดทำเป็นรายวิชาใหม่ 3) การ
ทดลองใช้สารการเรียนรู้เพิ่มเติม และประเมินผลการทดลองใช้สารการเรียนรู้เพิ่มเติม

3. จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ หมายถึง งานจิตรกรรมที่เพ้นท์ด้วยมือโดยใช้เทคนิคการสร้าง ลวดลายที่หลากหลายเพื่อสร้างมิติและการจัดองค์ประกอบศิลป์ ถ่ายทอดเรื่องราวได้ตามจินตนาการ ประกอบด้วยสาระการเรียนรู้เรื่อง ความเป็นมาและความสำคัญของจิตรกรรมบาติก ในกลุ่มประเทศ ประชาคมอาเซียน เส้นและสีในงานบาติก ขั้นตอนและเทคนิคการสร้างลวดลาย จิตรกรรมบาติก สร้างสรรค์ จากบทประพันธ์สุนทรภู่

4. การจัดการเรียนรู้สู่อาเซียน หมายถึง การเรียนรู้วัฒนธรรมในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม บาติกสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมการย้อมผ้าของกลุ่มประเทศอาเซียนและได้รับความแพร่หลายใน กลุ่มประชาคมอาเซียน

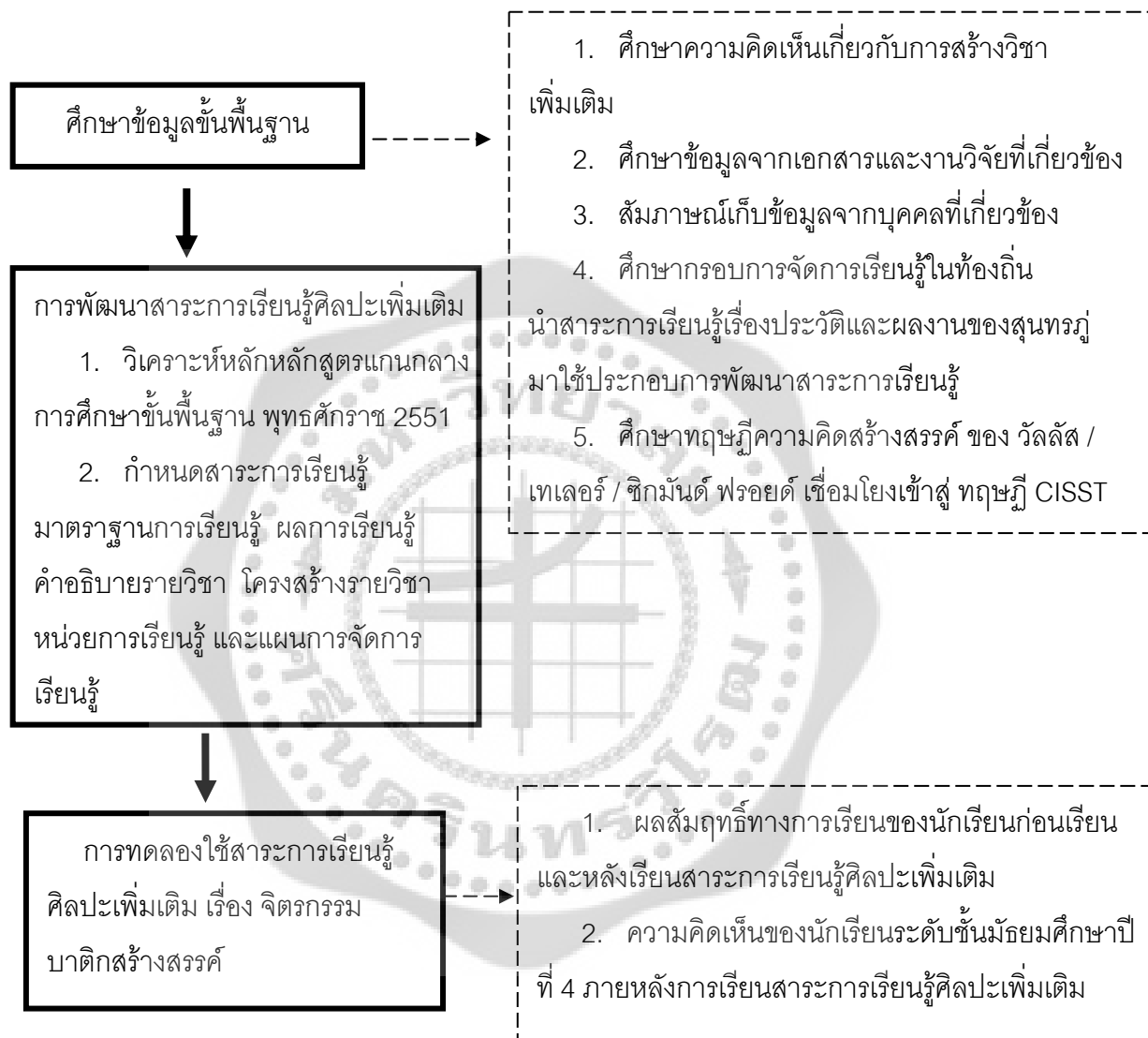
5. การจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาสู่อาเซียน หมายถึง การจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาการศึกษาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ เกิดทักษะการเรียนรู้ ในศิลปะส่วนรวมของประชาคมอาเซียน

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลรวมของคะแนนการฝึกทักษะการเรียนรู้ที่เกิดจาก ความคิดสร้างสรรค์และการฝึกทักษะการปฏิบัติผลงานรวมกับผลการทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

7. ความคิดเห็น หมายถึง ความพึงพอใจและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย หลังจากสิ้นสุดการทดลองโดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจและความคิดเห็นเป็นเครื่องมือในการ ประเมินผล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

สมมติฐานในการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้สาระการเรียนรู้เพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ หลังการเรียนสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาสู่อาเซียน
2. หลักสูตรการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ศิลปะ
3. การจัดการเรียนการสอนศิลปะ
4. ความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ
5. ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดระยอง
6. จิตกรรมบำบัดสร้างสรรค์
7. แนวทางในการทำแบบสอบถาม
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาสู่อาเซียน

1.1 การจัดหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อพัฒนาสู่อาเซียน

หลักสูตรการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2551 กำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นทิศทางการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนในแต่ละระดับ และยังเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมเวลาเรียนได้ตามความพร้อมและจุดเน้น อีกทั้งได้ปรับกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียน เกณฑ์การจบการศึกษาแต่ละระดับ และเอกสารแสดงหลักฐานทางการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และมีความชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 4)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หมวด 4 ว่าด้วยแนวทางการจัดการศึกษามีเจตนารมณ์ให้มีการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยยึดหลักให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด โดยเน้นทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และการบูรณาการความรู้ด้วยหลักสูตรที่หลากหลายเหมาะสมกับวัยและศักยภาพของผู้ มุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงามและความรับผิดชอบต่อสังคม มีหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่น สำหรับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน สำหรับอุดมศึกษานั้นมีส่วนเพิ่มเติมด้านการพัฒนาวิชาการ วิชาชีพชั้นสูง และการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาความรู้และสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. 2545: ไม่ปรากฏเลขหน้า)

ทั้งนี้ ได้มีการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) เป็นแผนระยะยาว 15 ปี โดยการนำสาระตามบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและนโยบายรัฐบาล โดยเป็นแผนยุทธศาสตร์ซึ่งนำไปใช้ในการจัดทำและดำเนินการแผนต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องสอดคล้องกันทั้งประเทศ ได้แก่แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา แผนพัฒนาการอุดมศึกษา ตลอดจนแผนปฏิบัติการในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและในระดับสถานศึกษา ในการพัฒนาสังคมให้เป็นที่พึงปรารถนา นำพาไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันในการเรียนรู้ที่ครอบคลุมได้ตลอดชีวิต และมีปัญญาเป็นทุนไว้สร้างงานสร้างรายได้ พาประเทศให้รอดพ้นจากวิกฤตเศรษฐกิจและสังคม พร้อมทั้งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์การพัฒนาในระยะยาว 20 ปี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545: 6)

แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) อาศัยกรอบแนวคิดในการเป็นแผนบูรณาการองค์รวม การพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ตลอดจนการพัฒนาสังคมให้เข้มแข็งและมีคุณภาพซึ่งการพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ตลอดจนการพัฒนาสังคมให้เข้มแข็งและมีคุณภาพ ซึ่งการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์นั้น หมายถึง การเป็นคนดีและมีความสุข สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในขณะที่การพัฒนาสังคมให้เข้มแข็งและมีคุณภาพนั้น หมายถึง การพัฒนาสังคมให้มีลักษณะ 3 ประการต่อไปนี้ 1) สังคมคุณภาพ ที่มีความเที่ยงธรรม มั่นคงโปร่งใส ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพสมบูรณ์ 2) สังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ ที่ทุกคนและทุกส่วนในสังคมมีความใฝ่รู้และพร้อมที่จะเรียนรู้อยู่เสมอ 3) สังคมแห่งความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน เป็นสังคมที่มุ่งฟื้นฟูสืบสานและธำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ ศิลปะและวัฒนธรรมไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545: 7)

1.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการจัดการและการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้

การปรับปรุงและพัฒนาระบบการศึกษาของประเทศไทยเพื่อรองรับการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน เริ่มต้นด้วยการปฏิรูปกฎหมายสูงสุดของประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมีการจัดทำกฎหมายว่าด้วยการศึกษา สอดคล้องและรองรับโดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการศึกษาแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ มีจุดเน้นในการดำเนินการ 5 ประการ คือ 1) การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ประชาชน ซึ่งเน้นที่การพัฒนาระบบการศึกษาต่อเนื่องและการเรียนรู้ตลอดชีวิต การบริการทางวิชาการแก่สังคม 2) การปฏิรูปการเรียนรู้สู่การใช้ความรู้เป็นฐานในการดำรงชีวิต โดยเน้นการปฏิรูปการเรียนรู้สู่การใช้ความรู้เป็นฐานในการดำรงชีพ การพัฒนาระบบจัดการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม การพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ 3) การเพิ่มศักยภาพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

โดยเน้นการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู และบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาระบบบริหารงานบุคคล การส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา การสร้างและพัฒนาระบบค่าตอบแทน สวัสดิการและสิทธิประโยชน์เกี่ยวกับ การพัฒนาคุณภาพชีวิตครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนการแก้ไขปัญหาขาดแคลนครู 4) การพัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ โดยเน้นการพัฒนากฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา การพัฒนาโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ การพัฒนามหาวิทยาลัยสู่สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ การโอนกิจการโรงเรียนของรัฐให้เอกชน การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการบริหารจัดการ การพัฒนาระบบการวางแผน ตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล การส่งเสริมเพื่อการบริหารจัดการ การพัฒนาระบบการวางแผน ตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล การส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกหน่วยงานบริหารราชการตามหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 5) การจัดการทรัพยากรเพื่อการพัฒนาการศึกษา โดยเน้นการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการศึกษา การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานสถานศึกษา โดยในส่วนนี้ครอบคลุมถึงการปฏิรูปวัฒนธรรมการทำงานภายในกระทรวง การพัฒนาเครือข่ายการบริหารจัดการองค์การและการบริหารจัดการศึกษาที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน การพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนรูปแบบใหม่ เช่น โรงเรียนสองภาษา โรงเรียนต้นแบบ ICT โรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนผู้มีความสามารถพิเศษ เป็นต้น นอกจากนี้ในการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานสถานศึกษานั้น มีการกำหนดการจัดสรรคอมพิวเตอร์ให้สถานศึกษาโดยเร่งด่วนและทั่วถึงประมาณร้อยละ 30 ของนักเรียน การปรับปรุงวิธีการประเมินและประเมินคุณภาพสถานศึกษาทุกระดับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542: 5)

1.3 การจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

การจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน เป็นการนำแนวคิดหรือหลักการในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนที่เอื้อต่อการเป็นพลเมืองอาเซียน ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ เจตคติและค่านิยมตามที่ระบุไว้ ผสมกับการจัดการศึกษาแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สามารถดำเนินการได้หลายแนวทาง คือ 1) จัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับอาเซียนอย่างชัดเจน โดยอธิบายพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และแหล่งอารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 2) จัดการเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการหรือการสอดแทรกเนื้อหาสาระเกี่ยวกับอาเซียน ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3) จัดรายวิชาเพิ่มเติม เพื่อจัดการเรียนรู้สู่อาเซียน 4) จัดเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและกิจกรรมเสริมในสถานศึกษา โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของผู้เรียน ตลอดจนจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์หรือเหตุการณ์ปัจจุบันของประเทศสมาชิกอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554: 8)

การจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนและช่วยเหลือครู โดยเน้นให้ครูเริ่มจากการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา จัดทำหน่วยการเรียนรู้และเขียนแผนการเรียนรู้ที่พัฒนาผู้เรียนให้มีความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดี พร้อมทั้งจะปรับเปลี่ยน และเตรียมตัวรับความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับอาเซียนที่จะต้องเผชิญในอนาคต แนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้ 1) วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง เพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 2) จัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการประชาคมอาเซียน 3) จัดทำแผนผังความคิดหน่วยการเรียนรู้ บูรณาการกับสาระการเรียนรู้และตัวชี้วัด เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ร่วมกัน 4) ออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (Backword Design) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน. 2554: 27)

ดังนั้นการดำเนินการพัฒนาการจัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อสร้างความยั่งยืนในการดำเนินการจึงเน้นการผสมผสานแนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามจุดเน้นการจัดการศึกษาสู่อาเซียนเข้ากับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยการจัดทำเป็นรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ว่าด้วยเรื่องการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติค่านิยมของพลเมืองไทย ที่มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถอยู่ในประชาคมอาเซียนได้เป็นอย่างดี

1.4 การจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาสู่อาเซียน

จากวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2542-2559) มุ่งเน้นการพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสร้างสังคมคุณธรรม พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ ส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะของเด็กไทยในอาเซียนด้านความรู้เกี่ยวกับประเทศอาเซียนในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ด้านเจตคติ ว่าด้วยการสร้างความภาคภูมิใจ ในความเป็นไทยและความเป็นอาเซียน ประกอบกับข้อตกลงร่วมกันในการประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน ครั้งที่ 4 ได้มีการจัดทำแผน 5 ปี ด้านการศึกษา (2554-2558) กำหนดเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาการศึกษาของอาเซียนดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างความตระหนักเกี่ยวกับอาเซียน กำหนดเป้าหมายในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ของอาเซียนด้วยการเสริมสร้างความตระหนัก และค่านิยมร่วมในการเป็นประชาชนอาเซียนในสังคมทุกระดับ โดยใช้การศึกษาเป็นกลไกในการดำเนินการ ยุทธศาสตร์ที่ 2 ประกอบด้วยการเสริมสร้างโอกาสในการได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเพื่อบรรลุเป้าหมายการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การยกระดับมาตรฐานการศึกษา การจัดการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนาอาชีพ ยุทธศาสตร์นี้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับ

ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ส่งเสริมการจัดการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน อย่างมีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดนและการจัดการศึกษาให้มีความเป็นสากล เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและสภาพเศรษฐกิจของยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งอาศัยแรงงานที่มีทักษะและความชำนาญการสูงและสามารถเคลื่อนย้ายไปประกอบอาชีพในอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545: 9)

การจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 2 ในการพัฒนาการศึกษาของอาเซียน ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจน การนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะ เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระในศิลปะแขนงต่าง ๆ อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาการจัดการศึกษาตามแนวทางแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2542-2559) พัฒนาคนอย่างรอบด้าน สร้างสังคมคุณธรรม พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ได้ตามความต้องการและตามอัธยาศัย

2. หลักสูตรการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ศิลปะ

2.1 หลักสูตรการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ โดยกำหนดจุดมุ่งหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมาย และกรอบทิศทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลก (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544: 4)

พร้อมกันนี้ได้มีการปรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่นและสถานศึกษาได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา. 2545: 25-26)

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ เป็นการสร้างกลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สามารถตอบสนองของความต้องการของบุคคล สังคมไทย ผู้เรียนมีศักยภาพในการแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในสังคมโลก ปลุกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นไปตามเจตนารมณ์มาตรา 80 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 12 และมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 และคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีมติเห็นชอบให้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เป็นหลักสูตรที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะ เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระในศิลปะแขนงต่าง ๆ ประกอบด้วยสาระสำคัญ คือ

- **ทัศนศิลป์** มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบศิลป์ ทัศนธาตุ สร้างและนำเสนอผลงานทางทัศนศิลป์จากจินตนาการ โดยสามารถใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้เทคนิควิธีการของศิลปินในการสร้างงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจาร์ณคุณค่างานทัศนศิลป์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ชื่นชม ประยุกต์ใช้ในชีวิตรประจำวัน

- **ดนตรี** มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบดนตรีแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจาร์ณคุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ทางดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตรประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าดนตรีเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล ร้องเพลง และเล่นดนตรีในรูปแบบต่าง ๆ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเสียงดนตรี แสดงความรู้สึกที่มีต่อดนตรีในเชิงสุนทรีย์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับประเพณีวัฒนธรรม และเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์

● **นาฏศิลป์** มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบนาฏศิลป์ แสดงออกทางนาฏศิลป์ อย่างสร้างสรรค์ ใช้ศัพท์เบื้องต้นทางนาฏศิลป์ วิเคราะห์วิพากษ์ วิจักษ์คุณค่าทางนาฏศิลป์ ถ่ายทอด ความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ ประยุกต์ใช้นาฏศิลป์ ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เห็นคุณค่า ของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ดังนั้นหลักสูตรการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งเน้นส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการ ชื่นชมความงาม สุนทรีย์ภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาอารมณ์ และสังคม ตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมผู้เรียนให้มีความเชื่อมั่นในตนเองและ แสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ การเรียนรู้ศิลปะมุ่ง พัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ การคิดที่เป็นเหตุเป็นผลถึงวิธีการทางศิลปะ ความเป็นมาของ รูปแบบ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและรากฐานทางวัฒนธรรม คันทาศักยภาพ ความสนใจส่วนตัว ผักการเรียนรู้ การสังเกตที่ละเอียดอ่อนอันนำไปสู่ความรัก เห็นคุณค่าและเกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะและ สิ่งรอบตัว ส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักถึงบทบาทของศิลปกรรมในสังคม ช่วยให้มีมุมมองและโลกทัศน์ กว้างไกล สะท้อนให้เห็นมุมมองของชีวิต เสริมสร้างให้ชีวิตมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ช่วยให้มีจิตใจที่งดงาม สมาธิแน่น สุขภาพกายและสุขภาพจิตมีความสมดุล เป็นรากฐานของการพัฒนาชีวิต ที่สมบูรณ์ เป็นการยกระดับคุณค่าชีวิตของมนุษยชาติโดยส่วนตัวและส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพ ชีวิตของสังคมโดยรวม (กรมวิชาการ. 2546: 11-14)

2.1.1 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 ทศนศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจักษ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระที่ 2 ดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจักษ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

2.1.2 คุณภาพผู้เรียน

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

- รู้และเข้าใจเกี่ยวกับทัศนธาตุและหลักการออกแบบในการสื่อความหมาย สามารถใช้ศัพท์ทางทัศนศิลป์ อธิบายจุดประสงค์และเนื้อหาของงานทัศนศิลป์ มีทักษะและเทคนิคในการใช้ วัสดุ อุปกรณ์ และกระบวนการที่สูงขึ้นในการสร้างงานทัศนศิลป์ วิเคราะห์เนื้อหาและแนวคิด เทคนิค วิธีการการแสดงออกของศิลปินทั้งไทยและสากล ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ในการออกแบบ สร้างสรรค์งานที่เหมาะสมกับโอกาส สถานที่ รวมทั้งแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพสังคมด้วยภาพ ล้อเลียนหรือการ์ตูน ตลอดจนประเมินและวิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ด้วยหลักทฤษฎีวิจารณ์ศิลปะ
- วิเคราะห์เปรียบเทียบงานทัศนศิลป์ในรูปแบบตะวันออกและตะวันตก เข้าใจอิทธิพลของมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาระหว่างประเทศที่มีผลต่อการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ในสังคม
- รู้และเข้าใจรูปแบบบทเพลงและวงดนตรีแต่ละประเภท และจำแนกรูปแบบของวงดนตรีทั้งไทยและสากล เข้าใจอิทธิพลของวัฒนธรรมต่อการสร้างสรรค์ดนตรี เปรียบเทียบอารมณ์และความรู้สึกที่ได้รับจากดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมต่างกัน อ่าน เขียนโน้ตดนตรีไทยและสากลในอัตรา จังหวะต่าง ๆ มีทักษะในการร้องเพลงหรือเล่นดนตรีเดี่ยวและรวมวงโดยเน้นเทคนิค การแสดงออกและ คุณภาพของการแสดง สร้างเกณฑ์สำหรับประเมินคุณภาพการประพันธ์ การเล่นดนตรีของตนเอง และผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม สามารถนำดนตรีไปประยุกต์ใช้ในงานอื่น ๆ
- วิเคราะห์ เปรียบเทียบรูปแบบ ลักษณะเด่นของดนตรีไทยและสากลในวัฒนธรรมต่าง ๆ เข้าใจบทบาทของดนตรีที่สะท้อนแนวความคิดและค่านิยมของคนในสังคม สถานะทางสังคมของนักดนตรีในวัฒนธรรมต่าง ๆ สร้างแนวทางและมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและอนุรักษ์ดนตรี
- มีทักษะในการแสดงหลากหลายรูปแบบ มีความคิดริเริ่มในการแสดงนาฏศิลป์เป็น คู่และเป็นหมู่ สร้างสรรค์ละครสั้นในรูปแบบที่ชื่นชอบ สามารถวิเคราะห์แก่นของการแสดงนาฏศิลป์ และละครที่ต้องการสื่อความหมายในการแสดง อิทธิพลของเครื่องแต่งกาย แสง สี เสียง ฉาก

อุปกรณ์และสถานที่ที่มีอิทธิพลต่อการแสดง และสามารถวิเคราะห์ท่าทางการเคลื่อนไหวของผู้คนในชีวิตประจำวัน และนำมาประยุกต์ใช้ในการแสดง

● เข้าใจวิวัฒนาการของนาฏศิลป์และการแสดงละครไทย และบทบาทของบุคคลสำคัญในวงการนาฏศิลป์และการละครของประเทศไทยในยุคสมัยต่าง ๆ สามารถเปรียบเทียบการนำการแสดงไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ และเสนอแนวคิดในการอนุรักษ์นาฏศิลป์ไทย (กรมวิชาการ. 2546: 24-28)

2.2 กระบวนการในการพัฒนาหลักสูตร

นักพัฒนาหลักสูตรหลายท่านได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้ คือ ทาบ (Taba. 1962: 12) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

1. สำรวจสภาพปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นต่าง ๆ ในสัง
2. กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ต้องการ
3. คัดเลือกเนื้อหาให้สัมพันธ์เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
4. จัดหมวดหมู่ ขั้นตอน แก้ไขปัญหาที่กำหนดไว้
5. วางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เหมาะสม
6. จัดระบบ เรียงลำดับ แก้ไขจุดมุ่งหมายและประสบการณ์ของหลักสูตรให้ตรงกับ

ความต้องการของคณะกรรมการ

7. กำหนดแนวทางการประเมินผลหลักสูตร

ทาบ (Taba. 1962: 12) ให้แนวคิดว่ามีรูปร่างอย่างไรก็ตาม ควรมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. วัตถุประสงค์ (ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุประสงค์ทั่วไปของหลักสูตร หรือวัตถุประสงค์เฉพาะรายวิชา)
2. เนื้อหาวิชาและจำนวนคาบการเรียนการสอนของแต่ละวิชา
3. กระบวนการเรียนการสอนหรือกิจกรรม
4. การประเมินผลตามวัตถุประสงค์

นอกจากนี้แนวคิดของ Taba ยังมีจุดเด่นที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. ยุทธวิธีการสอนและประสบการณ์เรียนรู้ จะเป็นสิ่งกำหนดสถานการณ์เงื่อนไขการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละครั้ง จะมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเป็นผลผลิต ดังนั้นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนต้องแสดงลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้ด้วย

2. หน้าที่ของยุทธวิธีการสอน เป็นสิ่งที่หลอมรวมหลายสิ่งหลายอย่างเข้ามาไว้ด้วยกัน เป็นกระบวนการที่ซับซ้อน ดังนั้นสิ่งที่ควรคำนึงในการตัดสินใจเกี่ยวกับยุทธวิธี มีดังนี้

2.1 การจัดเนื้อหา จะต้องกำหนดให้ชัดเจนว่ารายวิชานั้น ๆ มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้แบบใด กว้างหรือลึกมากน้อยเพียงใด และได้เรียงลำดับเนื้อหาวิชาไว้อย่างไร การกำหนดโครงสร้างได้กระทำ ชัดเจนสอดคล้องกับโครงสร้างในระดับใด

2.2 หน่วยการเรียนรู้จะมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่บ่งชี้ถึงการวัดและประเมิน ได้ชัด มีการเสนอรายละเอียดและมีความยืดหยุ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการ วางแผนการเรียนรู้ และทำกิจกรรมตามความต้องการและความสนใจตามลักษณะเฉพาะ นอกจากนี้ การตรวจสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียน จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ได้ เป็นลำดับขั้นตอน เพื่อนำไปสู่ข้อค้นพบ ข้อสรุปที่เป็นหลักการที่มุ่งเน้นความคาดหวังเกี่ยวกับการ เรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน และการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการทางความคิดที่ต่อเนื่อง รวมทั้ง การสืบเสาะหาความรู้ได้ด้วยตนเอง

จากกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Tabá สรุปได้ว่า การกำหนดวัตถุประสงค์ของ หลักสูตร การเลือกเนื้อหาสาระจะต้องกำหนดให้ชัดเจนให้สอดคล้องกับโครงสร้างของแต่ละระดับ ส่วนกระบวนการเรียนรู้จะต้องมีเงื่อนไขการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน แสดงลำดับขั้นตอนของ การเรียนรู้ให้ชัดเจน และการวัดและประเมินผลต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีรายละเอียดและ ความยืดหยุ่นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้ ได้ทำกิจกรรมตามความต้องการและ ความสนใจตามลักษณะเฉพาะ มีการตรวจสอบความรู้พื้นฐานเพื่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้ เป็นไปตามลำดับขั้นตอน

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิด สุมิตร คุณานุกร ประกอบด้วยกิจกรรม หลัก 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งต้องพิจารณาถึงข้อมูลในด้าน ต่าง ๆ เช่น ข้อมูลทางปรัชญา ข้อมูลที่ได้จากนักวิชาการแต่ละสาขา ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพ ความต้องการของผู้เรียน ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการทางด้านเทคโนโลยี เมื่อรวบรวมข้อมูลจาก ด้านต่าง ๆ แล้วจึงนำมาเพื่อพิจารณากำหนดเป็นจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแต่ละระดับ ความมุ่งหมาย ที่ตั้งขึ้นแต่ละระดับ จะต้องสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาระดับชาติ ทั้งต้องแสดงถึง เอกลักษณะและวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป ผู้ที่ได้รับการศึกษาตามแนวจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ในหลักสูตรแล้วย่อมมีประสบการณ์ ความเข้าใจและทักษะต่าง ๆ เช่น การติดต่อ การเข้าสังคม การอาชีพ เจตคติ และรู้คุณค่าสิ่งต่าง ๆ ด้วย

ขั้นตอนที่ 2 การเลือกเนื้อหาวิชา ควรคำนึงถึงว่าจะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ใดก่อนหลัง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้สะดวกและเกิดผลการเรียนรู้สูงสุด วิธีจัดลำดับที่นิยมใช้ในการจัดเนื้อหาวิชา มีหลายวิธี เช่น จัดลำดับจากเนื้อหาที่ง่ายไปสู่เนื้อหาที่ยาก จัดลำดับความจำเป็นที่จะต้องเรียนก่อนหลัง จัดจากส่วนรวมไปหาส่วนย่อย และการจัดลำดับตามกาลเวลา

ขั้นตอนที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ การที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูนำเอาโครงการของหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผล รวมถึงการบริหารงานทางด้านวิชาการของโรงเรียนเพื่ออำนวยความสะดวกและนักเรียนสามารถสอนและเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลหลักสูตร หมายถึง ทั้งการวิเคราะห์ตัวหลักสูตร การวิเคราะห์กระบวนการของการนำหลักสูตรไปใช้ การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนและการวิเคราะห์โครงการประเมินผลหลักสูตร เพื่อหาคำตอบว่าหลักสูตรสัมฤทธิ์ผล ตามที่กำหนดไว้ในความมุ่งหมายหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และอะไรเป็นสาเหตุการประเมินผลหลักสูตรจึงเกินขอบเขตกว้างมาก หลักสูตรที่ไม่สัมฤทธิ์ผลอาจเนื่องมาจากความมุ่งหมายสูงหรือมากเกินไปจนผู้ปฏิบัติไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุตามที่ต้องการได้ทุกประการ หรืออาจเป็นเพราะเนื้อหาหรือประสบการณ์ไม่สัมพันธ์กับความมุ่งหมาย

ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงหลักสูตร กระบวนการพัฒนาหลักสูตร มีลักษณะเป็นวัฏจักร เริ่มต้นด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ เลือกและจัดเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับความมุ่งหมาย นำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผลตามที่มุ่งหมายไว้ ประเมินหาข้อบกพร่องของกระบวนการนี้และนำผลที่ได้ไปปรับปรุงหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตรจึงเริ่มต้นด้วยกระบวนการและขั้นตอนเดิมอีก คือ ปรับปรุงจุดประสงค์ เมื่อจุดประสงค์ซึ่งเป็นแม่บทเปลี่ยนแปลงไป กระบวนการถัดมาก็ต้องเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องรับกัน จนมาถึงการประเมินผลหลักสูตร และนำเอาข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลไปปรับปรุงหลักสูตรอีก เป็นวัฏจักรวนเวียนต่อเนื่องกัน (สุมิตร คุณานุภกร. 2523: 65)

จากกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรควรประกอบด้วย

1. การสำรวจสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ความจำเป็นในสังคม
2. การกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
3. การเลือกเนื้อหาสาระโดยยึดความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักสูตร
4. การจัดทำหลักสูตร จัดลำดับและขั้นตอนเนื้อหาต่าง ๆ ของหลักสูตร
5. การนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดผล
6. การประเมินผลหลักสูตร คือการวิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนการสอน ผลสัมฤทธิ์นักเรียน

7. การปรับปรุงหลักสูตร เป็นกระบวนการที่เป็นวัฏจักร คือกลับไปทีกระบวนการคิดอีกครั้งโดยการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

2.3 แนวทางการจัดทำหลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม

สาระการเรียนรู้เพิ่มเติม หมายถึง สาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาสร้างขึ้นให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคล สถานศึกษาสามารถจัดทำได้ใน 2 มิติ ดังนี้

มิติที่ 1 จัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ โครงการ กิจกรรมการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ หรือสื่อการเรียนรู้โดยจัดบูรณาการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายปี / รายภาค นอกจากนี้ยังสามารถจัดบูรณาการในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้ด้วย

มิติที่ 2 จัดเป็นรายวิชา ได้แก่ รายวิชาใหม่ รายวิชาที่น่าสนใจ รายวิชาที่มีความยากระดับสูงขึ้นไป รายวิชาเลือกเฉพาะทาง รายวิชาที่มีความเข้มข้น สถานศึกษาควรคำนึงถึงความถนัด ความสนใจ ความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนเป็นฐานในการจัดทำ

สาระการเรียนรู้เพิ่มเติม ทั้งนี้สมควรได้มีการสำรวจข้อมูลจากนักเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมทั้งพิจารณาข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ดังนี้ วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ปัญหาความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน วัสดุ อุปกรณ์และอาคารสถานที่ ฯลฯ ในการจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม มีกระบวนการ ขั้นตอนวิธีการคล้ายกับการจัดทำสาระการเรียนรู้พื้นฐาน คือ พิจารณาข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง สำรวจข้อมูลสารสนเทศ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษากำหนดโครงสร้างและเวลา เลือกลักษณะรูปแบบการจัดสำหรับรูปแบบการจัดสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมควรให้เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง สถานศึกษาสามารถจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมได้อย่างหลากหลาย ทั้งนี้สถานศึกษาควรได้มีการสำรวจข้อมูลจากนักเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อเป็นฐานในการจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมต่อไป ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ คือ สาระการเรียนรู้ เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

จากแนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมดังกล่าว ผู้วิจัยได้พัฒนาสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมเรื่อง จิตรกรรมผ้าบาติกรสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยจัดทำเป็นรายวิชาใหม่ ที่เป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม มีขั้นตอนการจัดทำสรุปได้ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. จัดทำหลักสูตรวิชาเพิ่มเติมโดยอิงสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้

ศิลปะมาจัดทำรายวิชา

3. จัดทำคำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ (K) ทักษะ/สมรรถนะ (P) และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A)
4. จัดทำโครงสร้างรายวิชาเพิ่มเติมโดยแบ่งผลการเรียนรู้ออกเป็นหน่วยย่อย ๆ ตลอดภาคเรียน
5. จัดทำหน่วยการเรียนรู้ตลอดภาคเรียนตามโครงสร้าง
6. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้
7. นำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้
8. วัดและประเมินผล

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2555: 131)

2.4 หลักสูตรการเรียนรู้ศิลปะกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะโรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม

หลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะโรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม พุทธศักราช 2555 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่สถานศึกษาได้พัฒนาขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนในระดับประถมศึกษา และมีมัธยมศึกษาตอนต้น โดยยึดองค์ประกอบหลักสำคัญ 3 ส่วนคือ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น และสาระสำคัญที่สถานศึกษาพัฒนาเพิ่มเติม เป็นกรอบในการจัดทำรายละเอียดเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนด เหมาะสมกับสภาพชุมชนและท้องถิ่นและจุดเน้นของสถานศึกษา โดยหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม พุทธศักราช 2555 ที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะของหลักสูตร ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรเฉพาะของสถานศึกษาโรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม สำหรับจัดการศึกษาในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดระดับการศึกษาเป็น 2 ระดับ คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3) และ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6)
2. มีความเป็นเอกภาพ หลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะโรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม พุทธศักราช 2555 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรของสถานศึกษาสำหรับให้ครูผู้สอนนำไปจัดการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย
3. มีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน หลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะโรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม พุทธศักราช 2555 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานเป็นตัวกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน เพื่อเป็นแนวทางในการประกันคุณภาพการศึกษา

4. มีความยืดหยุ่น หลากหลาย หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม เป็นหลักสูตรที่สถานศึกษาจัดทำรายละเอียดต่าง ๆ ขึ้นเอง โดยยึดโครงสร้างหลักที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นขอบข่ายในการจัดทำ จึงทำให้หลักสูตรของสถานศึกษามีความยืดหยุ่น หลากหลาย สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความเหมาะสมกับตัวผู้เรียน

5. การวัดและประเมินผลเน้นหลักการพื้นฐานสองประการคือการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน และเพื่อตัดสินผลการเรียน โดยผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียนระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการ พัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ
(โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม. 2555: ไม่ปรากฏเลขหน้า)

2.5 โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม แผนการเรียน ไทย-สังคม-ศิลปะ

การปรับปรุงจัดทำหลักสูตรโรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม แผนการเรียน ไทย-สังคม-ศิลปะ เป็นการจัดทำหลักสูตรอิงมาตรฐาน(ตัวชี้วัดและสาระแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบกับการศึกษาเป้าหมายและกรอบการจัดการเรียนรู้ในระดับท้องถิ่นกำหนดเป็นโครงสร้าง แผนการเรียน ไทย-สังคม-ศิลปะ เพื่อให้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 2 ในการพัฒนาการศึกษาของอาเซียนช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตของมนุษย์โดยจัดทำเป็นแผนการเรียนรู้ ไทย-สังคม-ศิลปะ ช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้เวลาในการศึกษา 3 ปี จำนวน 89 หน่วยกิต เวลาเรียนทั้งหมด 4,040 ชั่วโมงรายละเอียดดังนี้

รายวิชาพื้นฐาน จำนวน 41 หน่วยกิต เวลาเรียน 1,640 ชั่วโมง จำแนกเป็น

สาระการเรียนรู้ภาษาไทย	จำนวน 6 หน่วยกิต	เวลาเรียน 240 ชั่วโมง
สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์	จำนวน 6 หน่วยกิต	เวลาเรียน 240 ชั่วโมง
สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์	จำนวน 6 หน่วยกิต	เวลาเรียน 240 ชั่วโมง
สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ	จำนวน 6 หน่วยกิต	เวลาเรียน 240 ชั่วโมง

สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	จำนวน 8 หน่วยกิต	เวลาเรียน 320 ชั่วโมง
สาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา	จำนวน 3 หน่วยกิต	เวลาเรียน 120 ชั่วโมง
สาระการเรียนรู้ศิลปะ	จำนวน 3 หน่วยกิต	เวลาเรียน 120 ชั่วโมง

สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	จำนวน 3 หน่วยกิต	เวลาเรียน 120 ชั่วโมง
--	------------------	-----------------------

รายวิชาเพิ่มเติม จำนวน 48 หน่วยกิต เวลาเรียน 1,920 ชั่วโมง

สาระการเรียนรู้ภาษาไทย	จำนวน 8 หน่วยกิต	เวลาเรียน 320 ชั่วโมง
------------------------	------------------	-----------------------

สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	จำนวน 8 หน่วยกิต	เวลาเรียน 320 ชั่วโมง
--	------------------	-----------------------

สาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา	จำนวน 6 หน่วยกิต	เวลาเรียน 240 ชั่วโมง
-----------------------------------	------------------	-----------------------

สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	จำนวน 2 หน่วยกิต	เวลาเรียน 80 ชั่วโมง
--	------------------	----------------------

สาระการเรียนรู้ศิลปะ	จำนวน 24 หน่วยกิต	เวลาเรียน 960 ชั่วโมง
----------------------	-------------------	-----------------------

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 480 ชั่วโมง

3. การจัดการเรียนการสอนศิลปะ

3.1 ความหมายของศิลปะและศิลปศึกษา

3.1.1 ความหมายของศิลปะ

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ได้ให้ความหมายของศิลปะ คือ ผลแห่งความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ ที่แสดงออกมาในรูปลักษณะต่างๆ ให้ปรากฏ ซึ่งสุนทรีย์ภาพ ความประทับใจหรือความสะเทือนอารมณ์ ความอัจฉริยภาพ พุทธิปัญญา ประสบการณ์ รสนิยม และทักษะของแต่ละคนเพื่อความพอใจ ความรื่นรมย์ ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี หรือความเชื่อทางศาสนา (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546: 745)

ศิลปิน พีระศรี ได้ให้ความหมายของศิลปะไว้ว่า คือการงานอันเป็นความพากเพียรของมนุษย์ ซึ่งต้องใช้ความพยายามด้วยมือและความคิดเห็น ยังต้องมีการพวยพุ่งแห่งปัญญาและจิตออกมาด้วย (ศิลปิน พีระศรี. 2546: 19)

อารีย์ สุทธิพันธ์ ได้ให้ความหมายของศิลปะไว้ว่า คือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองและสังคม ด้วยการเลือกวัสดุและวิธีการที่เหมาะสมสร้างให้เป็นรูปแบบต่างๆ ตามที่ตนมีความรู้สึกตอบสนองจากโลกภายนอกและเป็นรูปแบบที่มองเห็นได้ด้วย (อารีย์ สุทธิพันธ์. 2528: 108-110)

อุบล ตูจันดา ให้ความหมายของศิลปะไว้ว่า หมายถึงการแสดงออกทางประสบการณ์และความสามารถของมนุษย์ในการทำสิ่งต่างๆ อย่างมีความคิดและสร้างสรรค์ เช่น ทักษะในการประยุกต์สิ่งต่างๆ ที่เป็นธรรมชาติให้เข้ากับชีวิตประจำวัน ทักษะ ผลิตผลงานโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการที่สวยงาม (อุบล ตูจันดา. 2532: 16)

ส. ศิวลักษณ์ ได้ให้ความหมายของศิลปะไว้ว่า หมายถึงความชำนาญ ความสามารถ ซึ่งเกิดจากการฝึกฝนปฏิบัติมานาน เพื่อให้เกิดผลในบั้นปลาย ผลนั้นจะเป็นไปในทาง ความงาม ความดี หรือความมีประโยชน์ (ส. ศิวลักษณ์. 2547: 25)

ชะลูด นิ่มเสมอ ให้ความหมายของศิลปะไว้ว่า คือสิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น เพื่อแสดงออกซึ่งอารมณ์ ความรู้สึก สติปัญญา ความคิดและความงาม (ชะลูด นิ่มเสมอ. 2532: 23)

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ศิลปะ คือ สิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นจากการแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความอัจฉริยภาพ ประสบการณ์ ทัศนียภาพของแต่ละคน

3.1.2 ความหมายของศิลปศึกษา

โกศล ภูพลอย สรุปได้ว่า ศิลปะหมายถึง วิชาที่จัดประสบการณ์ การเรียนการสอนด้านศิลปะ ให้กับผู้เรียนตามวุฒิภาวะ เพื่อส่งเสริมการแสดงออกซึ่งความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ รวมทั้งพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก โดยเน้นการปลูกฝังทัศนคติและการส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีให้กับเด็กในรูปของการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวและสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (โกศล ภูพลอย. 2532: 28)

อุบล ตูจันดา สรุปว่า ศิลปะศึกษา หมายถึง การศึกษาเรื่องราวของการสร้างงานศิลปะที่จัดขึ้นในโรงเรียนซึ่งอาจเป็นทั้งการสร้างงานศิลปะของนักเรียนเองหรือการสร้างงานศิลปะของผู้อื่น (อุบล ตูจันดา. 2532: 17)

ชัชวาล ช่อไสว กล่าวถึงประโยชน์ศิลปะไว้ว่า ศิลปะเป็นวิชาที่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดอย่างเสรี และสามารถนำความคิดได้อย่างหลากหลายทิศทาง แสดงออกเป็นภาพเขียนสื่อถึงความประทับใจต่อสิ่งที่พบเห็น ด้วยเทคนิคและวิธีการ สร้างความรู้สึกภาคภูมิใจสามารถนำศิลปะไปใช้ในชีวิตรประจำวันและสัมพันธ์กับวิชาอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี

(ชัชวาล ช่อไสว. 2523: 6-7)

สรุปได้ว่า ศิลปศึกษา หมายถึง วิชาที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้การสอนทางด้านศิลปะ เพื่อส่งเสริมการแสดงออกซึ่งความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และจินตนาการ รวมทั้งพัฒนาการด้านต่างๆ ให้กับผู้เรียนตามวุฒิภาวะ โดยเน้นการปลูกฝังทัศนคติและการสร้าง การวาดภาพระบายสี การปั้น การแกะสลัก การพิมพ์ภาพ และงานสร้างสรรค์จากวัสดุต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัว และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3.2 หลักการสอนศิลปศึกษา

ชวลิต ดาบแก้ว และสุภาวดี เหมทานนท์ ได้กล่าวถึงหลักการสอนที่ครูศิลปศึกษา ยึดเป็นหลักในการสอน คือ

3.2.1 สอนให้เด็กเกิดการสร้างสรรค์ (creative) ซึ่งแยกเป็น 3 ประเภท คือ

- (1) ความคิดสร้างสรรค์ทางความงาม คือ การรู้จักคิดค้นรูปแบบใหม่ทางด้านศิลปะ
- (2) ความคิดสร้างสรรค์ทางด้านความคิด คือ รู้จักคิดหาสิ่งใหม่มาสร้างงาน รู้จัก

คุณค่าของวัสดุ

(3) ความคิดสร้างสรรค์ทางหน้าที่ คือ รู้จักคิดค้นรูปแบบงานทางศิลปะที่เกี่ยวกับการออกแบบของใช้ ของเล่น

3.2.2 สอนตามความสนใจ การสอนศิลปะในโรงเรียนนั้นมิได้มุ่งเน้นให้เด็กเป็นศิลปิน แต่มีความมุ่งหมายที่จะให้เด็กได้แสดงออกตามความสามารถของแต่ละบุคคลมุ่งให้เด็ก

3.2.3 การสอนแบบสาธิต คือ การสอนที่ครูแสดงหรือทำวิธีการที่ถูกต้องที่สุดให้นักเรียนดู เช่น การสาธิตการใช้เครื่องมือ สาธิตการพิมพ์แบบต่างๆ สาธิตการปั้น หรือสาธิตการแกะสลัก โดยครูสาธิตเองหรือเชิญวิทยากรหรือนักเรียนแสดงการสาธิตเอง มีด้วยกัน 3 วิธี คือ

สาธิตให้ดูทั้งชั้น (Class Demonstration)

สาธิตให้ดูเป็นหมู่ (Group Demonstration)

สาธิตให้ดูเป็นรายบุคคล (Individual Demonstration)

3.2.4 การสอนแบบอภิปราย เป็นการสอนแบบเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น เพื่อหาช่องทางแก้ปัญหาวิชาการ ฝึกให้นักเรียนรู้จักคิด แสดงความคิดเห็น ใช้เหตุและผลในข้อเท็จจริง (ชวลิต ดาบแก้ว; และสุภาวดี เหมทานนท์. 2525: 98-101)

สรุปได้ว่าการสอนศิลปศึกษามีอยู่สองแนวทางกว้าง ๆ ด้วยกันคือ แนวทางการส่งเสริมศิลปศึกษาที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง และแนวทางการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ในแนวทางแรกมีทั้งการสาธิตชั้นตอนการทำงานเพื่อให้หลักการในการทำงานและกำหนดให้ทำงานด้วยวิธีการต่าง ๆ ในแนวทางที่สองเป็นการให้อิสระในการทำงานศิลปะแต่มีจุดหมายที่แน่นอน

3.3 ภูมิปัญญาไทยกับการเรียนศิลปศึกษา

การนำภูมิปัญญาไทยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนหมายถึง การนำกิจกรรมที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือเชิงเจ้าของภูมิปัญญามาร่วมวางแผนในการจัดการเรียนการสอน แนวทางการนำภูมิปัญญาไทยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีแนวทางดังนี้

วิศิษฐ์ นาสารีย์ กล่าวว่า การนำแนวคิดของปราชญ์ท้องถิ่นในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา มีดังนี้

1. ด้านจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอน ควรเน้นเรื่องความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของศิลปะท้องถิ่น และการสร้างสรรค์งานศิลปะท้องถิ่น
2. ด้านเนื้อหาวิชาที่สอน ควรเน้นเรื่องของการบูรณาการคุณธรรม จริยธรรมทางพระพุทธศาสนา กับคุณค่าของศิลปะท้องถิ่นที่มีต่อการดำรงชีวิต
3. ด้านกิจกรรมและประสบการณ์ในการเรียนรู้ ควรเน้นในเรื่องความซาบซึ้งในศิลปะท้องถิ่น และการมีประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ศิลปะท้องถิ่น
4. ด้านวัสดุ อุปกรณ์ในการเรียนและการสอน ควรเน้นเรื่องการใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น
5. ด้านการวัดผลประเมินผล ควรใช้วิธีการสังเกต และการมอบหมายงานการสร้างสรรค์ศิลปะท้องถิ่น (วิศิษฐ์ นาสารีย์. 2544: ไม่ปรากฏเลขหน้า)

4. ความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ

4.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

4.1.1 ความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป

อารี รังสินันท์ ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ ความคิดที่หลากหลาย คิดกว้างไกล เน้นทั้งปริมาณและคุณภาพ อาจเกิดจากการคิดผสมผสานเชื่อมโยงระหว่างความคิดใหม่ ๆ ที่แก้ปัญหาและเชื่อมอันวยประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

(อารี รังสินันท์. 2529: 46)

ซิมป์สัน กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ คือ การริเริ่มของมนุษย์ที่เป็นความสามารถพิเศษของสมอง ซึ่งพยายามคิดค้นให้มีความแปลกและแตกต่างไปจากเดิมเพื่อนำไปสู่ความคิดใหม่ๆ

(Simposon. 1992: 43)

ทอร์เรนซ์ กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ คือ กระบวนการทางประสาทสัมผัสอันจับไวต่อปัญหา ต่อสิ่งที่ขาดตกบกพร่องต่อช่องว่างของความรู้ ต่อปัจจัยที่สูญหายไป ต่อสิ่งที่ขาดความกลมกลืน ฯลฯ ความสามารถที่จะแยกแยะสิ่งที่ยุ่งยาก การค้นหาทางแก้ปัญหา การคาดเดาหรือกำหนดสมมุติฐานในสิ่งที่บกพร่อง การทดสอบครั้งแล้วครั้งเล่าและทำที่ดีที่สุดสามารถสื่อสารกับผลลัพธ์ที่ปรากฏนั้น

(Torrance. 1965: 82)

ความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วย ความคล่องในการคิด ความยืดหยุ่นในการคิดและความคิดริเริ่ม สมคักดิ์ ภาวิภาดาวรรณ ได้สรุปความหมายไว้ 3 ลักษณะคือ

1) ความคิดสร้างสรรค์ในเชิงผลงาน (Product) หมายถึง ผลงานที่แปลกใหม่มีคุณค่าคนทั่วไปยอมรับ

2) ความคิดสร้างสรรค์ในเชิงกระบวนการ (Process) หมายถึง การเชื่อมโยงสัมพันธ์ของ หรือความคิด ที่มีความแตกต่างกันมากเข้าด้วยกัน

3) ความคิดสร้างสรรค์ในเชิงบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความแปลกใหม่เป็นตัวของตัวเอง (Originality) เป็นผู้ที่มีความคิดคล่อง (Fluency) มีความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) และความสามารถให้รายละเอียดในความคิดนั้น ๆ ได้ (Elaboration)

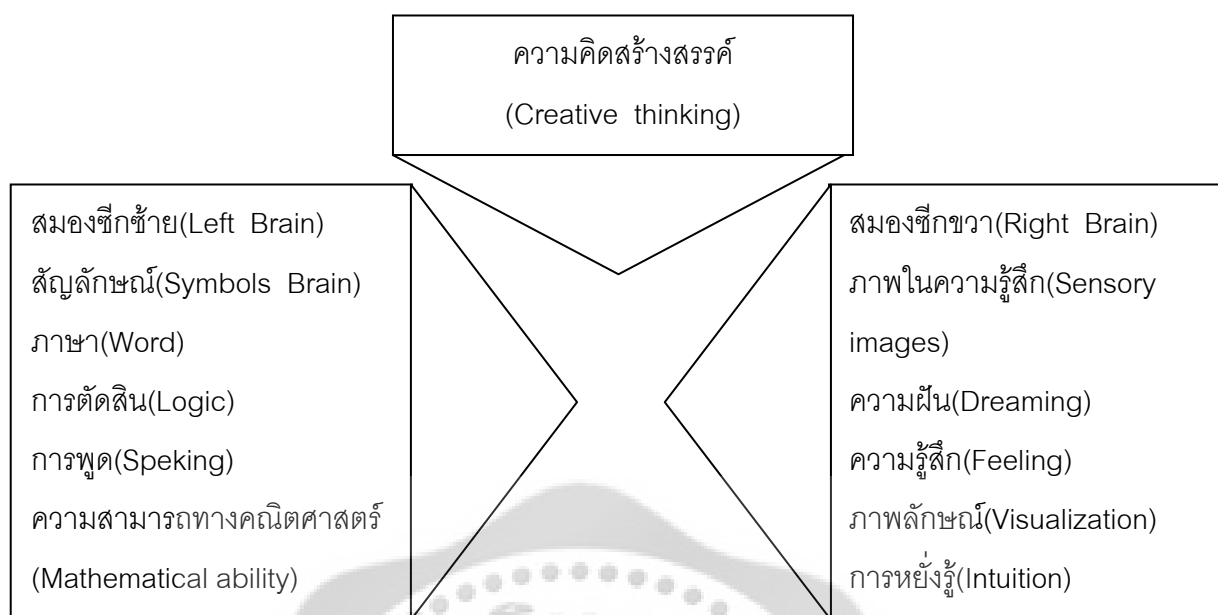
(สมคักดิ์ ภาวิภาดาวรรณ. 2535: 77)

ความคิดสร้างสรรค์ ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ คือ ความคิดในรูปแบบกระบวนการคิดแบบโยงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง เพื่อสร้างความสัมพันธ์ใหม่ๆ โดยถือว่าสิ่งดังกล่าวเป็นความสามารถพิเศษ นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับการคิดแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในภาวะต่างๆ เพื่อให้การดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งลุล่วงไปได้ด้วยดีและในส่วนของความคิดสร้างสรรค์สำหรับงานศิลปะนั้น นอกจากจะต้องสามารถสร้างสรรค์วิธีการแก้ปัญหาที่ดีแล้วยังต้องมีการสร้างสรรค์ผลงานด้วยจิตใจที่มองเห็นคุณค่าของงานและสร้างงานด้วยความอุทิศสละ

4.1.2 ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์

ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ที่จะกล่าวในที่นี้ ได้แก่ ทฤษฎีของวัลลัส (Wallas, 1962) ทฤษฎีเทย์เลอร์ (Taylor) และทฤษฎีของซิกมันด์ ฟรอนด์ (Sigmund Freud) ดังนี้

ทฤษฎีของวัลลัส เน้นว่าการจะเกิดความคิดสร้างสรรค์นั้นต้องใช้เวลาทั้งซีกซ้ายและซีกขวา โดยมีขั้นตอนการเกิด 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การเตรียมตัว (Preparation) ขั้นที่ 2 การครุ่นคิด (Incubation) ขั้นที่ 3 การเกิดประกายความคิด (Illumination or Insight) ขั้นที่ 4 การพิสูจน์ (Verification) การเกิดความคิดสร้างสรรค์ต้องใช้เวลาทั้งซีกซ้ายและซีกขวา ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิแสดงการใช้สมองซีกซ้ายและขวาเพื่อความคิดสร้างสรรค์

ทฤษฎีของเทย์เลอร์ เน้นว่า ผลของความคิดสร้างสรรค์ไม่จำเป็นต้องเป็นขั้นสูงสุด และไม่จำเป็นต้องค้นคว้าประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ โดยที่ยังไม่มีใครคิดมาก่อน หรือไม่จำเป็นต้องสร้างทฤษฎีที่ใช้ความคิดด้านนามธรรมอย่างสูง แต่ความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์อาจแบ่งเป็นขั้นใดขั้นหนึ่งใน 6 ขั้นดังนี้ ขั้นที่ 1 เป็นความคิดสร้างสรรค์ขั้นต้นสุด หรือเป็นสิ่งธรรมดาสามัญ อันหมายถึงเป็นพฤติกรรมหรือการแสดงออกของตนอย่างอิสระโดยไม่จำเป็นต้องอาศัยความคิดริเริ่ม และทักษะอย่างใดอาจเป็นเพียงการแสดงออกอย่างอิสระเท่านั้น ขั้นที่ 2 เป็นความคิดสร้างสรรค์ที่มีการทดลองสร้างผลงานซึ่งใช้ทักษะเฉพาะทางโดยไม่จำเป็นต้องใช้สิ่งใหม่ เช่น การสร้างอุปกรณ์ทำสวนเพื่อการใช้งานในบ้านจากวัสดุเหลือใช้ ขั้นที่ 3 เป็นความคิดสร้างสรรค์ผลงานที่แสดงให้เห็นว่า ผู้สร้างสรรค์ได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ใหม่ของตนเองซึ่งไม่ได้ลอกเลียนแบบใคร ขั้นที่ 4 เป็นความคิดสร้างสรรค์ที่มีการสร้างสิ่งใหม่ๆ ซึ่งไม่ซ้ำแบบใคร และแสดงให้เห็นความสามารถที่แตกต่างไปจากผู้อื่น ขั้นที่ 5 เป็นความคิดสร้างสรรค์ที่สามารถนำสิ่งที่คิดไว้แล้วมาปรับปรุงให้สมบูรณ์ ขั้นที่ 6 เป็นความคิดสร้างสรรค์ขั้นสูงสุด ที่แสดงถึงความสามารถในการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นนามธรรมขั้นสูงสุด เช่น การสร้างทฤษฎีหรือหลักการใหม่

ทฤษฎีของฟรอยด์ กล่าวไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เริ่มจากความขัดแย้ง ซึ่งแสดงออกโดยพลังจิตใต้สำนึกและขณะที่มีความขัดแย้งเกิดขึ้นนั้น คนที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีความคิดที่อิสระเกิดขึ้นมากมาย แต่ในคนที่ไม่มีความคิดสร้างสรรค์จะไม่มีสิ่งนี้

(จิตวิทยา ทองเหลือง. 2549: 15)

4.2 ความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ

คณศ ศิลส์ตย์ กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ หมายถึง การคิดค้นรูปแบบขึ้นมาใหม่อาจจะกระทำได้โดยวิธีธรรมชาติเป็นสื่อ ด้วยการสร้างสรรค์เพิ่มเติมตัดทอนหรือแปรสภาพจากธรรมชาตินั้นให้เป็นรูปทรงที่สามารถแสดงอารมณ์ ความหมายความรู้สึกส่วนตัว (Individuality) ความคิดหรือจินตนาการของผู้สร้างซึ่งภาวการณ์แสดงออกได้หลายรูปแบบ (คณศ ศิลส์ตย์. 2527: 56)

อัศวิน ศิลปะเมธากุล ได้สรุปไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะที่บุคคลจะตอบสนองสิ่งเร้าในแง่ของความคล่องในการคิด ความคิดริเริ่ม ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ (อัศวิน ศิลปะเมธากุล. 2531: 64)

ธีรชัย เนตรถนอมศักดิ์ สรุปว่า ความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะซึ่งความสามารถดังกล่าว ทำการวัดได้โดยใช้แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ โดยให้ความสำคัญในทุกองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ คือความคล่องในการคิด ความคิดริเริ่ม ความคิดยืดหยุ่น และความละเอียดลออ (ธีรชัย เนตรถนอมศักดิ์. 2537: 86)

วิรัตน์ พิชญ์ไพญญ์ ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะว่า ศิลปินจะสร้างสรรค์งานจากความคิดและความรู้สึกผ่านกระบวนการที่ต้องใช้ความชำนาญเป็นพิเศษจนเกิดผลงานศิลปะตามที่ตนพอใจ นอกจากนี้ศิลปินต้องตัดสินใจทั้งในด้านความคิด การใช้วัสดุเครื่องมือและวิธีการสร้างสรรค์รวมทั้งต้องแก้ปัญหาเกี่ยวกับคุณค่าทางสุนทรียภาพ เช่น การตัดสินใจเลือกใช้องค์ประกอบศิลป์ อาทิ การแก้ปัญหาเกี่ยวกับรูปร่าง รูปทรง เส้น สี ช่องว่าง หรือแม้แต่เรื่องใช้หลักการจัดองค์ประกอบเพื่อให้งานเกิดความสมดุล มีความกลมกลืน หรือความขัดแย้งได้ตามความต้องการ ทั้งนี้กระบวนการสร้างสรรค์ที่ต้องแก้ปัญหาและตัดสินใจอยู่ตลอดเวลาจำเป็นต้องใช้ทักษะและความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษประกอบกับความศรัทธาต่อการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนั้นๆ ดังนั้นการสร้างสรรค์ศิลปะเกือบทุกสาขา ศิลปินทำด้วยความทุ่มเท ตั้งใจ พร้อมทั้งมีเจตนาและแผนงานที่ดี โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการคำนึงถึงคุณค่าทางศิลปะและความพึงพอใจทางสุนทรียภาพ (วิรัตน์ พิชญ์ไพญญ์. 2528: 28)

การสร้างสรรค์งานศิลปะมีแนวคิดพื้นฐานที่ทำให้เกิดผลงานศิลปะที่สมบูรณ์ มีอยู่ 5 หลัก ดังนี้ C คือ Creativity “ความคิดสร้างสรรค์” จำเป็นต้องมีอยู่ในทุกวิชาชีพทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักวิทยาศาสตร์ หมอ นักดนตรี ข้าราชการ ชาวนา สังคมไทยขาดความคิดสร้างสรรค์ ระบบโรงเรียนไม่ได้ช่วยให้คนมีความคิดสร้างสรรค์ ศิลปะมีพลังผลักดันความคิดสร้างสรรค์สูง แต่หลักสูตรและการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนค่อนข้างลุ่มเหลว ความคิดสร้างสรรค์ในทางศิลปะ แสดงออกมาในรูปแบบการต่างๆ กัน ความคิดสร้างสรรค์เป็นไปได้ทั้งกระบวนการคิดและปรากฏการณ์ที่เป็นรูปธรรม ความคิดสร้างสรรค์ในที่นี้มุ่งเน้นปรากฏการณ์รูปธรรมที่นำเสนอออกมาทางรูปแบบของผลงานศิลปะ

I คือ Imagination “จินตนาการ” คือภาพในสมองที่มีอยู่ทุกคนอาจเป็นความฝัน แต่เราก็มักจะเชื่อว่า จินตนาการมีพื้นฐานความจริงอยู่พอสมควร จินตนาการอาจเป็นการคาดการณ์ข้างหน้า และคนเรามักจะพยายามหรือบุกบันไปสู่จินตนาการนั้น ศิลปินกระตุ้นพลังจินตนาการในเด็กและเยาวชนได้อย่างมากมายและผู้ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ก็ควรมีจินตนาการที่เด่นชัด

S คือ Sensibility กระแสศิลปะสมัยใหม่ (Modern Art) และยุคหลังศิลปะสมัยใหม่ (Post-modern Art) ได้เปลี่ยนแปลงไปมาก ความคิดและประสาทสัมผัสทางด้านต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้องกับทัศนศิลป์อาภรณ์การกับศิลปะการแสดง ดนตรี ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม สังคม การศึกษาทางด้านสุนทรียศึกษา (Aesthetic Education) ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับประสาทสัมผัสทุกด้าน มากน้อยต่างกันอย่างออกไป ไม่ว่าจะเป็นการมองเห็น การได้ยิน การสัมผัส รส กิจกรรมทางศิลปะและการตรวจสอบทางด้าน “ความรู้สึกสัมผัส” จึงมีความจำเป็นด้วย

S คือ Systematization “การจัดระบบ” เป็นสิ่งจำเป็นอีกด้านหนึ่งไม่ใช่เฉพาะด้านทัศนศิลป์เท่านั้น แม้ศิลปะจะเป็นเรื่องของการแสดงออก จินตนาการ สร้างสรรค์อย่างไรก็ตามแต่ในเรื่องของระบบสุนทรียะเชิงวิทยาศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการออกแบบ การวางโครงสร้างภาพ การวางแผน การใช้สี การตกแต่ง ความละเอียดประณีตระบบคิดที่ซับซ้อน ซึ่งในแต่ละงานหรือแต่ละกิจกรรมก็มีความน้อยต่างกันอย่างออกไป กิจกรรมและการตรวจวัด การจัดระบบความคิดและการทำงานทางศิลปะ จึงมีความจำเป็น

T คือ Transformation ทัศนศิลป์ใช้การมองเห็นหรือจับประสบการณ์เป็นด้านหลัก แต่การมองเห็นก็เกี่ยวข้องกับกลไกและการแปลความของสมอง การมองเห็นภาพหรือรูปทรงเบื้องต้นอย่างปกติธรรมดา คงเป็นการมองเห็นโดยทั่วไป แต่การเห็นที่เกี่ยวกับการสร้างสรรค์และศิลปะ จะเป็นเรื่องของความสามารถในการแปลงรูป การเสริมแต่งรูปหรือการสร้างรูปขึ้นมาใหม่ การพัฒนารูปทรง ในที่นี้จึงเป็นประเด็นหนึ่งในการตรวจสอบเด็กและเยาวชน ผู้มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ (วิรุณ ตั้งเจริญและคณะ. 2546: 68-69)

4.3 การสร้างสรรค์งานจิตรกรรม

อารี รังสินันท์ กล่าวว่า กิจกรรมสร้างสรรค์ทางศิลปะเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสนใจ ความสามารถและสอดคล้องกับหลักพัฒนาการของเด็กเป็นอย่างยิ่ง กิจกรรมสร้างสรรค์ จึงไม่เพียงแต่ส่งเสริมการประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อมือ ตา และการผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์และอาจมีเท่านั้น แต่ยังเป็นส่งเสริมความคิดอิสระ ความคิดจินตนาการ ฝึกการทำงานด้วยตนเอง และการฝึกการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ทั้งความคิดและการกระทำซึ่งถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานศิลปะ และยังนำไปสู่การเรียนรู้ การเขียน การอ่านอย่างสร้างสรรค์ การวาดภาพเป็นกิจกรรมทางศิลปะอย่างหนึ่ง ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้ดีเป็นอย่างยิ่งและนิยมกันอย่างแพร่หลาย การวาดภาพมีลักษณะต่างๆ ดังนี้

1. การวาดภาพตามใจชอบ หมายถึง การเลือกให้เด็กได้มีอิสระในการเลือกวาดสิ่งที่เด็กพอใจและสามารถวาดได้
2. การวาดภาพตามประสบการณ์ หมายถึง การเลือกให้เด็กได้มีอิสระในการเลือกวาดภาพจากประสบการณ์ไปเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ
3. การวาดภาพจากการฟังนิทาน หมายถึง การให้เด็กวาดภาพจากนิทานที่ครูเล่าหรือจากเทปนิยาย
4. การวาดภาพจากเสียงเพลง หมายถึง การให้เด็กได้ฟังเพลงแล้ววาดตามความรู้สึกนึกคิดของตนเอง
5. การวาดภาพจากการแสดงบทบาทสมมติ หมายถึง การให้เด็กวาดภาพจากการที่เด็กได้แสดงบทบาทสมมติไปแล้ว ถ่ายทอดออกมาเป็นภาพ
6. การวาดภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนด หมายถึง การที่เด็กเพิ่มเติมเสริมต่อให้เป็นภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดให้ (อารี รังสิมันท์. 2527: 48-49)

5. ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดระยอง

5.1 ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน (Popular Wisdom) หรือภูมิปัญญาไทย (Thai Wisdom) เป็นคำที่มีการนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายเมื่อไม่นานมานี้ ซึ่งมีความหมายที่ลึกซึ้งและยุ่งยากในการที่จะสื่อสารให้เข้าใจ ได้มีผู้ให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ในแง่มุมต่างๆ ดังนี้

ศักดิ์ชัย เกียรติวนาคินทร์ ให้ความหมายว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงองค์ความรู้ ความสามารถของชุมชนที่มีการสั่งสมสืบทอดกันมานาน เป็นความจริงแท้ของชุมชน เป็นศักยภาพที่จะใช้แก้ปัญหาจัดการ ปรับตัว เรียนรู้ และถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข เป็นแก่นของชุมชนที่จรรโลงความเป็นชาติให้อยู่รอดจากทุกขภิปัตติทั้งปวง (ศักดิ์ชัย เกียรติวนาคินทร์. 2542: 7)

อินทิรา หิรัญสาย ให้ความหมายว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นคือความรู้ ความสามารถ และทักษะแห่งการดำรงชีวิต จากประสบการณ์ที่มนุษย์เข้าใจจริง และเคยผ่านกระบวนการของความคิดสร้างสรรค์ หรือการใช้แก้ปัญหาให้เกิดผลสำเร็จมาแล้ว (อินทิรา หิรัญสาย. 2545: 19)

ประเวศ วะสี กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นสะสมขึ้นมาจากประสบการณ์ชีวิต สังคม และสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันและสืบทอดกันมาเป็นวัฒนธรรม โดยมีลักษณะสำคัญคือ 1. มีวัฒนธรรมเป็นฐาน ไม่ใช่วิทยาศาสตร์ 2. มีบูรณาการสูง 3. มีความเชื่อมโยงไปสู่นามธรรมที่ลึกซึ้งและสูงส่ง 4. เน้นความสำคัญของจริยธรรมมากกว่าวัตถุธรรม (ประเวศ วะสี. 2536: 21-22)

กรมวิชาการ ได้ให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นว่าหมายถึงมรดกความรู้และมรดกประเพณีของชาวบ้านที่ใช้ในการดำเนินชีวิตให้เป็นสุข โดยได้รับการถ่ายทอดส่งสืบทอดมาผ่านกระบวนการพัฒนาให้สอดคล้องกับกาลสมัย เป็นศักยภาพหรือความสามารถที่จะใช้แก้ปัญหา จัดการปรับตัว และมีการสืบทอดถึงคนรุ่นใหม่หรือคือแก่นของชุมชนที่จรรโลงชุมชนให้อยู่รอดจนถึงปัจจุบัน (กรมวิชาการ. 2542: 1)

วิชา ทรวงแสง ให้ความหมายว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง สารข้อมูลวิธีการที่สามารถนำมาใช้ในการจัดระเบียบ แก้ปัญหา รวมถึงพัฒนาด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับชุมชนหรือท้องถิ่นหนึ่ง ๆ (วิชา ทรวงแสง. 2543: 75)

ลักษณะ รอดสน ให้ความหมายว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นหมายถึงความรู้และประเพณีของชาวบ้านที่ได้รับการถ่ายทอดกันมาจากบรรพบุรุษ เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตให้เป็นสุขในแต่ละสภาพแวดล้อม โดยการประสานความรู้ความคิดเข้าด้วยกันในการใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ล้วนเป็นสิ่งที่มีค่า โดยผ่านกระบวนการพัฒนาให้สอดคล้องกับกาลสมัย (ลักษณะ รอดสน. 2540: 12)

มาริสา จิกเศยะโยธิน ให้ความหมายว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นหมายถึงความรู้ของชาวบ้านหรือปราชญ์ชาวบ้านที่เรียนรู้จากการสังเกตการณ์ซ้ำ ๆ จนเกิดเป็นความรู้เป็นประสบการณ์โดยตรงหรือทางอ้อม เพื่อใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ คือ การประกอบอาชีพหรือเกี่ยวข้องกับการดำรงชีพ การดูแลสุขภาพ การจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังรวมถึงการเรียนรู้ การถ่ายทอดความรู้และการประสานความรู้ตลอดจนประสบการณ์ใหม่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ที่เกื้อหนุนให้เกิดทางเลือกใหม่ ๆ ที่มีลักษณะสากลและเฉพาะเหมาะสมกับท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งทั้งหมดเป็นเรื่องของวิถีชีวิตของชุมชนที่สืบทอดมายาวนาน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดความสมดุลความพอดีและเชื่อมโยงกับครอบครัว สังคม สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติรวมทั้งสิ่งเหนือธรรมชาติ(มาริสา จิกเศยะโยธิน. 2543: 8)

สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นสิ่งที่ได้ถ่ายทอดและสร้างสมมาเป็นเวลานาน เป็นความผูกพันระหว่างความรู้กับธรรมชาติที่พัฒนาขึ้นในกระบวนการที่คนและชุมชนปรับตัวเข้าหาธรรมชาติ จนกลายเป็นส่วนหนึ่งขององค์ความรู้ มีกระบวนการถ่ายทอด เป็นมรดกทางสังคม และเป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาและนำองค์ความรู้นั้นมาแก้ปัญหาหรือประยุกต์ให้เหมาะสมกับกาลสมัย เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างสงบสุข

5.2 ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นเรื่องของการสืบทอดประเพณีจากอดีตถึงปัจจุบันเป็นไปอย่างต่อเนื่องไม่ขาดสาย เป็นลักษณะความสัมพันธ์ภายในที่เป็นวิถีชีวิตในสังคมหรือชุมชนนั้น ๆ ที่มีความหลากหลายตามสภาพท้องถิ่น

ประเวศ วะสี กล่าวถึง ลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. มีความจำเพาะกับท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้านหรือท้องถิ่นสะสมขึ้นมาจากประสบการณ์หรือความชัดเจนจากชีวิตและสังคมในท้องถิ่นนั้นๆ ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงมีความสอดคล้องกับท้องถิ่นมากกว่าภูมิปัญญาที่มาจากภายนอก แต่อาจจะนำไปใช้ในท้องถิ่นอื่นที่แตกต่างกันไม่ได้หรือได้ไม่ดี

2. มีความเชื่อมโยงหรือบูรณาการสูง ทั้งในเรื่องกาย ใจ สังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น ความคิดเรื่องแม่ธรณี แม่คงคา แม่โพสพ เป็นต้น เป็นนำเอานามธรรมชาติสื่อไปถึงส่วนลึกของใจที่เชื่อมโยงไปสู่วัตถุประสงค์ โดยสร้างความสัมพันธ์ที่ถูกต้องให้คนเคารพธรรมชาติ เมื่อเคารพธรรมชาติแล้วก็จะไม่เกิดการทำลาย

3. มีความเคารพผู้อาวุโส ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ความสำคัญกับประสบการณ์ผู้อาวุโสว่าเป็นผู้มี ประสบการณ์มากกว่าจึงให้ความสำคัญกับผู้อาวุโส (ประเวศ วะสี. 2536: 82-83)

ยศ สันตสมบัติ ได้กล่าวในบทสรุปเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นเศรษฐกิจ ชุมชนและการพัฒนาอย่างยั่งยืนว่าจะต้องมีลักษณะสำคัญอย่างน้อย 4 ประการด้วยกัน คือ

1. ชุมชนเรียนรู้ หมายความว่า คนต้องเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาโดยเน้นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นเป็นหลัก ชุมชนจะต้องมีกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยสืบทอดภูมิปัญญาเดิมและปรับปรุงประยุกต์เข้ากับวิทยาศาสตร์สมัยใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการของยุคสมัยได้อย่างแท้จริง หากเป็นชุมชนชนบทที่ทำการผลิตในภาคเกษตรกรรม นโยบายสำคัญของการเป็นชุมชนการเรียนรู้ย่อมหมายความว่าชุมชนดังกล่าวมีการปรับปรุง คัดเลือกและพัฒนาสายพันธ์อย่างต่อเนื่อง สามารถควบคุมระบบการผลิตและสร้างอำนาจต่อรองกับภายนอกได้อย่างรู้เท่าทัน

2. ชุมชนจะต้องมีระบบการจัดการทรัพยากรที่ดี และมีสภาพแวดล้อมที่ดี มีทรัพยากรในระดับที่ยังคงใช้ประโยชน์ได้ มีสำนึกของความเป็นชุมชน มีองค์กรชุมชนที่เข้มแข็งสามารถจัดการความสัมพันธ์ทางสังคมทั้งภายในและภายนอกชุมชน ชุมชนยังต้องมีความสามารถในการวางกฎเกณฑ์เพื่อจัดระเบียบของชุมชนและจัดการความขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการสร้างเครือข่ายระหว่างชุมชนต่างๆ ที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน เช่น ไร่ป่าผืนเดียวกันหรือใช้น้ำสายเดียวกัน เป็นต้น มีการสร้างเครือข่ายพหุภาคี โดยเน้นความร่วมมือระหว่างชุมชน นักวิชาการ องค์กรพัฒนาเอกชน หน่วยงานรัฐและเอกชน เพื่อสร้างขึ้นเป็นประชาคมในระดับต่าง ๆ ซึ่งทำงานสู่จุดมุ่งหมายในการสร้างสังคมร่วมกัน

3. ชุมชนต้องมีศักยภาพในการผลิต ต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในฐานทรัพยากรของตนเองว่า มีจุดแข็งอยู่ตรงไหน มีศักยภาพในการผลิต การใช้ การขายอะไรได้อย่างยั่งยืน ศักยภาพในการผลิตยังหมายถึงรวมถึงการเรียนรู้ที่จะเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตด้วยการแปรรูป การบรรจุหีบห่อ การส่งเสริมบทบาทการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ หรือรูปแบบของการสร้างรายได้อื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้และการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ศักยภาพในการผลิตยังหมายถึง

การที่ชุมชนต้องมีทุน ซึ่งมาจากการริเริ่มของชาวบ้านเอง มีการพัฒนาระบบการบริหารการผลิต เช่น การทำบัญชี การพัฒนาระบบตลาด มีความรู้เรื่องตลาด ร้านค้า ชุมชน ไปจนถึงการส่งออก เป็นต้น ตามแต่ระดับการพัฒนาและศักยภาพของแต่ละชุมชนเป็นสำคัญ

4. ชุมชนต้องมีศักยภาพในการกำหนดและจัดการชีวิตของตนเอง หมายความว่าชุมชนสามารถดำรงอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี ปราศจากการแทรกแซงและครอบงำจากภายนอก มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความเคารพในจารีตประเพณี ระบบคุณค่าและรากเหง้าทางวัฒนธรรมของคน (ยศ สันตสมบัติ. 2542: 196-201)

เสรี พงษ์พิศ ได้กล่าวถึงลักษณะของภูมิปัญญาพื้นบ้านที่สำคัญดังนี้

1. ลักษณะที่เป็นนามธรรม เป็นโลกทัศน์ ชีวทัศน์ เป็นปรัชญาในการดำเนินชีวิตเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเกิด แก่ เจ็บ ตาย คุณค่าและความหมายของทุกสิ่งในชีวิตประจำวัน
2. ลักษณะที่เป็นรูปธรรม เป็นเรื่องเฉพาะด้าน เช่น การทำมาหากิน การเกษตร หัตถกรรม ศิลปะ ดนตรี และอื่นๆ เป็นต้น (เสรี พงษ์พิศ. 2533: 147)

5.4 แนวทางการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นจังหวัดระยอง

การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในจังหวัดระยองให้ความสำคัญกับประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น สภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ สภาพเศรษฐกิจสังคม วิธีการดำรงชีวิต ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น สภาพปัญหาและเหตุการณ์สำคัญในชุมชนและสังคม ภายใต้กรอบนโยบายของจังหวัดระยอง ตามความหลากหลายทางกายภาพและชีวภาพ การพัฒนาอุตสาหกรรมสู่ความทันสมัย อันได้แก่ รัชระยอง เข้าใจระยอง ระยองเป็นผู้นำอุตสาหกรรม เพื่อให้นักเรียนในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง มีจิตสำนึกรักบ้านเกิด ห่วงแหนในทรัพยากรของท้องถิ่นและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

รัชระยอง หมายถึง ความเป็นเอกลักษณ์ที่บ่งบอกในความเป็นระยอง เช่น ภาษาถิ่นระยอง สุนทรภู่ เกาะเสม็ด เพลงไฉ่เป็ เป็นต้น

เข้าใจระยอง หมายถึง ระยองเป็นเมืองที่มีสภาพแวดล้อมมีธรรมชาติที่สมบูรณ์ เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิต ประกอบด้วย แม่น้ำ ทะเล ภูเขา

ระยองเป็นผู้นำแห่งอุตสาหกรรม หมายถึง ระยองมีแหล่งอุตสาหกรรมที่เน้นผลิตผลด้านเทคโนโลยี เข้ามามีบทบาทต่อวงการธุรกิจในยุคนี้ทำให้ระยองเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่หล่อเลี้ยงประเทศและผลกระทบจากอุตสาหกรรม จึงต้องปรับวิถีชีวิตในการดำรงชีวิต นำเอาวิกฤตมาเป็นโอกาส โดยปลูกฝังให้ลูกหลานเข้าใจวงจรของธุรกิจในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ฝึกให้นักเรียนเป็นเจ้าของธุรกิจ การผลิตและจำหน่าย (ผู้ประกอบการน้อย) ในโรงเรียน การเตรียมตัวสู่ความเป็นผู้นำแห่งอุตสาหกรรมในประเทศที่เป็นสมาชิกอาเซียน อาทิ ด้านการสื่อสาร (ภาษาที่สาม)

ตาราง 1 กรอบเนื้อหาสาระท้องถิ่นจังหวัดระยอง

รักษ์ระยอง	เข้าใจระยอง	ระยองเป็นผู้นำแห่งอุตสาหกรรม
1. เพลงกล่อมเด็ก 2. หอไตรบ้านแลง 3. หนังสืตละง 4. วัดลุ่มมหาชัยชุมพล 5. วัดป่าประดู่ 6. โบราณสถานวัดบ้านเก่า 7. ประวัติจังหวัดระยอง 8. ประวัติพระเจ้าตากสิน 9. ประวัติสุนทรภู่ 10. การละเล่นพื้นบ้าน 11. หนังใหญ่ 12. วัดเขาโบสถ์ 13. เพลงไอ้เป้ 14. ประเพณีแห่นางแมว 15. ประเพณีสวดหน้าศพ 16. ประเพณีปักเจลาว 17. ประเพณีทำบุญข้าวหลาม 18. ประวัติวังสามพญา 19. นิทานพื้นบ้าน 20. ภาษาถิ่นระยอง 21. วัฒนธรรมพื้นบ้าน 22. ตำนานบ้านแลงและแม่น้ำระยอง	1. ตำนานเกาะเสม็ด 2. เกาะสะเก็ด 3. ประเพณีแข่งเรือบ้านฉาง 4. อะควอเลียม 5. พิพิธภัณฑ์จวนผู้ว่าฯ 6. Home stay หนองเต่า 7. ทุ่งทานตะวันบ้านค่าย 8. แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บางบุตร 9. หลวงปู่ทิม , หลวงปู่คร่ำ , หลวงพ่อชื่น , หลวงพ่อหอม, หลวงปู่บุญ , นายเสวตร เปี่ยมพงษ์สานต์ 10. หาดทรายขาวทะเล 11. การปลูกยางพารา 12. การปลูกสับปะรด 13. การทำทุเรียนฟรุ๊ตตี้ค็อก 14. สัมตำปลาอย่างมะขามอ่อนเครื่องเคียง 15. น้ำพริกแกงพื้นบ้าน 16. น้ำพริกกะปิข้าวห่อกบหมาก 17. สถานที่ท่องเที่ยว 18. อุทยานการศึกษาวัดตาขัน 19. ระบายนาเกลือชาวสวนยาง 20. การสานตะกร้าและไม้กวาดด้วยทางมะพร้าว 21. การทำอาหารพื้นบ้าน (หมูต้มชะมวง) 22. ชาวประมง 23. การเกษตรกรรมจังหวัดระยอง 24. ข้าวต้มมัดใบตองกะพร้าว 25. การทำกะปิ 26. การทำน้ำปลา 27. ป่าชายเลน 28. สวนสมุนไพรสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ	1. การปิโตรเคมี 2. ผลิตภัณฑ์ 3. EAST WATER 4. ชีวิตชาวโรงงาน 5. แนวทางการรับมืออุบัติภัยจากสารพิษ 6. อ่างเก็บน้ำดอกกราย

(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. 2553: 12)

จากแนวทางการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นจังหวัดระยอง ผู้วิจัยมีความสนใจในการนำหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องผลงานบทประพันธ์ของสุนทรภู่มาใช้ประกอบในการจัดทำรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ ด้วยเหตุผลที่ว่า สุนทรภู่เป็นกวีเอกที่ได้รับการยกย่อง มีผลงานด้านคำประพันธ์จำนวนมาก ซึ่งมีร่องรอยและหลักฐานสอดคล้องกับกรอบการเรียนรู้ท้องถิ่นจังหวัดระยอง โดยใช้เทคนิคการสร้างงานจิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ในการถ่ายทอดเรื่องราวตามบทประพันธ์ โดยประยุกต์ใช้เทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานผ้าบาติกซึ่งเป็นศิลปะที่มีความแพร่หลายและสามารถพบได้ในประเทศอินโดนีเซีย นำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างงานศิลปะ สร้างให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจในบทประพันธ์ไทย เข้าใจในวัฒนธรรมไทย สามารถนำวัฒนธรรมไทยไปประยุกต์กับวัฒนธรรมของประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียน ยอมรับและมีความเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่าง สร้างสรรค์เป็นเอกลักษณ์ในการแสดงออกทางศิลปะ

6. จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์

6.1 ประวัติความเป็นมาของบาติกระบายสี

ประมาณปี พ.ศ. 2525 มีการทำลวดลายผ้าบาติกขึ้นมาชนิดหนึ่ง โดยการใช้สีมาระบายให้เป็นลวดลายเข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทย โดยเฉพาะทางจังหวัดแถบภาคใต้ มีโรงงานเล็ก ๆ เกิดขึ้นในจังหวัดปัตตานี เจ้าของกิจการส่วนใหญ่เป็นชาวไทยมุสลิมได้นำภูมิความรู้การทำบาติกแบบระบายสีมาเผยแพร่ในแถบจังหวัดภาคกลาง โดยเฉพาะที่กรุงเทพฯ มีการจัดแสดงสินค้าขึ้นที่สวนอัมพร มีชาวไทยมุสลิมกลุ่มหนึ่งมาทำการสาธิตการทำผ้าบาติกโดยวิธีระบายสี จากนั้น ความนิยมในการทำผ้าบาติกได้แพร่หลายมากขึ้นตามสถาบันต่าง ๆ ได้บรรจุเข้าสู่หลักสูตรการเรียนควบคู่ไปกับการทำบาติกโดยวิธีย้อมสี (โกศล พิณกุล. 2545: 1)

6.2 การเพ้นท์ผ้าบาติกจิตรกรรมตกแต่งฝาผนัง

การเพ้นท์ผ้าบาติกเพ้นท์งานจิตรกรรมฝาผนัง เป็นกระบวนการสร้างงานจิตรกรรมโดยใช้เทคนิคเข้าช่วย ลักษณะของผลงานจึงมีความแตกต่างจากบาติกโดยทั่วไป เพราะเป็นการนำเอากระบวนการต่าง ๆ ตลอดจนเทคนิคของการทำบาติกมารวมไว้ในผลงานชิ้นเดียวกันเพื่อให้ได้มาซึ่งงานจิตรกรรมเทคนิคบาติก ผู้สร้างงานจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบศิลป์ หลักการเขียนภาพ ทักษะการเขียนเขียน หลักการและทฤษฎีสี เทคนิคและกระบวนการต่าง ๆ ของการสร้างงานบาติก เพื่อรวบรวมเป็นความคิดรวบยอดแล้วนำมาสร้างงานจิตรกรรมเทคนิคบาติก (ศุภฤกษ์ ทองประยูร. 2542: 43)

6.3 วิธีการและขั้นตอนการทำบาติกจิตรกรรม

การร่างภาพ ต้องมีการออกแบบและสเก็ตเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการถ่ายทอดลงบนกระดาษ เพื่อจัดสัดส่วนประกอบของภาพตามหลักการจัดองค์ประกอบ รวมทั้งการกำหนดสีและบรรยากาศของภาพโดยรวม เพื่อความสมบูรณ์ของภาพ

การระบายสี เริ่มจากการลงพื้นสีอ่อนก่อน (ตามเทคนิคและหลักของการระบายสีน้ำ) ส่วนรูปร่างที่กันด้วยเส้นเทียนให้ลงสีตามแบบที่ออกหรือสเก็ตไว้ จะเป็นการลงเรียบแบน หรือ ไล่น้ำหนักก็ได้ตามเนื้อที่ที่ต้องการระบายสี ทิ้งไว้จนสีแห้งสนิท (เป็นน้ำหนักการลงสีที่ 1) ใช้จันตึงเขียนเทียนกับสีที่ 1 ไร่เริ่มระบายสีที่ 2 ทับลงไปแต่ต้องคำนึงถึงน้ำหนักของสีที่จะเกิดขึ้นใหม่ด้วยจนเต็มพื้นที่ที่ต้องการสีที่ 2 ทิ้งไว้จนสีแห้งสนิท ใช้จันตึงเขียนเทียนกับสีที่ 2 ทับลงไปเหมือนกับปริมาณการลงสีที่ 1 จะได้พื้นที่ของสีที่ 3 เริ่มระบายสีทับลงไปจนเกิดเป็นสีใหม่มีมิติระยะใกล้ - ไกลตามความเป็นจริง

หมายเหตุ สามารถปฏิบัติกรดังกล่าวได้มากกว่า 3 สี แล้วแต่ความละเอียดของรูปแบบและน้ำหนักของสีที่เกิดขึ้น

การลอกเทียนออก การลอกเทียนออกจากผ้าใช้วิธีการรีด โดยแกะชิ้นงานออกจากกรอบไม้ ใช้กระดาษหนังสือพิมพ์หรือกระดาษปฐพีรองชิ้นงานด้านหน้าและด้านหลัง โดยใช้เตารีดร้อนจัดรีดให้เทียนออกจากเนื้อผ้าให้หมด

การเคลือบน้ำยาเคลือบ หลังจากรีดเทียนออกจากผ้าจนหมดแล้ว นำโซเดียมซิลิเกตทาลงบนผ้าที่รีดเทียนออกจนหมด รอจนกว่าจะครบกำหนดเวลานำไปซักในน้ำสะอาดจนใสเพื่อให้สีส่วนเกิดหลุดออกให้หมด หลังจากนั้นนำผ้าไปต้มในน้ำร้อนเพื่อละลายเทียนส่วนที่หลงเหลืออยู่ (ศุภฤกษ์ ทองประยูร. 2542: 44)

6.4 การออกแบบบาติกลายเขียน

การออกแบบลายสำหรับบาติกลายเขียน ส่วนมากผู้ออกแบบจะออกแบบในกระดาษก่อน แล้วจึงลอกลายเหล่านั้นลงบนผ้าด้วยดินสอสี เพื่อเตรียมเขียนด้วยจันตึงต่อไป การออกแบบลวดลายบาติกลายเขียน ย่อมเป็นอิสระของผู้ออกแบบตามรสนิยมและประโยชน์ใช้สอย ลวดลายที่ใช้กับบาติกลายเขียน มักเป็นลวดลายที่ออกแบบเพียงครั้งเดียว และใช้เขียนเฉพาะชิ้นเท่านั้น ไม่นิยมเขียนลายซ้ำกันหลาย ๆ ชิ้น เพราะจะทำให้บาติกลายเขียนดูย่ำแย่

การออกแบบลวดลายบาติกลายเขียน ผู้ออกแบบสามารถออกแบบให้มีรายละเอียด สลับซับซ้อนอย่างไรก็ได้ ทั้งนี้เนื่องจากบาติกลายเขียนนั้น ผู้เขียนสามารถที่จะเลือกขนาดของจันตึงที่จะเขียนเทียนและสามารถเลือกสีสำหรับระบายให้เกิดความตื้นลึกจะเน้นสีให้เกิดจุดเด่นในลักษณะใดก็ได้ตามจุดประสงค์ของผู้ออกแบบ

ลักษณะของการออกแบบผ้าบาติกที่ดีต้องคำนึงถึงความสวยงามและประโยชน์ใช้สอยเป็นหลักตามแนวทางดังต่อไปนี้การจัดเรื่องราวของภาพ การจัดภาพเป็นสิ่งสำคัญต้องรู้ก่อนว่าจะออกแบบเพื่อใช้สอยกับงานประเภทใด เช่น ผ้าเช็ดหน้า ผ้าพันคอ ผ้าตัดเสื้อ ผ้าปูโต๊ะ ปลอกหมอน หรือภาพแขวนผนัง แล้วจึงกำหนดเรื่องราว รูปแบบ ที่จะลงในผ้าให้เหมาะสมกับขนาดของชิ้นงานที่เป็นสากลรูปแบบที่ใช้ในการออกแบบ เป็นรูปแบบที่ได้มาจากของจริง หรือถ่ายมาจากของจริง เช่น ดอกไม้ แมลง กุ้ง หอย ปู ปลา ฯลฯ

การคิดหารูปแบบ เป็นการคิดหารูปแบบต่าง ๆ มาประกอบเรื่องให้สอดคล้องกับลักษณะภูมิประเทศ หรือสภาพท้องถิ่นต่าง ๆ เช่น เมืองชายทะเลก็นำเอารูป ทะเลมาใช้ในการออกแบบ เพื่อให้เข้ากับบรรยากาศ และเป็นเอกลักษณ์อีกอย่างหนึ่ง

การถ่ายทอดรูปแบบ เป็นการนำเอาลักษณะของสัตว์ หรือรูปแบบจากธรรมชาติอื่น ๆ มาตัดทอนส่วนละเอียดออก ให้คงเหลือเส้นรอบนอกและภายในที่สำคัญบางส่วนไว้ แต่ยังคงมองออกว่าเป็นรูปหรือลักษณะของอะไร

การกำหนดสี นอกจากรูปแบบลักษณะต่าง ๆ แล้วการกำหนดสีนับได้ว่าเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดความสวยงาม การทำผ้าบาติกพื้นที่มีโอกาสเล่นสีได้มาก ส่วนที่เป็นจุดเด่นก็ควรไล่สีให้มากส่วนประกอบอาจลดลงมา ส่วนพื้นเป็นตัวที่ช่วยให้ส่วนอื่นเด่นขึ้น ซึ่งควรคำนึงถึงของจริงบ้างในบางรูปแบบ (ศุภฤกษ์ ทองประยูร. 2542: 19 - 21)

6.5 ลักษณะของลวดลายที่ใช้กับงานบาติกระบายสี

การเขียนลวดลายงานบาติกที่ปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไปจะมีลักษณะเด่นชัด 4 ชนิดคือ ลายเรขาคณิต เป็นลักษณะของลวดลายที่นำลักษณะของเส้น คือ เส้นตรง เส้นโค้ง เส้นคด ตลอดจนรูปทรงทางเรขาคณิต เช่น รูปกรวย รูปเหลี่ยม รูปกรวยต่าง ๆ ส่วนมากนิยมนำมาจัดองค์ประกอบให้ซ้ำกัน (Repetition) หรือการเคลื่อนไหวอย่างมีจังหวะ (Rhythmic) การเคลื่อนไหวของเส้น ตลอดจนการจัดเส้นให้มีความต่อเนื่องกัน การจัดรูปทรงให้บังกัน ซ้อนกัน คาบเกี่ยวกัน

ลวดลายที่ดัดแปลงมาจากธรรมชาติ โดยเฉพาะดัดแปลงมาจากส่วนต่าง ๆ ของพรรณพฤกษา เช่น ดอก ใบ กิ่ง ก้าน ลวดลายชนิดนี้มักจัดองค์ประกอบให้ดูนุ่มนวลอ่อนหวานลักษณะของลายมีการเคลื่อนไหว และต่อเนื่องกันเป็นจังหวะ

ลายไทยและลายเครือเถา ซึ่งเป็นลักษณะลวดลายตามลักษณะของศิลปะประจำชาติ เช่น ลายกนก และลายเครือเถา ประเภทลายดอกพุดตาน ลายประเภทนี้ นิยมนำมาเขียนเป็นภาพประดับฝาผนัง

ลายประเภทภาพสัตว์ การออกแบบลวดลายประเภทภาพสัตว์มักจะแสดงออกใน 2 ลักษณะ คือลักษณะรูปทรงไม่เหมือนธรรมชาติ เป็นลักษณะการตัดทอนให้ดูเรียบง่าย ตามรูปแบบของงาน ออกแบบซึ่งมีลักษณะกึ่งนามธรรม ลักษณะภาพสัตว์ที่เน้นเรื่องราว เช่น เรื่องราวจากประเพณีท้องถิ่น การละเล่นพื้นบ้าน วรรณกรรมพื้นบ้าน วรรณคดี เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ศาสนา วัฒนธรรม ซึ่งมักจะใช้กับงานบาติกที่เป็นลักษณะของงานจิตรกรรม (นันทา โรจนอุดมศาสตร์. 2536: 84 - 85)

7. แนวทางการทำแบบสอบถาม (Using Questionnaires)

แบบสอบถามเป็นเทคนิคที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ทำให้นักวิเคราะห์ระบบสามารถที่จะศึกษาทัศนคติ พฤติกรรมและคุณสมบัติของบุคคลที่มีความสำคัญกับองค์กร ผู้ซึ่งอาจผลกระทบ ต่อระบบทั้งในปัจจุบันและอนาคต ผลที่ได้รับจากการใช้แบบสอบถามสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลเชิง ปริมาณชนิดของข้อมูลที่สืบค้นได้โดยวิธีการออกแบบสอบถาม คือ

ทัศนคติ หมายถึง สิ่งที่น่าสนใจของค่านั่นพูดถึงสิ่งเขาต้องการ
 ความเชื่อ หมายถึง คนในองค์กรนั้น มีความเชื่อเรื่องอะไรบ้าง
 ความประพฤติ หมายถึง พฤติกรรมของคนในองค์กรนั้น
 คุณสมบัติ หมายถึง สิ่งซึ่งบอกถึงคุณสมบัติของคน และสิ่งต่าง ๆ ในองค์กรนั้น

7.1 การวางแผนการใช้แบบสอบถาม

การออกแบบสอบถามดูเหมือนเป็นวิธีที่รวดเร็ว ซึ่งจะทำให้นักวิเคราะห์สามารถเก็บรวบรวม ข้อมูลได้ปริมาณมาก ดังนั้น การให้เวลาในการกำหนดรูปแบบของแบบสอบถาม จึงมีความสำคัญ นักวิเคราะห์จึงควรตัดสินใจให้ได้ว่าจะอะไรคือเป้าหมายหลักในการใช้แบบสอบถาม เช่น ถ้าคุณต้องการ รู้เปอร์เซ็นต์ของผู้ที่ต้องการข้อมูลข่าวสารในการศึกษาโปรแกรมใหม่ ๆ แล้ว การใช้แบบสอบถามจะ เป็นวิธีที่ถูกต้อง แต่ถ้าต้องการวิเคราะห์ถึงขบวนการในการตัดสินใจของผู้บริหารแล้ว การสัมภาษณ์ นับว่าเป็นวิธีที่ดีกว่า ข้อเสนอแนะที่จะช่วยนักวิเคราะห์ตัดสินใจเลือกวิธีการใช้แบบสอบถาม มีดังนี้

7.1.1 เมื่อคนที่เราต้องการสอบถามกระจายอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ตามสาขาย่อย ของบริษัท

7.1.2 เมื่อมีคนที่เกี่ยวข้องโครงการวิเคราะห์และออกแบบระบบจำนวนมาก และเรา ต้องการรู้สัดส่วนของกลุ่มคนแต่ละกลุ่ม

7.1.3 เมื่อต้องการนำแบบสอบถามนั้นไปใช้เพื่อการศึกษา และใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐาน ทางความคิดในการกำหนดทิศทางของโครงการระบบ

7.1.4 เมื่อต้องการสืบค้นปัญหาที่เกิดขึ้นกับระบบในปัจจุบัน และดูว่าต้องการข้อมูลเพิ่มเติมส่วนใดเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ต่อไป

7.2 ประเภทการเขียนคำถาม

มีความแตกต่างกันอย่างมากระหว่างการสัมภาษณ์กับการใช้แบบสอบถาม เนื่องจากในการสัมภาษณ์นั้นนักวิเคราะห์มีโอกาสในการทบทวนคำถาม หรือเปลี่ยนแปลงหัวข้อได้ แต่คำถามที่มาจากแบบสอบถามไม่สามารถจะทำได้ ดังนั้นควรต้องมีการวางแผนตั้งคำถามให้ดี ชนิดของคำถามแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ คำถามปลายเปิดและคำถามปลายปิด

7.2.1. การใช้คำถามปลายเปิด เป็นการตอบคำถามโดยผู้ตอบมีอิสระในการตอบ ซึ่งถ้าไม่มีการกำหนดขอบเขตของคำตอบแล้ว จะไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ถูกต้องเป็นไปตามที่ต้องการ ในการตั้งคำถามเปิด จะต้องตั้งคำถามให้แคบเพียงพอเพื่อให้คำตอบที่ได้มีทิศทางเฉพาะ คำถามปลายเปิดนี้จะมีประโยชน์ในสภาพการณ์ที่เป็นการสำรวจ วินิจฉัย ซึ่งอาจเกิดขึ้นเมื่อนักวิเคราะห์ไม่สามารถจะกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบปัจจุบันได้ ผลที่ได้รับอาจทำให้ชี้ให้เห็นปัญหาได้ครบลง

7.2.2 การใช้คำถามปิด เป็นคำถามที่กำหนดคำตอบให้ตอบ การใช้คำถามปิดควรจะใช้เมื่อนักวิเคราะห์ระบบสามารถที่จะกำหนดรายการคำตอบได้อย่างชัดเจน และเมื่อต้องการสำรวจกลุ่มคนจำนวนมาก ซึ่งถ้าใช้คำถามปลายเปิดเป็นการยากที่จะวิเคราะห์และสรุป

7.3 ภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม

ภาษาที่ใช้ควรมีมาตรฐานของกลุ่มคำถามที่ควรคำนึงถึงการพัฒนา ระบบ ซึ่งควรเป็นศัพท์ที่ใช้เฉพาะที่ เช่น ใช้คำว่าหน่วยงานแทนคำว่าแผนกเพื่อเป็นการตรวจสอบให้มั่นใจว่าภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามเหมาะสมต่อผู้ตอบนักวิเคราะห์ระบบจะลองคำถามตัวอย่างเพื่อทดสอบกลุ่มย่อย และขอคำแนะนำในเรื่องภาษาหรือคำศัพท์ที่ใช้จากกลุ่มที่เกี่ยวข้อง ขอแนะนำในการเลือกภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม มีดังนี้

7.3.1 ใช้ภาษาที่ตอบสนองได้ดี ใช้คำที่เข้าใจง่าย

7.3.2 หลีกเลี่ยงการใช้คำถามที่เป็นคำเฉพาะให้มากที่สุด เนื่องจากอาจเป็นคำที่มีความหมายไม่ชัดเจน

7.3.3 ใช้คำถามที่สั้น กระชับ ได้ใจความ

7.3.4 ไม่ใช้คำหยาบคาย

7.3.5 หลีกเลี่ยงคำที่มีความเอนเอียงต่าง ๆ ในคำถาม

7.3.6 คำถามที่ตั้งขึ้นมานั้นต้องแน่ใจว่าเป็นเทคนิคที่ถูกต้องก่อนที่จะใช้

7.3.7 คำถามนั้นต้องมีเป้าหมายที่ตอบสนองได้ตรงกับที่ต้องการอยากรู้

7.4 การออกแบบและการจัดการแบบสอบถาม

การออกแบบ แบบสอบถาม

การออกแบบแบบสอบถามเป็นสิ่งสำคัญ เพราะอาจมีผลต่อคำตอบที่จะได้รับ ถ้าคำถามมีจำนวนมากผู้ตอบมักจะไม่อยากตอบ หรือคำตอบที่ได้อาจไม่เป็นจริง และผู้ตอบส่วนใหญ่มักไม่ค่อยเต็มใจตอบมากนัก การออกแบบแบบสอบถามที่ดีจะมีส่วนช่วยจูงใจผู้ตอบ

รูปแบบของแบบสอบถาม (Questionnaire Format)

7.4.1 ให้เว้นช่องกว้าง ให้แบบสอบถามดูสะอาด น่าตอบ

7.4.2 เว้นช่องในการตอบคำถามให้พอเพียงกับการตอบ กรณีถ้าเป็นคำถามเปิดควรจะมีช่องว่างในการตอบผู้แสดงความคิดเห็นด้วย

7.4.3 การจัดรูปแบบคำถามให้เป็นไปตามเป้าหมาย ถ้าใช้เครื่องอ่านฟอร์ม ก็ต้องออกแบบให้เป็นไปตาม

7.4.4 การออกแบบแบบสอบถามให้มีรูปแบบสอดคล้องกัน

7.4.5

7.5 การเรียงคำถาม

ในการเรียงคำถามจะต้องคิดถึงเป้าหมายในการใช้แบบสอบถามและ ตัดสินใจว่าแต่ละคำถามมีหน้าที่ที่จะช่วยให้บรรลุถึงเป้าหมายอย่างไร สิ่งที่สำคัญในการตอบสนองของการใช้แบบสอบถาม คือ การกวาดสายตาของผู้ตอบ ซึ่งจะต้องมีการช่วยนำทางในการตอบคำถามการเรียงคำถามจึงมีส่วนสำคัญ ควรมีการนำกลุ่มของคำถามให้ผู้ตอบมีความรู้สึกในลำดับของคำถามและตอบสนองกลับด้วยดี

7.5.1 คำถามที่สำคัญในการตอบสนองควรเป็นคำถามแรก คำถามแรกควรสอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนด และควรจะมีส่วนช่วยให้การตอบคำถามเป็นได้เร็ว ในการเริ่มคำถาม ควรใช้คำถามที่ผู้ตอบตอบได้อย่างรวดเร็ว กลุ่มของหัวข้อคำถามต่าง ๆ ควรเหมือนกัน หรือสอดคล้องกัน

7.5.2 เมื่อสร้างรูปแบบของสิ่งอ้างอิงสำหรับผู้ตอบ จะมีประโยชน์มากถ้ามีการวางคำถามที่เกี่ยวข้องกัน ให้มีคำถามที่มีข้อโต้แย้งนำไปสู่ปัญหาน้อยที่สุด

7.5.3 ในขณะที่ศึกษาข้อมูลถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น อาจค้นพบปัญหาที่เกิดจากคนบางกลุ่ม ถ้านักวิเคราะห์นั้นแน่ใจว่า สาเหตุนั้นจะต้องถูกตรวจสอบ พยายามไม่ใส่คำถามที่จะเป็นการชี้แนะให้เห็นความผิดพลาดนั้น ก่อนการตรวจสอบ

7.6 การจัดการแบบสอบถาม

การตัดสินใจว่าใครควรจะเป็นคนตอบแบบสอบถาม ซึ่งจะต้องเป็นคนในกลุ่มเป้าหมายและมีผลกับระบบ หรือการสุ่มตัวอย่าง ซึ่งขึ้นกับนักวิเคราะห์ระบบที่จะตัดสินใจ ในการเลือกผู้ตอบแบบสอบถามนั้นวิธีการจัดการแบบสอบถาม นักวิเคราะห์ระบบมีความคิดในการจัดการแบบสอบถามหลายวิธี และเลือกวิธีการโดยดูจากสภาพของบริษัท ความคิดในการจัดการแบบสอบถามมีดังนี้

7.6.1 การประชุมผู้ที่มีผลต่อการวิเคราะห์ มารวมกันตอบแบบสอบถามพร้อมกันในเวลาเดียวกัน

7.6.2 ให้แต่ละคนนำกลับไปตอบแบบสอบถามแล้วนำกลับมาคืน

7.6.3 ให้กลับไปตอบแบบสอบถามแล้วกลับมาทิ้งไว้ที่ตู้

7.6.4 ส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ให้แก่พนักงานในแต่ละสาขา แล้วกำหนดวันให้ส่งคืนวิธีหนึ่งที่ช่วยให้แบบสอบถามถูกส่งกลับมา คือ การจัดทำกล่องรับคืนแบบสอบถาม หรือการกำหนดให้บุคคลในหน่วยงานเป็นผู้ประสานงานเก็บรวบรวมแบบสอบถามเหล่านั้น (ปรัชญา ศิริภูรี, 2554: 72-76)

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น สรุปได้ดังนี้

เอี่ยมเดือน ถิ่นปัญญา ได้ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง หมอลำกลอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร และ 4) การประชาสัมพันธ์และประชาสัมพันธ์หลักสูตร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้ 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับความต้องการและแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตร 3) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตร 4) เกณฑ์พิจารณาโครงร่างหลักสูตร 5) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดนิทรรศการหลักสูตร และ 6) กรอบการสนทนากลุ่มย่อย ผลการวิจัยพบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรมีความต้องการพัฒนาหลักสูตรจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม ภาพรวมของหลักสูตรมีความเหมาะสมสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด การจัดนิทรรศการนำเสนอหลักสูตรมีความเหมาะสมดี หลักสูตรหมอลำกลอนมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

(เอี่ยมเดือน ถิ่นปัญญา, 2548: 125-131)

เสริมศรี วิทวัสชุตติกุล ได้ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ เรื่องการอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อมในห้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร 5 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร 4) การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ และ 5) การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้ 1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) แบบทดสอบวัดเจตคติที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพดีมาก หลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และเหมาะสมกับผู้เรียน ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (เสริมศรี วิทวัสชุตติกุล, 2547: 134-139)

สิริกานต์ เทียงพิมล ได้ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สิ่งประดิษฐ์จากแป้งสาลี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาค้นคว้า และสำรวจข้อมูลพื้นฐาน 2) ยกร่างหลักสูตร 3) ทดลองใช้หลักสูตร และ 4) ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 3) แบบวัดเจตคติต่อวิชางานประดิษฐ์ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และหลังใช้หลักสูตรท้องถิ่นแล้วนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชางานประดิษฐ์โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 (สิริกานต์ เทียงพิมล, 2546: 154-162)

ทองพันธ์ นาสมบัติ ได้ศึกษาวิจัยเพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน อาชีพ และเทคโนโลยี สาระที่ 1 การดำรงชีวิต และครอบครัว (งานประดิษฐ์) เรื่อง การสานกระติบข้าว จากต้นกก 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการปฏิบัติงานและคุณลักษณะในการทำงานของ นักเรียน และ 3) ศึกษาความคิดเห็นผู้ปกครอง ครูผู้สอนและนักเรียนเกี่ยวกับผลที่เกิดจากหลักสูตร มี ขั้นตอนพัฒนาหลักสูตร 5 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง 2) ดำเนินการจัดทำหลักสูตรกลุ่ม สาระการงานอาชีพ และเทคโนโลยี 3) ดำเนินการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การสานกระติบข้าวจาก ต้นกก 4) ดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้ และ 5) ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้และหลักสูตร ท้องถิ่นเรื่อง การสานกระติบข้าวจากต้นกก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้ 1) แบบสอบถาม 2) หลักสูตร กลุ่มสาระการงานอาชีพ และเทคโนโลยี 3) แผนการจัดการเรียนรู้ 4) แบบบันทึกคุณลักษณะในการ ทำงาน 5) แบบบันทึกทักษะในการปฏิบัติงาน และ 6) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผลการวิจัย พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความต้องการให้นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่อง การสานกระติบข้าวจากต้นกกมาใช้ ในการจัดการเรียนรู้ และพร้อมที่จะให้การสนับสนุนในเรื่องวัสดุ อุปกรณ์และงบประมาณนักเรียนเกิด

ความรัก ความภาคภูมิใจ เห็นความสำคัญ และมีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้นสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และอาชีพเสริมได้ นักเรียนที่เรียนตามหลักสูตร มีคะแนนแบบฝึกหัดคะแนนคุณลักษณะการทำงาน คะแนนทักษะการปฏิบัติงานและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ 88/80 (ทองพันธ์ นาสมบัติ. 2546: 117-125)

ยุภาพร สารพันธ์ ได้ศึกษาวิจัยเพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การย้อมสีผ้าไหมแพรวาด้วยวัสดุธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้และเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 2) เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการปฏิบัติงานของนักเรียน 3) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และ 4) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับผลที่เกิดจากการใช้หลักสูตร มีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนวางแผนการจัดทำ หรือยกร่างหลักสูตร 2) ขั้นตอนการจัดทำเอกสารหลักสูตร 3) ขั้นตอนตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร 4) ขั้นตอนนำหลักสูตรไปทดลองใช้ และ 5) ขั้นตอนประเมินผลหลังนำหลักสูตรไปใช้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้ 1) หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การย้อมสีผ้าไหมแพรวาด้วยวัสดุธรรมชาติ 2) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร 3) แผนการจัดการเรียนรู้ วิชางานบ้าน เรื่องการย้อมสีผ้าไหมแพรวาด้วยวัสดุธรรมชาติ 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5) แบบประเมินความสามารถด้านการปฏิบัติงาน และ 6) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพสูง ผลการพัฒนาความสามารถด้านปฏิบัติงานนักเรียนผ่านเกณฑ์ในระดับดี นักเรียนร้อยละ 82.66 มีคะแนนสูงกว่าร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม ผลที่เกิดจากการใช้หลักสูตรพบว่า ควรเปิดโอกาสให้โรงเรียนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรและต้องการให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในกลุ่มสาระอื่น ๆ (ยุภาพร สารพันธ์. 2548: 148-154)

ศศิธร วิศพันธ์ ได้พัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง หัตถกรรมกรงนกเขาชวา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจุดมุ่งหมายเฉพาะ ดังนี้ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง หัตถกรรมกรงนกเขาชวา 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจากใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง หัตถกรรมกรงนกเขาชวา ขั้นตอนดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น และ 3) การทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนา อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและนักเรียนมีความคิดเห็นว่ามีความรู้เกี่ยวกับหัตถกรรมกรงนกเขาชวาเพิ่มขึ้น ภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของท้องถิ่นตนเอง สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและส่งเสริมเป็นอาชีพได้ (ศศิธร วิศพันธ์. 2551: 24)

รุ่งเพชร ยืนเพ็ง ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การออกแบบกระเป๋าสตรีสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประเด็นในการสร้างหลักสูตรดังนี้ 1) รูปแบบ ลักษณะ และชนิดของกระเป๋าสตรี 2) แนวความคิดในการออกแบบกระเป๋าสตรี 3) การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ 4) การใช้เครื่องมือ เครื่องจักร และ 5) ประโยชน์ใช้สอยและการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นปีที่ 3 สาขางานอุตสาหกรรมเครื่องหนัง จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ได้แก่แบบทดสอบหลังจากจบแต่ละบทรวม 5 บท รวม 35 ข้อ และแบบทดสอบภายหลังเสร็จสิ้นการฝึกอบรมจำนวน 35 ข้อ และแบบสอบถามความคิดเห็นหลังการฝึกอบรม ผลการวิจัยพบว่าหลักสูตรเรื่องการออกแบบกระเป๋าสตรีในสาขางานอุตสาหกรรม ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้ฝึก อบรมนักเรียนในสาขางานอุตสาหกรรมเครื่องหนัง ให้เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจดียิ่งขึ้นในเรื่องการออกแบบกระเป๋าสตรี (รุ่งเพชร ยืนเพ็ง. 2552: 98-101)

นุชลี คล้ายวันเพ็ญ ได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 2 ด้าน ได้แก่ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ จำแนกตามสถานภาพของครูผู้สอนได้แก่ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า การนำประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่นมีน้อยเนื่องจากซึ่งเป็นอาชีพที่ไม่สามารถนำมาสาธิตได้เพราะต้องใช้เครื่องมือต่าง ๆ มากมาย ประกอบกับภูมิปัญญาบางอย่างไม่มีผู้สืบทอดหรืออนุรักษ์ปัจจุบันได้สูญหายไป (นุชลี คล้ายวันเพ็ญ. 2552: 145-149)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสาระการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการพัฒนาสาระการเรียนรู้วิชาเพิ่มเติม ในการวิจัยครั้งนี้ มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ จิตรกรรมบาติก มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนจากผู้เกี่ยวข้อง ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์และการจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม

ขั้นที่ 2 การพัฒนาสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เป็นการนำสาระการเรียนรู้ เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ มาจัดทำเป็นรายวิชาใหม่ ที่เป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม มีการกำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 การทดลองใช้สาระการเรียนรู้เพิ่มเติม เป็นการนำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมผ้าบาติกสร้างสรรค์ ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 แผนการเรียน ไทย - สังคม - ศิลปะ โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 20 คน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง จำนวนนักเรียนจำนวน 20 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 แผนการเรียน ไทย – สังคม – ศิลปะ โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวนนักเรียน 20 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการเลือก เพราะว่า โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคมจัดปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำโครงสร้างและกำหนดแผนการจัดการศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้วิชาศิลปะจัดการเรียนรู้เฉพาะทางตามความสนใจเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีความรู้ขั้นพื้นฐานตามความสนใจ สามารถนำไปใช้ในการสอบเข้าศึกษาต่อและการเรียนในระดับที่สูงขึ้น ประกอบกับ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เสริมสร้างความเข้าใจของผู้เรียนในการเรียนรู้วัฒนธรรมที่มีความแตกต่าง สามารถนำวัฒนธรรมที่แตกต่างมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้การเลือกแบบเจาะจงในการวิจัยเพื่อสร้างสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ เพื่อใช้เป็นต้นแบบในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาเพิ่มเติมแผนการศึกษา ไทย – สังคม – ศิลปะ ต่อไป

2. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

การพัฒนาสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกร่างสรรค์ สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียน ไทย – สังคม – ศิลปะ โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม ผู้วิจัยมีขั้นตอน
ในการพัฒนาสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ขั้นตอนการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2551 มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม และ
เพื่อศึกษาความรู้ เรื่อง จิตรกรรมบาติกร่างสรรค์ เพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมสอดคล้อง
กับนักเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างวิชาเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกร่างสรรค์
มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน กลุ่มเป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ครู จำนวน 50 คน
คณะผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 10 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 10 คน

1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีประเด็นที่ศึกษาดังนี้ คือ แนวทางการ
จัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาสู่อาเซียน หลักสูตรการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ศิลปะ การจัดการเรียน
การสอนศิลปะ ความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดระยอง และ
จิตรกรรมบาติกร่างสรรค์ จากเอกสารต่าง ๆ

1.3 ในเรื่องของสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม นำความรู้เกี่ยวกับเรื่อง จิตรกรรมบาติกร
ร่างสรรค์ มาวิเคราะห์จัดทำหลักสูตรวิชาเพิ่มเติมโดยอิงสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ หลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เรียบเรียง ตามประเด็นดังนี้

1.3.1 ความเป็นมาและความสำคัญของจิตรกรรมผ้าบาติก

1.3.2 เส้นและสีในงานบาติก

1.3.3 ขั้นตอนและเทคนิคการสร้างลวดลาย

1.3.4 จิตรกรรมบาติกร่างสรรค์

1.3.5 จิตรกรรมบาติกร่างสรรค์ จากบทประพันธ์สุนทรภู่

1.4 นำสาระการเรียนรู้วิชาเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกร่างสรรค์ ให้ผู้เชี่ยวชาญด้าน
จิตรกรรมผ้าบาติก และดำเนินการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอน ตรวจสอบเพื่อพิจารณาความถูกต้อง
ของสาระการเรียนรู้ เวลาเรียนและความเหมาะสมสอดคล้องกับนักเรียน

ขั้นที่ 2 การพัฒนาสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม

การนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปจัดการเรียนการสอนเป็นรายวิชาเพิ่มเติม ผู้วิจัยจัดทำเป็นรายวิชาใหม่ ที่เป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำหลักสูตรวิชาเพิ่มเติมโดยอิงสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

2.2 กำหนดสาระการเรียนรู้ เมื่อนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของสาระการเรียนรู้ เวลาเรียนและความเหมาะสมสอดคล้องกับนักเรียนแล้ว ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะให้เพิ่มเติมสาระการเรียนรู้ ซึ่งมีสาระการเรียนรู้ดังนี้

1. ความเป็นมาและความสำคัญของจิตรกรรมผ้าบาติกในกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียน

2. เส้นและสีในงานบาติก

3. ขั้นตอนและเทคนิคการสร้างลวดลาย

4. จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์

5. จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ จากบทประพันธ์สุนทรภู่

2.3 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ร่วมกับนางประณมพร สิทธิมังค์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะโรงเรียนวัดป่าประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง และนายปัญญา สุขศิริ ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยองเขต 1 เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ และนางศรวิไล เพียรพิทักษ์ ผู้ช่วยรองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม ซึ่งมีรายละเอียดของมาตรฐานการเรียนรู้ ดังนี้

เข้าใจความเป็นมาและความสำคัญของจิตรกรรมบาติก พื้นฐานของเส้นและสีในงานจิตรกรรมบาติก ขั้นตอนและเทคนิคการสร้างลวดลายให้มีพื้นผิวที่หลากหลาย การสร้างสรรค์งานจิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ และการถ่ายทอดงานจิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นระยอง

2.4 กำหนดผลการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้กำหนดผลการเรียนรู้ร่วมกับ นางประณมพร สิทธิมังค์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะโรงเรียนวัดป่าประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง และนายปัญญา สุขศิริ ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยองเขต 1 และนางศรวิไล เพียรพิทักษ์ ผู้ช่วยรองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการโรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม โดยการวิเคราะห์ จาก มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6)

จากการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6) ได้ผลการเรียนรู้ มีรายละเอียด ดังนี้

1. รู้ความเป็นมาและความสำคัญของจิตรกรรมฝาบาติก
2. อธิบายหลักการใช้เส้นและสีในงานบาติกได้
3. อธิบายขั้นตอนและเทคนิคการสร้างลวดลายได้
4. เลือกใช้เทคนิคการสร้างลวดลายในการนำเสนอจิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์
5. สามารถสร้างงานจิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์โดยประยุกต์งานศิลปะในกลุ่ม

ภูมิภาคอาเซียนให้เข้ากับสภาพสังคมไทยได้สอดคล้องกับบทประพันธ์ของสุนทรภู่

2.5 จัดทำคำอธิบายรายวิชา ผู้วิจัยได้นำได้ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และเวลาเรียนที่กำหนด มาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชา มีรายละเอียด ดังนี้

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

วิชาจิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

รหัส ศ 31201
เวลา 20 ชั่วโมง

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
จำนวน 0.5 หน่วยกิต

ศึกษา ค้นคว้าข้อมูลและวิเคราะห์เรื่องราวจิตรกรรมบาติก สามารถออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมบาติกด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลายตามความถนัดและความสนใจ ถ่ายทอดเรื่องราวได้อย่างอิสระโดยใช้กระบวนการและกรรมวิธีการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมบาติก มีความเข้าใจในการผสมผสานวัฒนธรรมในกลุ่มภูมิภาคอาเซียน เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล นำไปใช้ในชีวิตประจำวันและบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสม

โดยใช้ทักษะกระบวนการเรียนรู้ ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา และทักษะการแสวงหาความรู้

เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการทำงานอย่างเป็นระบบและสามารถประยุกต์งานจิตรกรรมบาติกได้ตามความเหมาะสม มีเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมในท้องถิ่น

ตัวชี้วัด ศ 1.1 ม.4-6/4/5/6

ศ 1.2 ม.4-6/3

2.6 จัดทำโครงสร้างรายวิชาเพิ่มเติมโดยแบ่งผลการเรียนรู้ออกเป็นหน่วยย่อยๆ ตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ และกำหนดเวลาของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ตามความเหมาะสม มีรายละเอียด ดังตาราง 2

ตาราง 2 โครงสร้างวิชาเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกร่างสรรค์ โครงสร้างรายวิชา จิตรกรรมบาติกร่างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เวลา 20 ชั่วโมง จำนวน 0.5 หน่วยกิต

ที่	ชื่อหน่วย	ตัวชี้วัด	ผลการเรียนรู้	ความคิดรวบยอด	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก (คะแนน)
1	ความเป็นมา บาติก	ศ 1.2 ม.4-6/3	รู้ความเป็นมาและ ความสำคัญของ จิตรกรรมบาติก ใน กลุ่มประเทศ ประชาคมอาเซียน	- ความหมายและประวัติ ความเป็นมาของจิตรกรรม ผ้าบาติก - รูปแบบงานจิตรกรรม บาติกในกลุ่มประเทศ ประชาคมอาเซียน	2	10
2	เทคนิคเส้น สี	ศ 1.1 ม.4-6/4	อธิบายหลักการใช้ เส้นและสีในงาน บาติกได้	- การวาดเส้นโดยใช้ จันทิงลงบนผ้า - ประเภทของสีบาติก - เทคนิคการลงสีในงาน จิตรกรรมบาติก	4	20
3	กรรมวิธี หลากหลาย	ศ 1.1 ม.4-6/5	อธิบายขั้นตอนและ เทคนิคการสร้าง ลวดลายได้	- ขั้นตอนการสร้างงาน จิตรกรรมบาติก - เทคนิคการสร้างลวดลาย	8	20
4	วาดลวดลาย จิตรกรรม สร้างสรรค์	ศ 1.1 ม.4-6/6	เลือกใช้เทคนิคการ สร้างลวดลายในการ นำเสนอจิตรกรรม บาติกร่างสรรค์	- การสร้างงานจิตรกรรม บาติกโดยการผสมผสาน เทคนิคให้เกิดมิติ - การวางแผนการลงสีเพื่อ สร้างมิติในงานบาติก	4	20
5	จากบท ประพันธ์สู่งาน ศิลป์	ศ 1.1 ม.4-6/6 ศ 1.2 ม.4-6/3	สามารถสร้างงาน จิตรกรรมบาติก สร้างสรรค์ได้สอดคล้อง กับบทประพันธ์ของ สุนทรภู่	- มีความเข้าใจและประยุกต์ งานศิลปะในกลุ่มประเทศ ประชาคมอาเซียนให้เข้า กับสภาพสังคมไทย - สามารถสร้างงานจิตรกรรม สร้างสรรค์สอดคล้องกับบท ประพันธ์ของสุนทรภู่ใน เรื่องพระอภัยมณี	2	30

2.7 นำหน่วยการเรียนรู้จำนวน 5 หน่วย เวลา 20 ชั่วโมง เสนอต่อฝ่ายบริหารวิชาการ โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม ซึ่งประกอบด้วย นายบำรุง ชูประเสริฐ ผู้อำนวยการโรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม นางศรีวิไล เพียรพิทักษ์ ผู้ช่วยรองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการโรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม พิจารณาความเหมาะสมของสาระการเรียนรู้และเวลาเรียน เพื่อนำไปจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไป

2.8 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชา และนำหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้มาพิจารณาจัดทำรายละเอียดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย สาระสำคัญ ตัวชี้วัดชั้นปี จุดประสงค์การเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ แนวทางการบูรณาการ กระบวนการจัดการเรียนรู้และสื่อและแหล่งการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน เวลา 20 ชั่วโมง

2.9 ผู้วิจัยได้นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน คือ นายบำรุง ชูประเสริฐ ผู้อำนวยการโรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม ดร.มัญญ เชื้อชาติ ผู้อำนวยการโรงเรียนพนัสพิทยาคาร นางศรีวิไล เพียรพิทักษ์ ผู้ช่วยรองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการโรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม นายปัญญา สุขศิริ ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยะเวลาของเขต 1 และนางประณมพร สิทธิมงคล ครูชำนาญการพิเศษ อันดับ คศ.3 การพัฒนาชุดฝึกปฏิบัติกระบวนการทำผ้าบาติก เพื่อประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์

2.10 ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ในส่วนของมาตรฐานการเรียนรู้ ปรับการใช้คำให้เป็นสากล ผลการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ครอบคลุม คำอธิบายรายวิชา ปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการวัดผลและประเมินผลก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 3 การทดลองใช้สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์

ขั้นตอนนี้เป็นดำเนินการทดลองใช้สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม โดยนำสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงทดลอง ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยให้บุคคลในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้แก่นักเรียนส่งเสริมกิจกรรมกลุ่มยึดความสำคัญของการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการสร้างงานจิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ทำการทดสอบก่อนเรียน (pretest) กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วบันทึกผลการสอบไว้เป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียน

3.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียน ไทย-สังคม-ศิลปะ โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 20 คน โดยผู้วิจัยดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.3 เมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำการทดสอบหลังเรียน (posttest) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียน ไทย-สังคม-ศิลปะ โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 20 คน โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดียวกันกับที่ใช้ในการทดสอบก่อนเรียนและศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนหลังจากใช้สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับครู คณะผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา
2. แบบประเมินสาระการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม
3. แผนการจัดการเรียนรู้
4. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
5. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน หลังจากเรียนวิชาศิลปะเพิ่มเติม จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์

4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับครู คณะผู้บริหารโรงเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการสร้าง ดังนี้

1.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถาม

1.2 กำหนดกรอบคำถามของแบบสอบถาม สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ ประกอบด้วยข้อมูล 2 ตอน คือสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

1.3 สร้างแบบสอบถามในแต่ละตอน ซึ่งมีประเด็นดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพและความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมผ้าบาติกสร้างสรรค์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำกิจกรรมผ้าบาติกสร้างสรรค์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย ความต้องการนำกิจกรรมผ้าบาติกสร้างสรรค์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนและสถานที่จัดการเรียนการสอน

1.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่อประธานและคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท

1.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไข เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน คือ

นายบำรุง ชูประเสริฐ ผู้อำนวยการโรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม ดร.มณูญ เชื้อชาติ ผู้อำนวยการโรงเรียนพนัสพิทยาคาร และ ดร. สุริสา บุญโชติศิริ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านค่าย อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อพิจารณาความเหมาะสม

1.6 นำแบบสอบถามที่นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และนำไปใช้ในการวิจัย

2. แบบประเมินหลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม มีขั้นตอนดำเนินการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมิน จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินและศึกษาสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมที่พัฒนาขึ้น

2.2 กำหนดกรอบในการสร้างแบบประเมิน ซึ่งประกอบด้วย 2 ตอน คือ ความเหมาะสมและความสอดคล้องของรายวิชาเพิ่มเติมและความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.3 สร้างแบบประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มีความเหมาะสมมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด ในแต่ละตอนมีประเด็นดังนี้

ตอนที่ 1 ความเหมาะสมและความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม ในประเด็นดังนี้ คือ โครงสร้างรายวิชาเพิ่มเติม ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้กระบวนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการวัดและประเมินผล สื่อและแหล่งการเรียนรู้ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์ 5 ระดับ

5	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	เหมาะสมมาก
3	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ในประเด็นดังนี้ คือ มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชา และ สาระการเรียนรู้

2.4 การวิเคราะห์ค่าคะแนนจากการประเมินสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม โดยการคำนวณ คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีระดับความเหมาะสมและการแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง เหมาะสมมาก

คะแนน 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย

คะแนน 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย คะแนนความเหมาะสมและความสอดคล้องของ แผนการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

3. แผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างดังนี้

3.1 วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำหลักสูตร วิชาเพิ่มเติมโดยอิงสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ จัดทำคำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ โครงสร้างรายวิชาเพิ่มเติมโดยแบ่งผลการเรียนรู้ออกเป็นหน่วยย่อย ๆ และนำหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้มาพิจารณาจัดทำรายละเอียดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการวัดและประเมินผล สื่อและแหล่งการเรียนรู้

3.2 นำแผนการจัดการเรียนรู้ เวลา 20 ชั่วโมง ที่สร้างขึ้นเสนอต่อประธาน และกรรมการ ควบคุมปริญญาพันธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ในส่วนของผลการเรียนรู้

3.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้แก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความเหมาะสม และความสอดคล้องของรายละเอียดในแผนการจัดการเรียนรู้

3.4 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในส่วน ของจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล จนได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ สมบูรณ์ เวลา 20 ชั่วโมง แล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

4. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยดำเนินการสร้างดังนี้

4.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบสอบ จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบ

4.2 ศึกษาและวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ขอบเขตสาระการเรียนรู้ที่กำหนด ไว้ แล้วกำหนดค่าน้ำหนักจำนวนข้อทดสอบในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เพื่อกำหนดจำนวนข้อสอบใน แต่ละหน่วยการเรียนรู้

4.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก มีวิธีตรวจให้ คะแนนแบบถูกให้ 1 คะแนน ผิดให้ 0 คะแนน จำนวน 20 ข้อ

4.4 สร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อ พิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องของรายละเอียดในแผนการจัดการเรียนรู้ โดยจำแนก การพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญเป็น 3 ประเด็น คือ เหมาะสม ไม่เหมาะสม และไม่แน่ใจ โดยพิจารณา ข้อคำถามนั้น ๆ วัดได้ตรงหรือสอดคล้องหรือไม่ ถ้าเห็นด้วยให้ค่า = 1 ไม่เห็นด้วยให้ค่า = -1 ไม่แน่ใจให้ค่า = 0

การแปลความหมายของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คะแนนความเหมาะสมและ ความสอดคล้องของเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสอดคล้องกับตัวชี้วัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ แสดงรายละเอียดดังนี้

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 0.05 – 1.00 แสดงว่า เนื้อหามีความเหมาะสมและสอดคล้อง กับตัวชี้วัดการเรียนรู้

คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 0.05 แสดงว่า ต้องนำไปปรับปรุงแก้ไขเพราะไม่เหมาะสม และสอดคล้องกับตัวชี้วัดการเรียนรู้

4.5 สร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปฏิบัติ เพื่อใช้วัดผลสัมฤทธิ์ภาคปฏิบัติ โดยมีเกณฑ์การวัดผลจากการปฏิบัติชิ้นงาน

5. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน หลังจากใช้สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ มีขั้นตอนดำเนินการสร้างดังนี้

5.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้าง แบบสอบถาม

5.2 กำหนดกรอบในการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน หลังจากใช้สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์

5.3 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน หลังจากใช้สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ก่อนจัดทำสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ เป็นการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับจิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กลุ่มเป้าหมาย คือ ครู และบุคลากรทางการศึกษา คณะผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับจิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ จากเอกสารต่าง ๆ และเก็บรวบรวมภาคสนามโดยวิธีการสัมภาษณ์ สังเกต ถ่ายภาพ บันทึกเสียงและจดบันทึก
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล จากการประเมินสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ ก่อนนำไปใช้ โดยใช้แบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในระหว่างการทดลองใช้สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ เก็บรวบรวมข้อมูลในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน
5. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังจากใช้สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ ในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ค่าร้อยละ

สูตรการคำนวณ

$$\text{ร้อยละ (ข้อมูลที่ศึกษา)} = \frac{\text{จำนวนข้อมูลที่ศึกษา}}{\text{จำนวนข้อมูลทั้งหมด}} \times 100$$

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมิน สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติค
สร้างสรรค์ ก่อนนำไปใช้ โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สูตรการคำนวณหาค่าเฉลี่ย

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน คะแนนค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
 N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

สูตรการคำนวณหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ $S.D.$ แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนดิบของนักเรียน
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนดิบของนักเรียนแต่ละคน
 N แทน จำนวนนักเรียน

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและ
หลังเรียน โดยใช้สถิติ t-test แบบ dependent และค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าความ
เบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติทดสอบสมมุติฐาน โดยใช้สูตร t – test (Dependent Samples) ดังนี้
(บุญชม ศรีสะอาด. 2545: 112)

$$t = \frac{\sum d}{\sqrt{\frac{n\sum d^2 - (\sum d)^2}{(n-1)}}}$$

เมื่อ t แทน สถิติทดสอบที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤต จากการแจกแจง
แบบเพื่อทราบความมีนัยสำคัญทางสถิติ
 N แทน จำนวนคนทั้งหมด
 $\sum d$ แทน ผลรวมของผลต่างของคะแนนของกลุ่มตัวอย่าง

4. วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมิน หาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์
หรือตัวชี้วัดทางการเรียนรู้ โดยใช้สูตร IOC (Item Objective Conguence Index)

สูตรการคำนวณหาค่าความสอดคล้อง IOC (Item Objective Conguence Index)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าความสอดคล้อง
 $\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนกรรมการผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนกรรมการผู้เชี่ยวชาญ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียน ไทย – สังคม – ศิลปะ โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
2. ผลการพัฒนาสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์
3. ผลการทดลองใช้สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์
4. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนหลังจากเรียนสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1.1 ผลการศึกษาความคิดเห็นการนำสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้

1.1.1 ผลการศึกษาความคิดเห็นของครู บุคลากรทางการศึกษา คณะผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา ในการสอบถามความคิดเห็น ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้ ดังแสดงในตาราง 3 และ 4 ตามลำดับ

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

รายการ	จำนวนคน	ร้อยละ
1. สถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม		
1.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษา	50	71.42
1.2 คณะผู้บริหารสถานศึกษา	10	14.29
1.3 คณะกรรมการสถานศึกษา	10	14.29
รวม	70	100.00
2. เพศ		
2.1 ชาย	23	32.86
2.2 หญิง	47	67.14
รวม	70	100.00
3. อายุ		
3.1 อายุตั้งแต่ 20 – 30 ปี	26	37.14
3.2 อายุตั้งแต่ 31 – 40 ปี	21	30.00
3.3 อายุตั้งแต่ 41 – 50 ปี	9	12.86
3.4 อายุตั้งแต่ 51 – 60 ปี	14	20.00
รวม	70	100.00
4. วุฒิการศึกษา		
4.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	8	11.42
4.2 ปริญญาตรี	36	51.43
4.3 ปริญญาโท	23	32.86
4.4 ปริญญาเอก	3	4.29
รวม	70	100.00

จากตาราง 3 จากการสำรวจข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำหลักสูตรสาระเพิ่มเติม พบว่าสถานะภาพของผู้ที่ตอบแบบสอบถามสามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ สถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถามภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย ครูและบุคลากรทางการศึกษา และ คณะผู้บริหารสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 71.42 และ 14.29 ตามลำดับ สถานะภาพ

ของผู้ตอบแบบสอบถามภายนอกสถานศึกษา ประกอบด้วย คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คิดเป็นร้อยละ 14.29 ซึ่งแบ่งออกเป็น เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 67.14 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 32.86 จำแนกตามช่วงอายุได้ 4 ช่วงอายุ คือระหว่าง 20 – 30 ปี , 31 – 40 ปี , 41 – 50 ปี และ 51 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.14 , 30.00 , 12.86 และ 20.00 ตามลำดับโดยสรุปตามวุฒิการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น ต่ำกว่าปริญญาตรี , ปริญญาตรี , ปริญญาโท และ ปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 11.42 , 51.43 , 32.86 และ 4.29 ตามลำดับ

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นของครู บุคลากรทางการศึกษา คณะผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา เกี่ยวกับการนำสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติคสร้างสรรค์ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้

รายการ	จำนวนคน	ร้อยละ
1. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับงานจิตรกรรมบาติคสร้างสรรค์ อย่างน้อยเพียงใด		
1.1 ไม่มีความรู้เลย	24	34.29
1.2 มีบ้างเล็กน้อย	41	58.57
1.3 มีความรู้มาก	5	7.14
รวม	70	100.00
2. ท่านต้องการให้นำหลักสูตรวิชาเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรม บาติคสร้างสรรค์ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน หรือไม่		
2.1 ต้องการ	70	100.00
2.2 ไม่ต้องการ	-	-
รวม	70	100.00
3. ระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอนวิชาเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติคสร้างสรรค์ ต่อครั้ง		
3.1 1 ชั่วโมง	6	8.57
3.2 2 ชั่วโมง	52	74.29
3.3 มากกว่า 2 ชั่วโมง	12	17.14
รวม	70	100

ตาราง 4 (ต่อ)

รายการ	จำนวนคน	ร้อยละ
4. ระยะเวลาที่เรียนต่อสัปดาห์		
4.1 1 ครั้งต่อสัปดาห์	27	38.57
4.2 2 ครั้งต่อสัปดาห์	36	51.43
4.3 มากกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์	7	10.00
รวม	70	100.00
5. ท่านคิดว่าสถานที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชา เพิ่มเติมกิจกรรมบาติกสร้างสรรค์ ที่ใดมีความเหมาะสมต่อ การจัดการเรียนรู้		
5.1 ในห้องเรียน	52	74.29
5.2 นอกห้องเรียน	18	25.71
รวม	70	100.00
6. ท่านคิดว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชา เพิ่มเติมกิจกรรมบาติกสร้างสรรค์ จำเป็นที่จะต้องจัดกิจกรรม ทัศนศึกษาสถานที่หรือไม่		
6.1 จำเป็น	48	68.57
6.2 ไม่จำเป็น	22	31.43
รวม		

จากตาราง 4 สามารถสรุปได้ว่า ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกิจกรรมบาติกสร้างสรรค์ ของผู้ที่ตอบแบบสอบถามจำแนกออกเป็น ไม่มีความรู้เลย , มีบ้างเล็กน้อย และ มีความรู้มาก คิดเป็นร้อยละ 34.29 , 58.57 และ 7.14 ตามลำดับ ซึ่งผู้ที่ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นว่าสมควรนำหลักสูตรวิชาเพิ่มเติม เรื่อง กิจกรรมบาติกสร้างสรรค์ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งความคิดเห็นส่วนใหญ่ร้อยละ 74.29 เห็นควรจัดให้มีการเรียนรู้ 2 ชั่วโมงต่อเนื่อง และให้เรียน

สัปดาห์ละ 1 ครั้ง , 2 ครั้ง หรือ มากกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 38.57 , 51.43 และ 10.00 ตามลำดับ โดยความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นควรให้มีการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 74.29 และ 25.71 ตามลำดับ และร้อยละ 68.57 เห็นควรให้จัดการส่งเสริมการเรียนรู้ โดยการจัดทัศนศึกษาเรียนรู้นอกสถานที่

1.2 ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้พัฒนาระบบการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์เพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ โดยกำหนดเป็นขั้นตอนดังนี้

1.2.1 ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำหลักสูตรวิชาเพิ่มเติมโดยอิงสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ ได้ผลการเรียนรู้ มีรายละเอียด ดังนี้ ู้ความเป็นมา และความสำคัญของจิตรกรรมผ้าบาติก อธิบายหลักการใช้เส้นและสีในงานบาติกได้อธิบายขั้นตอน และเทคนิคการสร้างลวดลายได้ เลือกใช้เทคนิคการสร้างลวดลายในการนำเสนอจิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ สามารถสร้างงานจิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์โดยประยุกต์งานศิลปะในกลุ่มภูมิภาคอาเซียน ให้เข้ากับสภาพสังคมไทยได้สอดคล้องกับบทบาทพันธกิจของสุนทรภู่

1.2.2 นำผลการวิเคราะห์มาจัดทำคำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชาเพิ่มเติมและหน่วยการเรียนรู้ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบเพื่อพิจารณาความถูกต้องของสาระการเรียนรู้ เวลาเรียนและความเหมาะสมสอดคล้องกับนักเรียน

2. ผลการพัฒนาระบบการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์เพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งสัมภาษณ์ผู้มีปัญญาท้องถิ่นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล นำมาพัฒนาระบบการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์เพิ่มเติม และจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาจำนวน 5 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบและประเมินคุณภาพ สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ พร้อมทั้งเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 20 คน ผลการประเมินดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 5 ผลการประเมินคุณภาพสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติคสร้างสรรค์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1	ความเหมาะสมของมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	4.6	0.55	มากที่สุด
2	ความเหมาะสมของผลการเรียนรู้	4.2	0.84	มาก
3	ความเหมาะสมของคำอธิบายรายวิชา	4.8	0.45	มากที่สุด
4	ความเหมาะสมของโครงสร้างรายวิชา	4.4	0.55	มาก
5	ความเหมาะสมของสาระการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้	4.6	0.55	มากที่สุด
6	ความเหมาะสมของ สาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้	4.2	0.45	มาก
7	ความเหมาะสมและความสอดคล้องของผล การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้กระบวนการ จัดการเรียนรู้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัด และประเมินผลของหน่วยการเรียนรู้ที่ 1	4.2	0.84	มาก
8	ความเหมาะสมและความสอดคล้องของผล การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้กระบวนการ จัดการเรียนรู้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัด และประเมินผลของหน่วยการเรียนรู้ที่ 2	4.6	0.55	มากที่สุด
9	ความเหมาะสมและความสอดคล้องของผล การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้กระบวนการ จัดการเรียนรู้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัด และประเมินผลของหน่วยการเรียนรู้ที่ 3	4.8	0.45	มากที่สุด

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความเหมาะสม
10	ความเหมาะสมและความสอดคล้องของผล การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้กระบวนการ จัดการเรียนรู้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัด และประเมินผลของหน่วยการเรียนรู้ที่ 4	4.2	0.84	มาก
11	ความเหมาะสมและความสอดคล้องของผล การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้กระบวนการ จัดการเรียนรู้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัด และประเมินผลของหน่วยการเรียนรู้ที่ 5	4.6	0.55	มากที่สุด
12	ความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้ในการ เรียนการสอน	4.4	0.55	มาก
13	การวัดผลประเมินผลตรงตามผลการเรียนรู้ ที่ตั้งไว้	4.0	0.71	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.43	0.60	มาก

จากตาราง 5 การประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผลปรากฏว่ามีความเหมาะสมและความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก

3. ผลการทดลองใช้สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์

ผู้วิจัยนำสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ ไปจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ ซึ่งใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง โดยตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาจำนวน 5 ท่าน พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 แผนการเรียน ไทย-สังคม-ศิลปะ โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม จังหวัดระยอง จำนวน 20 คน ได้ผลดังนี้

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ เริ่มต้นด้วยการเรียนภาคทฤษฎีก่อน แล้วจึงเรียนภาคปฏิบัติ เพื่อสร้างองค์ความรู้ให้กับนักเรียนก่อนลงมือปฏิบัติจริง โดยใช้กระบวนการสังเกตการเรียนรู้ระหว่างปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ และทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาแนวโน้มของประสิทธิภาพพร้อมทั้งหาข้อบกพร่องที่อาจเกิดขึ้นของบทเรียน โดยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น และสังเกตพฤติกรรมในขณะปฏิบัติกิจกรรมและสอบถามผู้เรียน ซึ่งได้ผลการทดลองดังแสดงในตาราง 6 และ 7 ตามลำดับ

ตาราง 6 ผลการประเมินทักษะการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์แสดงค่าจำนวนและร้อยละนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ ไม่ผ่านเกณฑ์และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 จำนวน 20 คน

จำนวนนักเรียน (คน)	นักเรียนผ่านเกณฑ์		นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์		คะแนนผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน (20 คะแนน)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	เฉลี่ย	เฉลี่ย ร้อยละ
20	18	90.00	2	10.00	15.35	76.75

จากตาราง 6 พบว่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ในการฝึกทักษะการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ กำหนดเกณฑ์การผ่านประเมินทักษะการปฏิบัติกิจกรรมและการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กำหนดว่านักเรียนต้องผ่านการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับร้อยละ 60 ขึ้นไป พบว่านักเรียนทั้งหมดผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคิดเป็นร้อยละ 90.00 และไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คิดร้อยละ 10.00

ตาราง 7 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์

การประเมิน	Mean	S.D.	ค่าเฉลี่ยของผลต่าง	S.D. ค่าเฉลี่ยผลต่าง	t-test	df	Sig 1 tailed
ก่อนเรียน	8.70	2.273	6.65	2.519	11.807 *	19	0.000
หลังเรียน	15.35	1.725					

*P < 0.05

จากตาราง 7 พบว่า การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 20 คน มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 8.70 คะแนน และ 15.35 คะแนน ตามลำดับ การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนหลังจากเรียนสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์

ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนภายหลังการเรียนรู้อะการการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนหลักสูตรวิชาเพิ่มเติม จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังแสดงในตาราง 8 และ 9 ตามลำดับ

ตาราง 8 สถานะของผู้ประเมินความพึงพอใจหลังการเรียนรายวิชา จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 แผนการเรียน ไทย-สังคม-ศิลปะ จำนวน 20 คน

รายการ	จำนวนคน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	14	70.00
1.2 หญิง	6	30.00
รวมเฉลี่ย	20	100.00
2. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับจิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์		
2.1 ไม่มีความรู้เลย	7	35.00
2.2 มีบ้างเล็กน้อย	13	65.00
2.3 มีความรู้มาก	-	-
รวมเฉลี่ย	20	100.00

จากตาราง 8 นักเรียนที่ตอบแบบประเมินความพึงพอใจ จำแนกเป็น เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 70.00 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 30.00 จำแนกความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับจิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์นี้ ไม่มีความรู้เลย และ มีบ้างเล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 35.00 และ 65.00 ตามลำดับ

ตาราง 9 ผลการประเมินระดับความพึงพอใจและความคิดเห็นของนักเรียนหลังจากเรียนสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ หลังจำแนกตามตัวชี้วัดความพึงพอใจ

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ระดับความเหมาะสม
1	<u>ด้านเนื้อหา</u> เนื้อหาที่มีความถูกต้องในด้านวิชาการ	4.55	มากที่สุด
2	เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดการเรียนรู้ที่ของสาระการเรียนรู้ศิลปะ ช่วงชั้นที่ 3	4.55	มากที่สุด
3	เนื้อหาที่มีความทันสมัยสอดคล้องกับการเตรียมความพร้อมก้าวสู่ประชาคมอาเซียน	4.55	มากที่สุด

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ระดับความเหมาะสม
4	เนื้อหาที่น่าสนใจ	4.6	มากที่สุด
5	เนื้อหาปริมาณเหมาะสมกับเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4.65	มากที่สุด
<u>ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน</u>			
6	กิจกรรมการเรียนการสอนมีลำดับเป็นขั้นตอน	4.45	มาก
7	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับเวลา	4.45	มาก
8	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน	4.4	มาก
9	การจัดสภาพแวดล้อมส่งเสริมต่อการจัดการเรียนการสอน	4.5	มาก
10	กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และตัวชี้วัดการเรียนรู้	4.55	มากที่สุด
<u>ด้านสื่อการเรียนการสอน</u>			
11	สื่อการสอนมีความทันสมัย	4.45	มาก
12	สื่อการสอนมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	4.45	มาก
13	สื่อการสอนดึงดูดความสนใจ	4.4	มาก
14	สื่อการสอนทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย	4.45	มาก
15	สื่อการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดที่จะตั้งคำถาม	4.55	มากที่สุด
<u>ด้านผู้สอน</u>			
16	ผู้สอนมีความรู้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ที่สอน	4.45	มาก
17	ผู้สอนมีความเป็นกันเองกับผู้เรียน	4.4	มาก
18	ผู้สอนมีการแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการเรียนการสอน	4.4	มาก
19	ผู้สอนมีเทคนิคการสอนให้เข้าใจง่าย	4.35	มาก
20	ผู้สอนมีความอดทนต่อผู้เรียนเมื่อถูกซักถาม	4.6	มากที่สุด

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ระดับความเหมาะสม
21	<u>ด้านเครื่องมือวัดผล</u> เครื่องมือวัดผลการเรียนรู้มีความเหมาะสม	4.45	มาก
22	เครื่องมือวัดผลสามารถวัดได้สอดคล้องตามตัวชี้วัดการเรียนรู้	4.6	มากที่สุด
23	เครื่องมือวัดผลมีความยากง่ายเหมาะสม	4.65	มากที่สุด
24	เครื่องมือวัดผลมีปริมาณข้อที่เหมาะสม	4.6	มากที่สุด
25	เครื่องมือวัดผลใช้วิธีวัดที่มีความหลากหลาย	4.65	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	4.51	มากที่สุด

จากตาราง 9 การประเมินความพึงพอใจและความคิดเห็นของนักเรียนหลังจากเรียนสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติคสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียน ไทย-สังคม-ศิลปะ จำนวน 20 คน ผลปรากฏว่ามีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจโดยเฉลี่ย 4.51 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด และได้เสนอแนะความคิดเห็นสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การนำสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติคสร้างสรรค์ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนสามารถสร้างความภาคภูมิใจให้กับนักเรียน สรุปได้ดังนี้

1.1 การเรียนรู้จิตรกรรมบาติคสร้างสรรค์สร้างความภาคภูมิใจ เนื่องจากกรรมวิธีการสร้างงานบาติคสามารถสร้างชิ้นงานได้จริงและเห็นได้อย่างชัดเจน

1.2 ระหว่างการจัดการเรียนรู้มีผู้ให้ความสนใจและเข้ามาสอบถาม นักเรียนได้อธิบายขั้นตอนการสร้างผลงาน ทำให้เกิดความรักในการเรียนศิลปะ

2. นักเรียนคิดว่า การนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ประวัติและผลงานของสุนทรภู่ มาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ สร้างความภาคภูมิใจในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น สรุปได้ดังนี้

2.1 การเรียนรู้เกี่ยวกับ ประวัติและผลงานของสุนทรภู่ สร้างความภาคภูมิใจ เนื่องจากสุนทรภู่ได้รับการยกย่อง ทำให้มีคณาจารย์จังหวัดระยองเพิ่มขึ้น

2.2 การถ่ายทอดเรื่องราวจากบทประพันธ์ มีความทำทนายก่อให้เกิดความตื่นเต้นในการเรียนรู้

2.3 เมื่อถอดบทประพันธ์ทำให้ได้เรียนรู้ถึงเมืองระยองในอดีต สร้างความสนุกสนานในการเรียนรู้ถึงสภาพบ้านเมืองในอดีต

3. นักเรียนคิดว่า การเรียนสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันส่งเสริมเป็นอาชีพหลัก และอาชีพเสริมได้

3.1 จากการเรียนรู้โดยวิธีปฏิบัติสร้างทักษะในการสร้างสรรค์ผลงานได้จริง

3.2 นักเรียนได้แนวทางการสร้างสรรค์ผลงานบาติกในรูปแบบจิตรกรรมนอกเหนือจากการจำหน่ายตามท้องตลาด

4. นักเรียนต้องการให้มีการนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่อง อื่น ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

4.1 ต้องการให้นำกระดาษสีปะรดมาใช้สร้างงานบาติก

4.2 ต้องการเรียนรู้โดยวิธีการปฏิบัติทุกรายวิชา

4.3 ต้องการให้นำวัฒนธรรมพื้นบ้านจังหวัดระยองมาถ่ายทอดเป็นงานจิตรกรรม

4.4 อยากทดลองถ่ายทอดผลงานจากเพลงพื้นบ้านระยอง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อเป็นการพัฒนาสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีการดำเนินการวิจัยและพัฒนาสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ สรุปได้ดังนี้

ภาพประกอบ 2 ภาพเสร็จสิ้นการเก็บข้อมูลในการวิจัย

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียน ไทย-สังคม-ศิลปะ โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม จังหวัดระยอง ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์

2. ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังใช้สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ เพื่อใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรศิลปศึกษา

2. ความสำคัญของการวิจัย

1. สาระการเรียนรู้เพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ สำหรับจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียน ไทย-สังคม-ศิลปะ โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม ที่พัฒนาขึ้น โรงเรียนในเขตพื้นที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับบริบทการพัฒนา หลักสูตรโรงเรียนมาตรฐานสากล

2. การสร้างความรู้ ความเข้าใจ พื้นฐานและฝึกทักษะการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ ที่เป็นวัฒนธรรมในกลุ่มภูมิภาคอาเซียน ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิดริเริ่ม จินตนาการ สร้างสรรค์งานศิลปะ มีความเข้าใจและประยุกต์งานศิลปะในกลุ่มภูมิภาคอาเซียนให้เข้ากับสภาพสังคมไทย เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3. เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมาตรฐานสากล กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ในการพัฒนาสาระวิชาเพิ่มเติม

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียน ไทย-สังคม-ศิลปะ โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการเลือก

4. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ก่อนจัดทำสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายซึ่งจำแนกเป็น กลุ่มเป้าหมายภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเป้าหมายภายนอกสถานศึกษา ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน พร้อมทั้งศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมบาติกรจากเอกสารต่าง ๆ และเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยวิธีการสัมภาษณ์ สังเกต ถ่ายภาพ บันทึกเสียงและจดบันทึก เพื่อสร้างสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหาสาระการเรียนรู้ โครงสร้างวิชา เวลาเรียนและความสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ มาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ขั้นตอนที่ 2. การพัฒนาสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติมและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 20 ชั่วโมง แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ประกอบการจัดกิจกรรม พร้อมทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบสอบถาม แบบประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้

ขั้นตอนที่ 3. ขั้นที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์

การนำสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 แผนการเรียน ไทย – สังคม – ศิลปะ โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง ภาคเรียน 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 20 คน ดำเนินการทดลองโดยทดสอบก่อนเรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้และเมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อำนาจทดสอบหลังเรียนและศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนจากการเรียนสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักสูตรศิลปะเพิ่มเติม จิตรกรรมผ้าบาติกสร้างสรรค์ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำหรับครู คณะผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา
2. แบบประเมินสาระการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม
3. แผนการจัดการเรียนรู้
4. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
5. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน หลังจากเรียนวิชาศิลปะเพิ่มเติม จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ก่อนจัดทำสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ เป็นการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กลุ่มเป้าหมายจำแนกเป็นกลุ่มเป้าหมายภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเป้าหมายภายนอกสถานศึกษา ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างการทดลองใช้สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ ในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการสังเกตการปฏิบัติกิจกรรม การประเมินผลงาน และการประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 แผนการเรียน ไทย-สังคม-ศิลปะ หลังจากทดลองใช้สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

7. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ ก่อนนำไปใช้ โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ t-test แบบ dependent และค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับการนำสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ค่าร้อยละ

8. สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นรายวิชาใหม่ ที่เป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีการกำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา หน่วย

การเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ มีแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน เวลาเรียน 20 ชั่วโมง และจากการประเมินสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม ผลการตรวจสอบโครงร่างหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า โครงสร้างหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและหลักสูตรมีความสอดคล้องกันทุกองค์ประกอบ ส่วนเอกสารประกอบหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก และมีความสอดคล้องกันทุกองค์ประกอบเช่นกัน

2. ผลการทดลองใช้สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ มีผลเกิดกับผู้เรียน ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 20. มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 8.70 คะแนน และ 15.35 คะแนน ตามลำดับ ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผลการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนที่มีคะแนนประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 60 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 90.00 และนักเรียนที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คิดร้อยละ 10.00 จากนักเรียนทั้งหมด

2.2 ผลจากการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังจากทดลองใช้สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ ผลปรากฏว่ามีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจโดยเฉลี่ย 4.51 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดและรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองหลังจากฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม มีการพัฒนาผลงานจิตรกรรมบาติกได้อย่างเป็นลำดับ นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันประกอบเป็นอาชีพได้จริงและต้องการให้มีการนำสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ มาพัฒนาและใช้ในการจัดการเรียนรู้ครั้งต่อไป

9. อภิปรายผล

การวิจัยเพื่อพัฒนาสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยพบว่าจากผลการศึกษาค้นคว้าเพื่อการพัฒนาสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ ประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม แผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินและวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถามและแบบประเมินความพึงพอใจ สามารถนำมาใช้ได้จริงในการจัดการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 100.00 สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติมมีความแปลกใหม่ และน่าสนใจในการเรียนรู้ ดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ สามารถแยกประเด็นได้ดังนี้

1. การพัฒนาสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ สอดคล้องกับแนวคิดในพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง หัตถกรรมทอผ้าไหมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการนำหัตถกรรมทอผ้าไหมมาจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นซึ่งหลังจากการทดลองเสร็จสิ้นลง นักเรียนมีความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของท้องถิ่นตนเอง สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและส่งเสริมเป็นอาชีพได้ (ศศิธร วิศพันธ์ุ, 2551: 24)

การพัฒนาสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ จำแนกหน่วยการเรียนรู้ออกเป็น 5 หน่วยการเรียนรู้ โดยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เอกสารประกอบการเรียนรู้ และแบบประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พร้อมทั้งประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผลปรากฏว่ามีความเหมาะสมและความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก อาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ ที่สร้างขึ้นได้พัฒนาอย่างเป็นระบบและได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา มีการแก้ไขปรับปรุง และหาประสิทธิภาพของบทเรียน เพื่อให้ได้สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพเชื่อถือได้ สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความต้องการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน พบว่าการเรียนด้วยวิธีการฝึกทักษะการปฏิบัติเพื่อสร้างผลงานจิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ ผู้เรียนให้ความสนใจและมีความกระตือรือร้น ตั้งใจฝึกฝนการสร้างงานจิตรกรรมโดยใช้กรรมวิธีการสร้างงานบาติก มีสมาธิในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม สอดคล้องกับยุภาพร สารพันธ์ุ ที่ให้ความเห็นว่าการพัฒนาความสามารถด้านการปฏิบัติงานของนักเรียนตามหลักการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การย้อมสีผ้าไหมแพรวาด้วยวัสดุธรรมชาติ นักเรียนผ่านเกณฑ์ในระดับดี นักเรียนร้อยละ 82.66 มีคะแนนสูงกว่าร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม ซึ่งส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะจากการเรียนรู้ (ยุภาพร สารพันธ์ุ, 2548) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้จากสื่อหลายประเภท ทั้งบุคคล ปราชญ์ชาวบ้าน วัตถุของจริง เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจอันจะนำไปสู่การอนุรักษ์และภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมประจำชาติสามารถนำเอาความรู้จากสภากลมาผสมผสานในการเรียนรู้โดยใช้องค์ความรู้ในท้องถิ่นเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน สนองตอบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน ทั้งด้านวิชาการ และวิชาชีพ มีความสัมพันธ์กับการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549) นอกจากจะสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กล่าวมาแล้ว ยังสอดคล้องกับแนวทางการจัดการ

เรียนรู้สู่โรงเรียนมาตรฐานสากลเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาของอาเซียนช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมไทย เข้าใจ และสามารถนำศิลปวัฒนธรรมไทยไปเผยแพร่สู่สังคมโลกและสามารถนำวัฒนธรรมในกลุ่มภูมิภาคอาเซียนมาประยุกต์ดัดแปลงให้เข้ากับสภาพสังคมไทย เสริมสร้างความรู้และทักษะในการคิดริเริ่ม จินตนาการ สร้างสรรค์งานศิลปะจากการพัฒนาสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติคสร้างสรรค์ พบว่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ในการฝึกทักษะการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้กำหนดเกณฑ์การผ่านประเมินทักษะการปฏิบัติกิจกรรมและการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกำหนดว่านักเรียนต้องผ่านการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับร้อยละ 60 ขึ้นไป นักเรียนมีทักษะในการเรียนรู้

3. จากการทดลองใช้สาระการเรียนรู้เพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติคสร้างสรรค์ ผลปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 20 คน ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 90 ไม่ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 10 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 8.70 คิดเป็นร้อยละ 43.50 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 15.35 มีค่าเฉลี่ย ร้อยละ 76.75 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติคสร้างสรรค์มีนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติคสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ เอื้อมเดือน ถิ่นปัญญา ได้ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง หมอลำกลอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาพรวมของหลักสูตรมีความเหมาะสมสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด การจัดนิทรรศการนำเสนอหลักสูตรมีความเหมาะสมดี หลักสูตรหมอลำกลอนมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน (เอื้อมเดือน ถิ่นปัญญา.2548)และยังสอดคล้องกับ ทองพันธ์ นาสมบัติ พบว่าการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่อง การสานกระติบข้าวจากต้นกกมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ และพร้อมที่จะให้การสนับสนุนในเรื่องวัสดุ อุปกรณ์และงบประมาณนักเรียนเกิดความรัก ความภาคภูมิใจ เห็นความสำคัญ และมีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้นสามารถนำไปใช้ในวิถีประจำวัน และอาชีพเสริมได้ (ทองพันธ์ นาสมบัติ. 2546)

10. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากการทดลองพบว่า การเรียนรู้โดยใช้การฝึกทักษะการปฏิบัติที่นักเรียนสามารถสร้างสรรค์ผลงานได้จริงช่วยฝึกสมาธิให้กับนักเรียน สามารถจดจ่ออยู่กับการทำงานได้เป็นระยะเวลา

2. การเรียนรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความตระหนักรัก และภูมิใจในท้องถิ่นของตน

3. นักเรียนเห็นแนวทางในการนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปใช้ในชีวิตประจำวัน เนื่องจากการเรียนรู้เรื่องประวัติและผลงานของสุนทรภู่ ได้รับการส่งเสริมจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง จัดแข่งขันประกวดการวาดภาพจากบทประพันธ์สุนทรภู่ในวันที่ 26 มิถุนายน ของทุกปี จึงเป็นการสร้างให้นักเรียนตื่นตัวและเตรียมพร้อมเพื่อแข่งขัน

4. จากการสังเกต พบว่าการที่นักเรียนได้อธิบายขั้นตอนการทำงาน เป็นการทบทวนการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี และยังสามารถสร้างความภาคภูมิใจให้กับนักเรียน เมื่อมีผู้สนใจในผลงานและเข้ามาซักถาม

11. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การพัฒนาสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ ในครั้งต่อไป ควรสำรวจและทดลองนำวัสดุในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมบาติก

2. ควรพัฒนาสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ โดยใช้สีย้อมหรือน้ำยางที่มีอยู่ตามธรรมชาติในแต่ละท้องถิ่นเพื่อสร้างสรรค์ผลงาน

3. ควรพัฒนาสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่องจิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ โดยบูรณาการการจัดการเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมวิชาการ. (2542). **รายงานการวิจัย เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- (2546). **การจัดสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- (2546). **คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ**. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.
- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2530). **ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทยที่ควรอนุรักษ์ประเภทจักสาน**. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- โกศล ภูพลอย. (2532). **การศึกษาการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติเขตการศึกษา 10. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การประถมศึกษา)**. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- โกศล พิณกุล. (2545). **เทคนิคการทำผ้าบาติก**. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- เขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 1, สำนักงาน. (2553). **ชุดฝึกอบรม หลักสูตรกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น**, ศน.8/2553. ระยอง : กลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.สำนักงาน. (2554). **แนวการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ระดับมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.สำนักงาน. (2555). **หลักสูตรรายวิชาเลือกตามภาระงาน UTQ-2101 แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. สืบค้นเมื่อ 14 มิถุนายน 2555, จาก <http://www.utqonline.in.th>.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2542). **รายงานการวิจัยเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษา ของประเทศในกลุ่มอาเซียน**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ที. พี. พีรพันธ์.

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (2545-2559)**.
กรุงเทพฯ: สกศ..
- คณิศ ศิลลัตย์. (2527). **เอกสารประกอบการสอนวิชา PAINTING**. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จิตรภา ทองเหลือง. (2549). **การสร้างชุดกิจกรรมความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะสำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนลับแลพิทยาคม อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์.**
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). อุตรดิตถ์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุตรดิตถ์. ถ่ายเอกสาร.
- ชวลิต ดาบแก้ว; และสุภาวดี เหมทานนท์. (2525). **วิธีการสอนศิลปศึกษา ภาคทฤษฎีและ
ปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: โอ เอส พริ้นติ้งเฮ้าส์.
- ชัชวาล ช่อไสว. (2523). **ศิลปะสำหรับครูประถม**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ชะลูด นิมเสมอ. (2532). **องค์ประกอบศิลปะ**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ทองพันธ์ นาสมบัติ. (2548). **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ
และเทคโนโลยี (งานประดิษฐ์) เรื่องการสานกระติบข้าวจากต้นกก : กรณีศึกษา
โรงเรียนสำราญประภาศรี จังหวัดกาฬสินธุ์**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน).
ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ทวีเดช จีวบาง. (2536). **เรียนรู้ทฤษฎีสี**. กรุงเทพฯ: โอ เอส พริ้นติ้งเฮ้าส์.
- ธวัชชัย ทุมทอง. (2545). **ศิลปะการทำผ้าบาติก ลายเขียนระบายสี**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ธีรชัย เนตรถนอมศักดิ์. (2537). **การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ใน
ประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การประถมศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- นภาพร โลงนุชิต. (2548). **บาติกสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณาการ.
- นันทา โรจนอุดมศาสตร์. (2536). **การทำผ้าบาติก**. กรุงเทพฯ: โอ.เอส พริ้นติ้ง เฮ้าส์.
----- (2548). **เทคนิคบาติกลายเขียน**. สงขลา: ชลบุตรกราฟฟิค.
- นุชลี คล้ายวันเพ็ญ. (2552). **การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของ
ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพระนคร**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประเวศ วะสี. (2536). **การศึกษาชาติกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนา
ชนบท**. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พริ้นติ้ง.

- ปรัชญา ศิริภู่. (2554). **แผนกเทคโนโลยีสารสนเทศ. การวิเคราะห์และออกแบบระบบ. อินเทอร์เน็ตน่ารู้.** สืบค้นเมื่อ 7 พฤษภาคม 2555, จาก http://itd.htc.ac.th/st_it50/it5016/nidz/Web_C/unit6.html
- มาริสา จิกเศยะโยธิน. (2543). **การศึกษาภูมิปัญญาพื้นบ้านในการพึ่งพาตนเองของชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประชาชนบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชาภาคตะวันออก : กรณีศึกษากลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วัดไผ่ล้อม อำเภอเมือง จังหวัดตราด.** กรมการศึกษานอกโรงเรียน.
- ยศ สันตสมบัติ. (2542). **ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน.** เชียงใหม่: นนทบุรี.
- ยุภาพร สารจันทร์. (2548). **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการย้อมสีผ้าไหมแพรวาด้วยวัสดุธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กรณีศึกษา : โรงเรียนเนินยางประชาสามัคคี จังหวัดกาฬสินธุ์.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542.** กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์.
- รุ่งเพชร ยืนเพ็ง. (2552). **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการออกแบบกระเป๋าสตรีในงานอุตสาหกรรม สำหรับนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.). วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา. 3:(107).**
- โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม. (2555). **หลักสูตรสถานศึกษา. ระยะเวลา: โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม.**
- ลักษณะ รอดสน. (2540). **การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้านเรื่อง "เรือสำเภาและชีวิตของชาวปทุมธานี" ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดปทุมธานี.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วิศิษฐ์ นาสารีย์. (2544). **การศึกษาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการสอน วิชา ศิลปะศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี.** วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรพงศ์ หงษ์สุวรรณ. (2546). **บาติก 1.** กรุงเทพฯ: วาดศิลป์.
- วิชา ทองแสง. (2543, มีนาคม). **ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการเรียนการสอนในสถาบัน ราชภัฏ. วารสารวิชาการ. 3(3): 76-78.**
- วิรัตน์ พิชญ์ไพฑูริย์. (2528). **ความเข้าใจศิลปะ.** กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- วิรุณ ตั้งเจริญ; และคณะ. (2546). **รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ ด้านทัศนศิลป์**. กรุงเทพฯ: ถ่ายเอกสาร.
- ศศิธร วิศพันธ์. (2551). **การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ทัศนกรรมกรรณกเขาชวา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศิลป์ พีระศรี. (2546). **ศิลปะวิชาการ**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี อนุสรณ์.
- ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์. (2542 พุทธศักราช). **ภูมิปัญญาท้องถิ่น หนทางสู่การพัฒนา. วารสาร วัฒนธรรมไทย.36(9): 7-9.**
- ศุภฤกษ์ ทองประยูร. (2542). **บาติกเพ้นท์. เอกสารประกอบการสอน: สถาบันราชภัฏสงขลา.**
- ส.ศิวลักษณ์. (2547). **ศิลปวิจารณ์ในทัศนะ ส.ศิวลักษณ์**. กรุงเทพฯ: ศยาม.
- สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ. (2537). **เทคนิคการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สมพร ธรรมรัตน์. (ม.ป.ป.). **ผ้าบาติก 2**. กรุงเทพฯ: แม่บ้าน.
- สำนักงานประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ. กรมประชาสัมพันธ์. (2552). **ประเทศไทยกับอาเซียน**. กรุงเทพฯ: เปเปอร์เฮาส์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี. (2545). **พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขฉบับเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.สำนักงานกฤษฎมนตรี. (2554). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555-2559)**. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- สุมิตร คุณานุกร. (2523). **หลักสูตรและการสอน**. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- เสริมศรี วิทวัสชุตินกุล. (2547). **การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา ปีที่ 4 โรงเรียนวัดตะพงนอก จังหวัดระยอง**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตร และการสอน). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- เสรี พงศ์พิศ. (2533). **คาทอลิกกับสังคมไทย สีศตวรรษแห่งคุณค่าและบทเรียน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.
- สิริกานต์ เพียงพิมล. (2546). **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สิ่งประดิษฐ์จากแป้งสาลี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตร และการสอน). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.

อัศวิน ศิลปเมธากุล. (2531). **การสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถสร้างสรรค์ศิลปะด้าน**

จิตรกรรม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.

อินทิรา หิรัญสาย. (2545 ตุลาคม). **ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการปฏิรูปการศึกษา.** วารสารวิชาการ.
5(10): 19.

อารี รังสินันท์. (2527). **ความคิดสร้างสรรค์.** กรุงเทพฯ: ธารนิพนธ์.

----- (2529). **รวมบทความการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก.** กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อารี สุทธิพันธ์. (2528, ตุลาคม - ธันวาคม). การวาดเขียน. **วารสารสารานุกรมศึกษาศาสตร์.**
2: 108-110.

อุบล ตูจันดา. (2532). **หลักการสอนศิลปะ.** กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

เอี่ยมเดือน ถิ่นปัญญา. (2548). **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง
หมอลำกลอนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนม่วงหวานพัฒนาศึกษา
จังหวัดขอนแก่น.** วิทยานิพนธ์. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
ถ่ายเอกสาร.

Morgades, Concha. (2001). **SILK PAINTING for Beginners.** English: Konemann
Verlagsgesellschaft mbH.

Simpson, R. L. (1992). Information is power. **Nursing Administration Quarterly.** 20(3): 86 - 89.

Taba, Hilda. (1962). **Curriculum Development : Theory and Practice.** New York: Brace
and World.

Torrance, Palue E. (1965). **Rewarding Creative Behavior.** Engle Wood Cliffs: New Jersey
Prentice-Hall.

Konemann Verlagsgesellschaft. (2001). **Life drawing class : a step-by-step course in
figure drawing and Painting.** Singapore : Page one publishing, 2003. See 743.4
W340L.

ภาคผนวก ก

- รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ
- หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลในการวิจัย
- หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. นายบำรุง ชูประเสริฐ ผู้อำนวยการโรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม
2. ดร.มณูญ เชื้อชาติ ผู้อำนวยการโรงเรียนพนัสพิทยาคาร ผู้เชี่ยวชาญการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษา
3. ดร.สุริสา บุญโชติหิรัญ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านค่าย และ อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยบูรพา ผู้เชี่ยวชาญการสร้างแบบสอบถาม
4. นางศรีวิไล เพียรพิทักษ์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ผู้ช่วยรองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการโรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม ผู้เชี่ยวชาญการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียน
5. นายปัญญา สุขศิริ ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยองเขต 1 ผู้เชี่ยวชาญการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจังหวัดระยอง
6. นางประณมพร สิทธิมังค์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญพัฒนาชุดฝึกปฏิบัติการกระบวนการทำผ้าบาติก

โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม
เลขที่รับ. ๒๑๔๖/๕๕
วันที่. ๑...๓...ค. ๒๕๕๕

ที่ ศธ 0519.12/5๓6๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๔ ธันวาคม 2555

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม

เนื่องด้วย นายกำธร ดิษธรรม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง "การพัฒนาสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติมเรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม จังหวัดระยอง" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทิมวัฒน์บรรเทิง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอใช้สถานที่ ณ ห้อง 115 เพื่อใช้แบบทดสอบแผนการสอน และแบบประเมินความพึงพอใจ กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4/4 จำนวน 20 คน (แผนการเรียนศิลปะ) ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2555

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ นายกำธร ดิษธรรม ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

๑. ทราบ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

๒. เสนอ ผอ.เพื่อโปรด

ทราบ

ทิจารณา

เห็นควร *วินิต*

.....

.....

.....

ลงชื่อ *[Signature]*

(นายพนม ร่มเย็น)

รองผู้อำนวยการ

๑ ๓ ค.ค. ๒๕๕๕

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

ขอแสดงความนับถือ

[Signature]

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒน์กุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

[Handwritten notes and signatures]

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 087-136-4990

[Handwritten signature]
๑๔ ธ.ค. ๕๕

ที่ ศธ 0519.12/๕๓๖๓

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

4 ธันวาคม 2555

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม

เนื่องด้วย นายกำธร ดิษธรรม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การพัฒนาสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติมเรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม จังหวัดระยอง” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์บำรุง ชูประเสริฐ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม และแผนการจัดการเรียนรู้

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายกำธร ดิษธรรม และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519.12/5964

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

4 ธันวาคม 2555

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนพนัสพิทยาคาร

เนื่องด้วย นายกำธร ดิษธรรม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปฏิญานพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติมเรื่อง จิตรกรรมบาติคสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม จังหวัดระยอง” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทิมวัฒน์บรรเทิง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปฏิญานพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ ดร.มนูญ เชื้อชาติ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแผนการจัดการเรียนรู้

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายกำธร ดิษธรรม และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันตวัฒน์กุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 087-136-4990

ที่ ศธ 0519.12/๕๑ ๖๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๔ ธันวาคม 2555

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม

เนื่องด้วย นายกำธร ดิษธรรม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การพัฒนาสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติมเรื่อง จิตรกรรมบาติคสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม จังหวัดระยอง” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทิมวัฒน์บรรเทิง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ศรีวิไล เพียรพิทักษ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแผนการจัดการเรียนรู้

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายกำธร ดิษธรรม และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒน์กุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 087-136-4990

ที่ ศธ 0519.12/59๖๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

4 ธันวาคม 2555

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

เนื่องด้วย นายกำธร ดิษธรรม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปฏิญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติมเรื่อง จิตรกรรมบาติคสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม จังหวัดระยอง” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทิมวัฒน์บรรเทิง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปฏิญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ปัญญา สุขศิริ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบสาระการเรียนรู้ ท้องถิ่น

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายกำธร ดิษธรรม และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒน์กุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 087-136-4990

ที่ ศธ 0519.12/596 ๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

4 ธันวาคม 2555

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดป่าประดู่

เนื่องด้วย นายกำธร ดิษธรรม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การพัฒนาสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติมเรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม จังหวัดระยอง” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทิมวัฒน์บรรเทิง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ประณมพร สิทธิมงคล เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม และแผนการจัดการเรียนรู้

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายกำธร ดิษธรรม และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒน์กุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 087-136-4990

ที่ ศธ 0519.12/5968

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

4 ธันวาคม 2555

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านค่าย

เนื่องด้วย นายกำธร ดิษธรรม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การพัฒนาสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติมเรื่อง จิตรกรรมบาติคสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม จังหวัดระยอง” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทิมวัฒน์บรรเทิง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์สุริสา บุญโชติหิรัญ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม และแบบประเมินความพึงพอใจ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายกำธร ดิษธรรม และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันตวิวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 087-136-4990

ภาคผนวก ข

- แบบสอบถามการวิจัย
- แบบประเมินสาระการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม
- แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้
- ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้
- แบบประเมินแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปฏิบัติ
- แบบสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- แบบประเมินความพึงพอใจและความคิดเห็นของนักเรียน หลังจากเรียน
วิชาศิลปะเพิ่มเติม จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์

แบบสอบถามการวิจัย
เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรวิชาศิลปะเพิ่มเติม จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์
โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม จังหวัดระยอง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ เป็นแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นเพื่อ สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักสูตรวิชาเพิ่มเติม จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน
2. แบบสอบถามนี้มี 2 ตอน
 ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำสาระการเรียนรู้วิชาเพิ่มเติม จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน
3. โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วน และตรงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อให้ผลการวิจัยมีประโยชน์และเชื่อถือได้
4. กรุณาตอบแบบสอบถาม ให้ตรงตามความคิดเห็นของท่าน ในการตอบแบบสอบถาม จะไม่มีผลกระทบต่อท่าน และข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนต่อไป.
5. โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ให้ตรงกับความคิดเห็นของท่าน เพื่อผู้วิจัยจะได้นำไปสรุปเป็นแนวทางพัฒนาหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้นต่อไป
6. ผู้วิจัยจะเก็บแบบสอบถามของท่านไว้เป็นความลับ

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นายก้าทร ดิษธรรม

นักศึกษابริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

- ภายในสถานศึกษา
- ครูและบุคลากรทางการศึกษา
- คณะผู้บริหารสถานศึกษา
- ภายนอกสถานศึกษา
- คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เพศ

- ชาย หญิง

3. อายุ

- 20 - 30 ปี 31 - 40 ปี
- 41 - 50 ปี 51 - 60 ปี

4. วุฒิการศึกษา

- ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี
- ปริญญาโท ปริญญาเอก

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักสูตรวิชาศิลปะเพิ่มเติม จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

1. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับงานจิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ มากน้อยเพียงใด

- ไม่มีความรู้เลย
- มีบ้างเล็กน้อย
- มีความรู้มาก

2. ท่านต้องการให้นำหลักสูตรวิชาเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนหรือไม่ เพราะเหตุใด

- ต้องการ
- ไม่ต้องการ

เพราะ.....

.....

3. ระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอนวิชาเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ ต่อครั้ง

- 1 ชั่วโมง
- 2 ชั่วโมง
- มากกว่า 2 ชั่วโมง (โปรดระบุ).....

4. ระยะเวลาที่เรียนต่อสัปดาห์

- 1 ครั้งต่อสัปดาห์
- 2 ครั้งต่อสัปดาห์
- มากกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์ (โปรดระบุ).....

5. ท่านคิดว่าสถานที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาเพิ่มเติมจิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ ที่ได้มีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้ เพราะเหตุใด

- ในห้องเรียน นอกห้องเรียน

เพราะ.....

6. ท่านคิดว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาเพิ่มเติมจิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ จำเป็นที่จะต้องจัดกิจกรรมทัศนศึกษานอกสถานที่หรือไม่ เพราะเหตุใด

- จำเป็น ไม่จำเป็น

เพราะ.....

7. ท่านมีข้อเสนอแนะในการนำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม เรื่องจิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม

เรื่อง จิตรกรรมวาดทิวทัศน์สร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้เป็นแบบประเมินสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม โดยมีจุดประสงค์ให้ผู้เชี่ยวชาญ ได้พิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมวาดทิวทัศน์สร้างสรรค์ มีความเหมาะสมและสอดคล้องเพียงใด โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมวาดทิวทัศน์สร้างสรรค์ เป็นการพิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องของมาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชาและสาระการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ และความเหมาะสมและความสอดคล้องของรายละเอียดในแผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ความเหมาะสมและความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์ 5 ระดับ

5	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	เหมาะสมมาก
3	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 ประเมินความคิดเห็นเพิ่มเติม มีจุดประสงค์ให้ท่านผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมให้ดีขึ้นก่อนที่จะนำไปทดลองใช้

นายกำธร ดิษธรรม

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 แบบประเมินสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม

คำชี้แจง : พิจารณาแผนการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้เพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใดและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องการประเมินให้ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

- 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
 4 หมายถึง เหมาะสมมาก
 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง
 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย
 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
1.	ความเหมาะสมของมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด					
2.	ความเหมาะสมของผลการเรียนรู้					
3.	ความเหมาะสมของคำอธิบายรายวิชา					
4.	ความเหมาะสมของโครงสร้างรายวิชา					
5.	ความเหมาะสมของสาระการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้					
6.	ความเหมาะสมของ สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้					
7.	ความเหมาะสมและความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้กระบวนการจัดการเรียนรู้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลของหน่วยการเรียนรู้ที่ 1					
8.	ความเหมาะสมและความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้กระบวนการจัดการเรียนรู้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลของหน่วยการเรียนรู้ที่ 2					
9.	ความเหมาะสมและความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้กระบวนการจัดการเรียนรู้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลของหน่วยการเรียนรู้ที่ 3					

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
10.	ความเหมาะสมและความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ สาระการ เรียนรู้กระบวนการจัดการเรียนรู้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและ ประเมินผลของหน่วยการเรียนรู้ที่ 4					
11.	ความเหมาะสมและความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ สาระการ เรียนรู้กระบวนการจัดการเรียนรู้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและ ประเมินผลของหน่วยการเรียนรู้ที่ 5					
12.	ความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอน					
13.	การวัดผลประเมินผลตรงตามผลการเรียนรู้ที่ตั้งไว้					

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม

คำชี้แจง : ขอให้ท่านโปรดแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการ
ปรับปรุงแก้ไขสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม ก่อนที่จะนำไปทดลองใช้ต่อไป

1. มาตรฐานการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

2. ผลการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

3. คำอธิบายรายวิชา

.....

.....

.....

.....

.....

4. โครงสร้างรายวิชา

.....

.....

.....

.....

.....

5. สาระการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้เป็นแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีจุดประสงค์ให้ผู้เชี่ยวชาญ ได้พิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ มีความเหมาะสมและสอดคล้องเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นซึ่งแบ่งระดับความคิดเห็นโดยใช้เกณฑ์ดังนี้

- +1 หมายถึง มีความเหมาะสมด้านความถูกต้องและการนำไปใช้
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจ
- 1 หมายถึง ไม่เหมาะสมด้านความถูกต้องและการนำไปใช้

นายกำธร ดิษธรรม

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำชี้แจง : พิจารณาแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ มีความเหมาะสม
 มากน้อยเพียงใดและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องการประเมินให้ตรงกับความคิดเห็นของ
 ท่านโดยใช้เกณฑ์ดังนี้

- +1 หมายถึง มีความเหมาะสมด้านความถูกต้องและการนำไปใช้
 0 หมายถึง ไม่แน่ใจ
 -1 หมายถึง ไม่เหมาะสมด้านความถูกต้องและการนำไปใช้

องค์ประกอบ	ความเหมาะสม		
	+1	0	-1
1. สาระสำคัญ			
1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์			
1.2 สอดคล้องกับเนื้อหา			
2. ตัวชี้วัดชั้นปี			
2.1 ถูกต้องตามหลักการเขียน			
2.2 ครอบคลุมพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้			
3. จุดประสงค์การเรียนรู้			
3.1 สอดคล้องกับตัวชี้วัดชั้นปี			
3.2 ระบุพฤติกรรมที่สามารถวัดได้			
4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้			
4.1 วิธีการวัดและเครื่องมือสอดคล้องกับจุดประสงค์			
4.2 วิธีการวัดและเครื่องมือสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้			
4.3 ใช้วิธีวัดที่มีความหลากหลาย			
5. สาระการเรียนรู้			
5.1 ชัดเจนไม่สับสน			
5.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้			
5.2 สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
6. แนวทางการบูรณาการ			
6.1 สามารถบูรณาการร่วมกับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระอื่น อย่างหลากหลาย			
6.2 วิธีการเรียนรู้สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้ครอบคลุม			

(ต่อ)

องค์ประกอบ	ความเหมาะสม		
	+1	0	-1
7. กระบวนการจัดการเรียนรู้			
7.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้			
7.2 เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน			
7.3 เหมาะสมกับเวลา			
7.4 น่าสนใจ จูงใจผู้เรียนให้กระตือรือร้น			
7.5 เน้นทักษะและกระบวนการในการเรียนรู้			
8. สื่อและแหล่งเรียนรู้			
8.1 เหมาะสมกับผู้เรียน			
8.2 สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้			

ลงชื่อ

ผู้ประเมิน

(.....)

Backward Design Template
 ฝั่งการออกแบบการจัดการเรียนรู้
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความเป็นมาชาติ

ขั้นที่ 1 ผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน	
ตัวชี้วัดชั้นปี ศ 1.2 ม.4-6/3 อภิปรายเกี่ยวกับอิทธิพลของวัฒนธรรมระหว่างประเทศที่มีผลต่อ งานทัศนศิลป์ในสังคม	
ความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน นักเรียนจะเข้าใจว่า 1. ความหมายและประวัติความเป็นมาของจิตรกรรมฝาผนัง 2. รูปแบบงานจิตรกรรมฝาผนังในกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียน	คำถามสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่คงทน 1. ต้นกำเนิดของงานจิตรกรรมฝาผนังมาจากประเทศใด 2. การถ่ายทอดวัฒนธรรมฝาผนังในกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียนเกิดขึ้นได้อย่างไร 3. เอกลักษณ์ของงานจิตรกรรมฝาผนังในแต่ละประเทศแตกต่างกันอย่างไร และใช้สื่อถึงสิ่งใด 4. จิตรกรรมฝาผนังมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตอย่างไร
ความรู้ของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทนนักเรียนจะรู้ว่า 1. บอกที่มาของงานจิตรกรรมฝาผนังในกลุ่มประชาคมอาเซียนได้ 2. จำแนกรูปแบบงานจิตรกรรมฝาผนังในกลุ่มประชาคมอาเซียนได้ 3. อธิบายลักษณะของลวดลายได้	ทักษะ/ความสามารถของนักเรียนที่นำไปสู่ความเข้าใจที่คงทน นักเรียนจะสามารถ... 1. เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมฝาผนังในกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียน 2. เพื่อให้ นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้า สามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้
ขั้นที่ 2 ภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่ กำหนดไว้อย่างแท้จริง	
1. ภาระงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติ	
<ul style="list-style-type: none"> - แบบทดสอบก่อนเรียน - ใบงานกิจกรรม เรื่อง ความเป็นมาชาติ 	

2. วิธีการและเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้	
วิธีการประเมินผลการเรียนรู้	เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้
<ul style="list-style-type: none"> - ทดสอบก่อนเรียน - ชักถามความเข้าใจ 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบทดสอบก่อนเรียน
3. สิ่งที่มีมุ่งประเมิน	
<ul style="list-style-type: none"> - ความรู้ความเข้าใจในประวัติความเป็นมาของจิตกรรมผ้าบาติก - ความเข้าใจในลักษณะผลงานจิตกรรมบาติกในกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียน 	
ชั้นที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้	
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ความเป็นมาบาติก	

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1
ความเป็นมาบาติก
เวลา 2 ชั่วโมง

สาระที่ 1 ทักษะศิลป์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความเป็นมาบาติก

1. สาระสำคัญ

ประวัติความเป็นมาจิตรกรรมบาติกและลักษณะเด่นของผลงานจิตรกรรมบาติกในกลุ่มประชาคมอาเซียน

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

อธิบายเกี่ยวกับอิทธิพลของวัฒนธรรมระหว่างประเทศที่มีผลต่อ งานทัศนศิลป์ในสังคม (ศ 1.2 ม.4-6/3)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์และอธิบายความหมายของจิตรกรรมบาติกได้ (K)
2. ตระหนักถึงความสำคัญของงานบาติกในกลุ่มภูมิภาคประชาคมอาเซียน (A)
3. สร้างสรรค์จิตรกรรมบาติกด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้ (P)

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (A)	ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)
1. สังเกตจากการถามและการแสดงความคิดเห็นต่อประวัติจิตรกรรมบาติก 2. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ประจำหน่วย 3. แบบทดสอบก่อนเรียน	1. สังเกตจากการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาบาติก 2. สังเกตจากการเรียนการสอน 3. สังเกตจากความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	1. สังเกตจากการแยกแยะลักษณะของงานจิตรกรรมบาติกของประเทศต่างๆ 2. สังเกตจากการใช้วัสดุ อุปกรณ์อย่างถูกต้องและประหยัด 3. สังเกตจากการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติกิจกรรม 4. สังเกตจากความตั้งใจและการปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอน 5. สังเกตจากการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

5. สาระการเรียนรู้

- อิทธิพลของวัฒนธรรมระหว่างประเทศที่มีผลต่องานทัศนศิลป์

6. แนวทางบูรณาการ

ภาษาไทย	การอ่าน การเขียน การสรุป การบันทึกข้อมูล และการอภิปราย
คณิตศาสตร์	การแยกแยะลักษณะของงานจิตรกรรมบาติกของประเทศต่างๆ
วิทยาศาสตร์	การสังเกตและการวิเคราะห์ลักษณะของงานจิตรกรรมบาติกของประเทศต่างๆ
สังคมศึกษา	การปฏิบัติกิจกรรมตามหน้าที่และการปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่ม
สุขศึกษา	-
การงานอาชีพ	การจัดเตรียมและดูแลรักษาวัสดุ อุปกรณ์
ภาษาต่างประเทศ	-

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นที่ 1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

1. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อประเมินความรู้
2. ครูให้นักเรียนสังเกตผลงานจิตรกรรมบาติก
3. ครูสนทนากับนักเรียนเพื่อเชื่อมโยงความรู้เกี่ยวกับจิตรกรรมบาติกที่ปรากฏให้นักเรียนเห็น

ความแตกต่างของลวดลายและกรรมวิธีในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมบาติกในกลุ่มประเทศ

ประชาคมอาเซียน

ขั้นที่ 2 ชี้นสอน

1. ครูนำตัวอย่างภาพผลงานจิตรกรรมบาติกในกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียน ให้นักเรียนสังเกต ครูอธิบายเกี่ยวกับลักษณะและกรรมวิธีในการสร้างสรรค์ผลงานในแต่ละประเทศ
2. ครูอธิบายความหมายของงานจิตรกรรมบาติกและประวัติความเป็นมาของงานจิตรกรรมบาติกในแต่ละประเทศ พร้อมทั้งแหล่งที่มีการผลิตและใช้ในชีวิตประจำวันอย่างแพร่หลาย

ขั้นที่ 3 ชี้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปเรื่อง ความเป็นมาบาติก ที่มีความสำคัญต่อการถ่ายทอดความคิดจินตนาการ สร้างสรรค์เป็นผลงานจิตรกรรมบาติก โดยครูคอยให้ความรู้เสริมในส่วนที่นักเรียนไม่เข้าใจหรือสรุปไม่ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูพูดคุยเพื่อเชื่อมโยงความรู้โดยให้นักเรียนดูรูปภาพผลงานจิตรกรรมบาติกในแต่ละประเทศ พร้อมทั้งซักถาม

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ร่วมกันศึกษาเอกสารประกอบการเรียน เรื่อง ความเป็นมาบาติก

2. ครูตั้งคำถามโดยให้นักเรียนช่วยกันตอบเป็นกลุ่ม โดยคำถามมีทั้งหมด 10 ข้อ ดังนี้

- การทำโล่งบาติกหรือโล่งบาติกเป็นวัฒนธรรมของชาติใด
- คราทอน เป็นชื่อเรียกงานจิตรกรรมบาติกด้วยวิธีใด
- ประเทศใดแสดงความแตกต่างทางชนชั้นด้วยลวดลายผ้าบาติก
- การถ่ายทอดวัฒนธรรมบาติกจากอินโดนีเซียสู่มาเลเซียเกิดขึ้นได้อย่างไร
- จิตรกรรมบาติกในช่วงแรกที่เผยแพร่เข้าสู่ประเทศไทยมีความคล้ายคลึงกับประเทศใด
- ในประเทศไทยสามารถพบเห็นงานจิตรกรรมบาติกได้ที่ชาวเขาเผ่าใด
- กรรมวิธีในการเก็บผ้าบาติกแบบโบราณ ใช้วิธีเก็บแบบใด
- เทคนิคการสร้างผ้าบาติกในมาเลเซียในยุคแรกนิยมสร้างโดยใช้เทคนิคใด
- นักประวัติศาสตร์ที่มีความเชื่อว่าการทำโล่งปาเต๊ะเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาว

ตะวันออกเฉียงใต้เป็นชนชาติใด

- คนอินเดียเรียกปากกาที่ใช้ลงสีฝึ้งว่าอะไร

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

ครูให้นักเรียนรวบรวมผลคะแนนและสรุปองค์ความรู้ให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน

8. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียนเรื่อง ความเป็นมาบาติก
2. ห้องสมุด
3. ตัวอย่างภาพผลงานจิตรกรรมบาติกในประเทศต่างๆ
4. แหล่งข้อมูลอินเทอร์เน็ต

9. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้.....

แนวทางการพัฒนา.....

.....

2. ปัญหา/อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้.....

แนวทางการแก้ไข.....

.....

.....

3. สิ่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามแผน.....

เหตุผล.....

.....

.....

4. การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้.....

.....

.....

ลงชื่อ.....(ผู้สอน)

แบบประเมินแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกร่างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้เป็นแบบประเมินความเที่ยงตรงของแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ ได้พิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกร่างสรรค์ มีความเหมาะสมและสอดคล้องเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นซึ่งแบ่งระดับความคิดเห็นโดยใช้เกณฑ์ดังนี้

- +1 หมายถึง มีความเหมาะสมด้านความถูกต้องและการนำไปใช้
- 1 หมายถึง ไม่แน่ใจ
- 1 หมายถึง ไม่เหมาะสมด้านความถูกต้องและการนำไปใช้

นายกำจร ดิษธรรม

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำชี้แจง : พิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกร้างสรรค์ มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใดและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องการประเมินให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านโดยใช้เกณฑ์ดังนี้

- +1 หมายถึง มีความเหมาะสมด้านความถูกต้องและการนำไปใช้
- 1 หมายถึง ไม่แน่ใจ
- 1 หมายถึง ไม่เหมาะสมด้านความถูกต้องและการนำไปใช้

จุดประสงค์	แบบทดสอบ	ความเหมาะสม		
		+1	0	-1
- รู้ความเป็นมาและความสำคัญของจิตรกรรมบาติก ในกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียน	1. ข้อใดคือแหล่งกำเนิดของผ้าบาติก ก. เอเชีย ข. ยุโรป ค. แอฟริกา ง. ยังไม่มีข้อมูล			
	2. การทำโล่รงค์บาติกหรือโล่รงค์บาติกเป็นวัฒนธรรมของชาติใด ก. ชาวตะวันออกเฉียงใต้ ข. ชาวเอเชีย ค. ชาวตะวันตก ง. ชาวชวา			
	3. ลวดลายผ้าบาติกของมาเลเซียที่นิยมคือลายใด ก. ลายดอกกุหลาบ ดอกมะลิ ข. ลายดอกชบา ดอกกล้วยไม้ ค. ลายดอกชบา ดอกเบญจมาศ ง. ลายดอกลีลาวดี ดอกพุทธรักษา			
- อธิบายหลักการใช้เส้นและสีในงานบาติกได้	4. ปากกาที่ใช้สำหรับลงสีมีชื่อเรียกว่าอะไร ก. จั้ม(Cap) ข. กาเล็ม (Kalam) ค. คราทอน (Kraton) ง. จาวอ (Jawa)			

จุดประสงค์	แบบทดสอบ	ความเหมาะสม		
		+1	0	-1
	5. ผ้าที่ใช้ทำบาติกควรมีคุณสมบัติอย่างไร ก. ทำมาจากเส้นใยธรรมชาติ ข. ผ้าไม่หนาจนเกินไป ค. ผ้าสีขาวขุ่นนุ่มสีติดดี ง. ถูกทุกข้อ			
	6. Tjanting คือ อุปกรณ์ในข้อใด ก. ผ้าสาหลู ข. พู่กัน ค. ปากกาเขียนเทียน ง. แปรงทาสี			
- อธิบายขั้นตอนและเทคนิคการสร้างลวดลายได้	7. การทำบาติกจิตรกรรมควรเริ่มต้นจากสิ่งใด ก. การร่างภาพ ข. การระบายสี ค. การลอกเทียน ง. การเคลือบน้ำยาเคลือบ			
	8. การออกแบบบาติกลายเขียนส่วนมากผู้ออกแบบจะออกแบบที่วัสดุใด ก. ผ้า ข. กระดาษ ค. พลาสติกใส ง. ไม้เฟรม			

จุดประสงค์	แบบทดสอบ	ความเหมาะสม		
		+1	0	-1
	<p>9. การออกแบบผ้าบาติกที่ดีควรคำนึงถึงสิ่งใดเป็นสำคัญ</p> <p>ก. ความสวยงามและเรื่องราว</p> <p>ข. ความสวยงามและประโยชน์ใช้สอย</p> <p>ค. ประโยชน์ใช้สอยและสีธรรมชาติ</p> <p>ง. ความกลมกลืนของสีและเรื่องราวของภาพ</p>			
	<p>10. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของลวดลายที่ใช้กับงานบาติก</p> <p>ก. ลายเลขาคณิต</p> <p>ข. ลายที่ดัดแปลงมาจากธรรมชาติ</p> <p>ค. ลายเทพเจ้า</p> <p>ง. ลายไทยและลายเครือเถา</p>			
	<p>11. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง</p> <p>ก. สีผ้าบาติกแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ บาติกสีเดียว และบาติกหลายสี</p> <p>ข. สีผ้าบาติกหลายสีแบบระบายสีมีกรรมวิธีน้อยกว่าสีผ้าบาติกหลายสีแบบย้อม</p> <p>ค. ผ้าบาติกหลายสีแบบย้อมต้องใช้สีมากกว่า 2 สี</p> <p>ง. ผ้าบาติกหลายสีแบบระบายสีเป็นการกำหนดลักษณะของสีที่จะใช้ให้ประสานกลมกลืนกัน</p>			

จุดประสงค์	แบบทดสอบ	ความเหมาะสม		
		+1	0	-1
	<p>12. ข้อใดกล่าวถึงอิทธิพลของสีไม่ถูกต้อง</p> <p>ก. สีฟ้าช่วยบรรเทาความเจ็บปวด</p> <p>ข. คนที่ถือหลักประโยชน์นิยมมักจะไม่ชอบสีชมพู</p> <p>ค. สีแดงเป็นสีที่ทำให้เมื่อยตาได้ง่ายที่สุด</p> <p>ง. สีน้ำเงินแก่เป็นสีที่ช่วยให้ระบบประสาทแข็งแรง</p>			
	<p>13. การสร้างลวดลายโดยการสร้างรอยคราบเกิดจากสิ่งต่างๆยกเว้นข้อใด</p> <p>ก. เกลีส</p> <p>ข. แอลกอฮอล์</p> <p>ค. เทียน</p> <p>ง. น้ำตาล</p>			
	<p>14. ผลที่เกิดจากการสร้างลวดลายโดยการกัดสีคือข้อใด</p> <p>ก. ภาพที่ได้มีความนุ่มนวล</p> <p>ข. แก้วสีที่เข้มให้จางลง</p> <p>ค. ลงสีใหม่ทับได้ง่ายขึ้น</p> <p>ง. ผ้าที่หนาดูบางลง</p>			
- เลือกใช้เทคนิคการสร้างลวดลายในการนำเสนอจิตรกรรมบาติกร่างสรรค์	<p>15. การสร้างรอยแตกโดยเส้นเทียนโดยการลงสีที่มีความเข้มข้นควรใช้วิธีใด</p> <p>ก. ใช้สีบาติก</p> <p>ข. ใช้การซึมของโซเดียมซิลิเกต</p> <p>ค. ผสมพาราฟิน</p> <p>ง. นำผ้าไปต้ม</p>			

จุดประสงค์	แบบทดสอบ	ความเหมาะสม		
		+1	0	-1
	<p>16. การสร้างลวดลายโดยการระบายสีที่บ ต้องคำนึงถึงสิ่งใดเป็นสำคัญ</p> <p>ก. หลักรวงจรลี</p> <p>ข. การต็มผ้า</p> <p>ค. ต้องนำผ้าไปต็ม</p> <p>ง. ต้องเป็นลายที่แปลกตา</p>			
	<p>17. ข้อใดกล่าวถูกต้อง</p> <p>ก. การเขียนเส้นเทียนบนผ้าบา ติก จะต้องยกสองดูทุกครั้งที่ยื่นแล้วเพื่อ ดูความประณีตและ ความถูกต้องของลาย</p> <p>ข. การเขียนเส้นเทียนบนผ้าบาติกให้ เขียนลายเส้นตรงก่อนทุกครั้ง</p> <p>ค. การเขียนเส้นเทียนบนผ้าบาติก เส้นที่เขียนขาดตอนไปแล้วให้เขียนซ้ำ ด้านหลังของผ้าได้</p> <p>ง. ข้อ ก และ ค ถูก</p>			
	<p>18. ข้อใดกล่าวถูกต้อง</p> <p>ก. ผ้าที่ระบายสีแห้งแล้วให้เคลือบ น้ำยาเซเดียมซิลิเกตทิ้งไว้ประมาณ 8 - 12 ชั่วโมงก่อนนำไปซัก</p> <p>ข. การทำเทคนิคลวดลายจากเกลือ ต้องทำในขณะที่ผ้าเปียกหมาด ๆ ไม่ควร ให้ผ้าแห้ง</p> <p>ค. การทำเทคนิคลวดลายจากน้ำยา ซักผ้าขาว (ไฮเตอร์) ให้ใช้อัตราส่วนน้ำยา 1 ส่วนต่อน้ำ 10 ส่วน</p> <p>ง. ถูกทุกข้อ</p>			

จุดประสงค์	แบบทดสอบ	ความเหมาะสม		
		+1	0	-1
- สามารถสร้างงานจิตรกรรม บาติกสร้างสรรค์ได้สอดคล้อง กับบทประพันธ์ของ สุนทรภู่	19. องค์ประกอบของลายบทประพันธ์ใน เรื่องพระอภัยมณีควรมีอะไรเป็นจุดเด่น ก. ภูเขา , พุงนา ข. น้ำตก , ภูเขา ค. ซาวนา , พุงนา ง. เกาะ , ทะเล			
	20. การสร้างงาน / ชิ้นงาน เพื่อนำไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันควรคำนึงถึง เรื่องใด ก. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ประหยัด ข. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความ ประณีตสวยงาม ค. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความ คงทน ง. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ประหยัด ประโยชน์ใช้สอย			

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

(ก่อนเรียน – หลังเรียน)

จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดคือแหล่งกำเนิดของผ้าบาติก
 - ก. เอเชีย
 - ข. ยุโรป
 - ค. แอฟริกา
 - ง. ยังไม่มีข้อยุติ
2. การทำโล่รังบาติกหรือโล่รังบาติกเป็นวัฒนธรรมของชาติใด
 - ก. ชาวตะวันออกเฉียงใต้
 - ข. ชาวเอเชีย
 - ค. ชาวตะวันตก
 - ง. ชาวชวา
3. ลวดลายผ้าบาติกของมาเลเซียที่นิยมคือลายใด
 - ก. ลายดอกกุหลาบ ดอกมะลิ
 - ข. ลายดอกชบา ดอกกล้วยไม้
 - ค. ลายดอกชบา ดอกเบญจมาศ
 - ง. ลายดอกลิลาวดี ดอกพุทธรักษา
4. ปากกาที่ใช้สำหรับลงสีมีชื่อเรียกว่าอะไร
 - ก. จั้ม (Cap)
 - ข. กาเล็ม (Kalam)
 - ค. คราทอน (Kraton)
 - ง. จาวอ (Jawa)
5. ผ้าที่ใช้ทำบาติกควรมีคุณสมบัติอย่างไร
 - ก. ทำมาจากเส้นใยธรรมชาติ
 - ข. ผ้าไม่หนาจนเกินไป
 - ค. ผ้าสีชาวนุ่มย้อมสีติดดี
 - ง. ถูกทุกข้อ
6. Tjanting คือ อุปกรณ์ในข้อใด
 - ก. ผ้าสาลู
 - ข. ฟู่กัน
 - ค. ปากกาเขียนเทียน
 - ง. แปรงทาสี

7. การทำบาติกจิตรกรรมควรเริ่มต้นจากสิ่งใด
- การร่างภาพ
 - การระบายสี
 - การลอกเทียน
 - การเคลือบน้ำยาเคลือบ
8. การออกแบบบาติกลายเขียนส่วนมากผู้ออกแบบจะออกแบบที่วัสดุใด
- ผ้า
 - กระดาษ
 - พลาสติกใส
 - ไม้เฟรม
9. การออกแบบผ้าบาติกที่ดีควรคำนึงถึงสิ่งใดเป็นสำคัญ
- ความสวยงามและเรื่องราว
 - ความสวยงามและประโยชน์ใช้สอย
 - ประโยชน์ใช้สอยและสีธรรมชาติ
 - ความกลมกลืนของสีและเรื่องราวของภาพ
10. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของลวดลายที่ใช้กับงานบาติก
- ลายเลขาคณิต
 - ลายที่ดัดแปลงมาจากธรรมชาติ
 - ลายเทพเจ้า
 - ลายไทยและลายเครือเถา
11. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง
- สีผ้าบาติกแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ บาติกสีเดี่ยว และบาติกหลายสี
 - สีผ้าบาติกหลายสีแบบระบายสีมีกรรมวิธีน้อยกว่าสีผ้าบาติกหลายสีแบบย้อม
 - ผ้าบาติกหลายสีแบบย้อมต้องใช้สีมากกว่า 2 สี
 - ผ้าบาติกหลายสีแบบระบายสีเป็นการกำหนดลักษณะของสีที่จะใช้ให้ประสานกลมกลืนกัน
12. ข้อใดกล่าวถึงอิทธิพลของสีไม่ถูกต้อง
- สีฟ้าช่วยบรรเทาความเจ็บปวด
 - คนที่ถือหลักประโยชน์นิยมมักจะไม่ชอบสีชมพู
 - สีแดงเป็นสีที่ทำให้เมื่อยตาได้ง่ายที่สุด
 - สีน้ำเงินแก่เป็นสีที่ช่วยให้ระบบประสาทแข็งแรง

13. การสร้างลวดลายโดยการสร้างรอยคราบเกิดจากสิ่งต่างๆกเว้นข้อใด
- ก. เปลือก
 - ข. แอลกอฮอล์
 - ค. เทียน
 - ง. น้ำตาล
14. ผลที่เกิดจากการสร้างลวดลายโดยการกัดสีคือข้อใด
- ก. ภาพที่ได้มีความนุ่มนวล
 - ข. แก้วสีที่เข้มให้จางลง
 - ค. ลงสีใหม่ทับได้ง่ายขึ้น
 - ง. ผ้าที่ขนาดบางลง
15. การสร้างรอยแตกโดยเส้นเทียนโดยการลงสีที่มีความเข้มข้นควรใช้วิธีใด
- ก. ใช้สีบาติก
 - ข. ใช้การซึมของไซเดียมซิลิเกต
 - ค. ผสมพาราฟิน
 - ง. นำผ้าไปต้ม
16. การสร้างลวดลายโดยการระบายสีทับต้องคำนึงถึงสิ่งใดเป็นสำคัญ
- ก. หลักรวงจรสี
 - ข. การต้มผ้า
 - ค. ต้องนำผ้าไปต้ม
 - ง. ต้องเป็นลายที่แปลกตา
17. ข้อใดกล่าวถูกต้อง
- ก. การเขียนเส้นเทียนบนผ้าบาติก จะต้องยกส่งดูทุกครั้งที่เขียนแล้วเพื่อดูความ
ประณีตและ ความถูกต้องของลาย
 - ข. การเขียนเส้นเทียนบนผ้าบาติกให้เขียนลายเส้นตรงก่อนทุกครั้ง
 - ค. การเขียนเส้นเทียนบนผ้าบาติกเส้นที่เขียนขาดตอนไปแล้วให้เขียนซ้ำด้านหลัง
ของผ้าได้
 - ง. ข้อ ก และ ค ถูก

18. ข้อใดกล่าวถูกต้อง
- ก. ผ้าที่ระบายสีแห้งแล้วให้เคลือบน้ำยาโซเดียมซิลิเกตทิ้งไว้ประมาณ 8 - 12 ชั่วโมง ก่อนนำไปซัก
 - ข. การทำเทคนิคลวดลายจากเกลือต้องทำในขณะที่ผ้าเปียกหมาด ๆ ไม่ควรให้ผ้าแห้ง
 - ค. การทำเทคนิคลวดลายจากน้ำยาซักผ้าขาว (ไฮเตอร์) ให้ใช้อัตราส่วนน้ำยา 1 ส่วน ต่อน้ำ 10 ส่วน
 - ง. ถูกทุกข้อ
19. องค์ประกอบของลายบพประพันธ์ในเรื่องพระอภัยมณีควรมีอะไรเป็นจุดเด่น
- ก. ภูเขา , พุงนา
 - ข. น้ำตก , ภูเขา
 - ค. ชาวนา , พุงนา
 - ง. เกาะ , ทะเล
20. การสร้างงาน / ชิ้นงาน เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันควรคำนึงถึงเรื่องใด
- ก. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ประหยัด
 - ข. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความประณีตสวยงาม
 - ค. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความคงทน
 - ง. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ประหยัด ประโยชน์ใช้สอย

เฉลยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. ง	2. ก	3. ค	4. ข	5. ก
6. ค	7. ก	8. ข	9. ข	10. ค
11. ข	12. ง	13. ค	14. ก	15. ข
16. ก	17. ข	18. ง	19. ง	20. ง

แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปฏิบัติ
เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์
โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม จังหวัดระยอง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18

คำชี้แจง ครูผู้สอนประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการฝึกทักษะการปฏิบัติและความคิดสร้างสรรค์ ตามความเป็นจริง

ผลงานชิ้นที่.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติงานได้อย่างดีมาก 7-10 คะแนน
 ปฏิบัติงานได้พอใช้ 4-6 คะแนน
 ปรับปรุงการปฏิบัติ 1-3 คะแนน

เกณฑ์การผ่านการประเมิน

6 คะแนนขึ้นไป

ชื่อ - สกุล	คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน												
	การฝึกทักษะการปฏิบัติ					ความคิดสร้างสรรค์					การประเมินผล		
	มีการวางแผนการทำงาน	มีความสนใจในการทำงาน	การแก้ปัญหาในการทำงาน	ปฏิบัติตามขั้นตอนได้อย่างถูกต้อง	มีการดูแลรักษาอุปกรณ์	ผลงานมีความแปลกใหม่	ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	ผลงานมีการแสดงออกที่หลากหลาย	ผลงานสะอาดและเรียบร้อย	ผลงานมีความสวยงามสมบูรณ์	คะแนนรวม	คะแนนเฉลี่ย	ผลการประเมิน
1.....
2.....
3.....
4.....
5.....
6.....
7.....
8.....
9.....
10.....

แบบสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์
โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม จังหวัดระยอง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18

คำชี้แจง

แบบสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบสรุปผลการวัดผลประเมินผลที่เกิดจากการเรียนรู้
 สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ ในการจัดการเรียนการสอน

ที่	ชื่อ-สกุล	ผลงานการฝึกทักษะการเรียนรู้							คะแนนรวม	แบบทดสอบก่อนเรียน	แบบทดสอบหลังเรียน	รวม	ผลการประเมิน
		ผลงานชิ้นที่ 1	ผลงานชิ้นที่ 2	ผลงานชิ้นที่ 3	ผลงานชิ้นที่ 4	ผลงานชิ้นที่ 5	ผลงานชิ้นที่ 6	ผลงานชิ้นที่ 7					
1													
2													
3													
4													
5													
6													
7													
8													
9													
10													

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	100-80	71-79	60-70	10-59
ระดับคุณภาพ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง

หมายเหตุ เกณฑ์การผ่านการประเมิน 60 คะแนนขึ้นไป

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
 (.....)

แบบประเมินความพึงพอใจและความคิดเห็นของนักเรียน
เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรวิชาเพิ่มเติม จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์
โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม จังหวัดระยอง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18

คำชี้แจง

1. แบบประเมินความพึงพอใจและความคิดเห็นของนักเรียนหลังการเรียนรายวิชา จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์นี้ เป็นแบบประเมินที่จัดทำขึ้นเพื่อ สอบถามความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับการนำหลักสูตรวิชาเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน
2. แบบสอบถามนี้มี 2 ตอน
 - ตอนที่ 1 ความพึงพอใจของนักเรียนหลังเรียน
 - ตอนที่ 2 ความคิดเห็นหลังเรียนสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม
3. โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วน และตรงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อให้ผลการวิจัยมีประโยชน์และเชื่อถือได้
4. กรุณาตอบแบบสอบถาม ให้ตรงตามความคิดเห็นของท่าน ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนต่อไป.
5. โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ให้ตรงกับความคิดเห็นของท่าน เพื่อให้ผู้วิจัยจะได้นำไปสรุปเป็นแนวทางพัฒนาหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้นต่อไป โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์ 5 ระดับ
 - 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
 - 4 หมายถึง เหมาะสมมาก
 - 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง
 - 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย
 - 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด
6. ผู้วิจัยจะเก็บแบบสอบถามของท่านไว้เป็นความลับ และคำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบต่อตำแหน่งหน้าที่แต่ประการใด

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบประเมิน

นายก้าธร ดิษธรรม

นักศึกษابริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร

ตอนที่ 1 ความพึงพอใจของนักเรียนหลังเรียน

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับจิตกรรมบาติกสร้างสรรค์

ไม่มีความรู้เลย

มีบ้างเล็กน้อย

มีความรู้มาก

วงใส่เครื่องหมาย (✓) ลงในช่องระดับความพึงพอใจที่นักเรียนได้รับจากการเรียนการสอนในหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม จิตกรรมบาติกสร้างสรรค์ ตามความเป็นจริง ความพึงพอใจในระดับต่างๆ มีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด
 4 หมายถึง พึงพอใจมาก
 3 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง
 2 หมายถึง พึงพอใจน้อย
 1 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด

ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
ด้านเนื้อหา					
1. เนื้อหามีความถูกต้องในด้านวิชาการ					
2. เนื้อหา มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดการเรียนรู้ที่ของสาระการเรียนรู้ศิลปะ ช่วงชั้นที่ 3					
3. เนื้อหา มีความทันสมัยสอดคล้องกับการเตรียมความพร้อมก้าวสู่ประชาคมอาเซียน					
4. เนื้อหา มีความน่าสนใจ					
5. เนื้อหา มีปริมาณเหมาะสมกับเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน					
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน					
6. กิจกรรมการเรียนการสอนมีลำดับเป็นขั้นตอน					
7. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับเวลา					
ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ				

	5	4	3	2	1
8. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน					
9. การจัดสภาพแวดล้อมส่งเสริมต่อการจัดการเรียนการสอน					
10. กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และตัวชี้วัดการเรียนรู้					
ด้านสื่อการเรียนการสอน					
11. สื่อการสอนมีความทันสมัย					
12. สื่อการสอนมีความสอดคล้องกับเนื้อหา					
13. สื่อการสอนดึงดูดความสนใจ					
14. สื่อการสอนทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย					
15. สื่อการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดที่จะตั้งคำถาม					
ด้านผู้สอน					
16. ผู้สอนมีความรู้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ที่สอน					
17. ผู้สอนมีความเป็นกันเองกับผู้เรียน					
18. ผู้สอนมีการแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการเรียนการสอน					
19. ผู้สอนมีเทคนิคการสอนให้เข้าใจง่าย					
20. ผู้สอนมีความอดทนต่อผู้เรียนเมื่อถูกซักถาม					
ด้านเครื่องมือวัดผล					
21. เครื่องมือวัดผลการเรียนรู้มีความเหมาะสม					
22. เครื่องมือวัดผลสามารถวัดได้สอดคล้องตามตัวชี้วัดการเรียนรู้					
23. เครื่องมือวัดผลมีความยากง่ายเหมาะสม					
24. เครื่องมือวัดผลมีปริมาณข้อที่เหมาะสม					
25. เครื่องมือวัดผลใช้วิธีวัดที่มีความหลากหลาย					

ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นหลังเรียนสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม

1. การนำสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สามารถสร้างความภาคภูมิใจให้กับนักเรียนได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

ได้ ไม่ได้

เพราะ.....
.....
.....

2. นักเรียนคิดว่า การนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ประวัติและผลงานของสุนทรภู่ มาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ สร้างความภาคภูมิใจในท้องถิ่นเพิ่มขึ้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

เพิ่มขึ้น ไม่เพิ่มขึ้น

เพราะ.....
.....
.....

3. นักเรียนคิดว่า การเรียนสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกรสร้างสรรค์ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันส่งเสริมเป็นอาชีพหลัก และอาชีพเสริมได้หรือไม่

ได้ ไม่ได้

เพราะ.....
.....
.....

4. นักเรียนต้องการให้มีการนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่อง อื่น ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนหรือไม่ เพราะเหตุใด

ต้องการ ไม่ต้องการ

เพราะ.....
.....
.....

ภาคผนวก ค

- ผลการประเมินสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม
- ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้
- ผลการประเมินแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ
คะแนนทักษะการปฏิบัติงาน / ผลงาน

ผลการประเมินสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					เฉลี่ย
		1	2	3	4	5	
1.	ความเหมาะสมของมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	5	5	4	5	4	4.6
2.	ความเหมาะสมของผลการเรียนรู้	4	5	3	4	5	4.2
3.	ความเหมาะสมของคำอธิบายรายวิชา	5	5	5	5	4	4.8
4.	ความเหมาะสมของโครงสร้างรายวิชา	4	4	5	5	4	4.4
5.	ความเหมาะสมของสาระการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้	5	5	4	4	5	4.6
6.	ความเหมาะสมของ สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับ กระบวนการจัดการเรียนรู้	4	4	4	5	4	4.2
7.	ความเหมาะสมและความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ สาระ การเรียนรู้กระบวนการจัดการเรียนรู้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลของหน่วยการเรียนรู้ที่ 1	4	3	5	5	4	4.2
8.	ความเหมาะสมและความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ สาระ การเรียนรู้กระบวนการจัดการเรียนรู้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลของหน่วยการเรียนรู้ที่ 2	5	5	4	5	4	4.6
9.	ความเหมาะสมและความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ สาระ การเรียนรู้กระบวนการจัดการเรียนรู้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลของหน่วยการเรียนรู้ที่ 3	5	5	5	4	5	4.8
10.	ความเหมาะสมและความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ สาระ การเรียนรู้กระบวนการจัดการเรียนรู้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลของหน่วยการเรียนรู้ที่ 4	4	5	5	4	3	4.2
11.	ความเหมาะสมและความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ สาระ การเรียนรู้กระบวนการจัดการเรียนรู้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลของหน่วยการเรียนรู้ที่ 5	5	5	4	4	5	4.6
12.	ความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอน	4	5	5	4	4	4.4
13.	การวัดผลประเมินผลตรงตามผลการเรียนรู้ที่ตั้งไว้	4	4	4	3	5	4.0
เฉลี่ย		4.46	4.62	4.38	4.38	4.30	4.43

ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					IOC
	1	2	3	4	5	
3 สาระสำคัญ						
1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์	1	1	1	1	1	1.00
1.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	1	1	1	0	1	0.80
4 ตัวชี้วัดชั้นปี						
2.1 ถูกต้องตามหลักการเขียน	1	1	1	1	0	0.80
2.2 ครอบคลุมพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.00
5 จุดประสงค์การเรียนรู้						
3.1 สอดคล้องกับตัวชี้วัดชั้นปี	1	1	1	1	1	1.00
3.2 ระบุพฤติกรรมที่สามารถวัดได้	1	1	0	1	0	0.60
6 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้						
4.1 วิธีการวัดและเครื่องมือสอดคล้องกับจุดประสงค์	1	1	1	1	1	1.00
4.2 วิธีการวัดและเครื่องมือสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.00
4.3 ใช้วิธีวัดที่มีความหลากหลาย	1	1	1	1	1	1.00
7 สาระการเรียนรู้						
5.1 ชัดเจนไม่สับสน	1	1	1	1	0	0.80
5.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.00
5.2 สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.00
8 แนวทางการบูรณาการ						
6.1 สามารถบูรณาการร่วมกับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระอื่นอย่างหลากหลาย	1	1	1	1	1	1.00
6.2 วิธีการเรียนรู้สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้ครอบคลุม	1	1	1	1	1	1.00

องค์ประกอบ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					IOC
	1	2	3	4	5	
9 กระบวนการจัดการเรียนรู้						
7.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	1	0	1	1	1	0.80
7.2 เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	0	1	1	1	1	0.80
7.3 เหมาะสมกับเวลา	1	1	1	1	1	1.00
7.4 น่าสนใจ จูงใจผู้เรียนให้กระตือรือร้น	1	1	1	1	1	1.00
7.5 เน้นทักษะและกระบวนการในการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.00
10 สื่อและแหล่งเรียนรู้						
8.1 เหมาะสมกับผู้เรียน	1	1	1	1	1	1.00
8.2 สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.00

ผลการประเมินแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อสอบข้อที่	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					IOC
	1	2	3	4	5	
1	1	1	1	1	1	1.00
2	1	0	1	1	1	0.80
3	0	1	1	0	1	0.60
4	1	1	1	1	1	1.00
5	1	1	1	1	1	1.00
6	1	1	1	1	1	1.00
7	1	1	0	1	1	0.80
8	1	1	1	1	1	1.00
9	1	1	1	1	1	1.00
10	1	1	1	1	1	1.00
11	1	1	0	1	0	0.60
12	1	1	1	1	1	1.00
13	1	1	1	1	1	1.00
14	1	1	1	0	1	0.80
15	1	1	1	1	1	1.00
16	1	1	1	1	1	1.00
17	1	1	1	1	1	1.00
18	1	0	0	1	1	0.60
19	1	1	1	1	1	1.00
20	1	1	1	1	1	1.00

คะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

คนที่	ก่อนเรียน (pretest) (20 คะแนน)		หลังเรียน (posstest) (20 คะแนน)	
	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ
1	7	35.00	15	75.00
2	6	30.00	16	80.00
3	9	45.00	13	65.00
4	9	45.00	17	85.00
5	11	55.00	17	85.00
6	12	60.00	16	80.00
7	10	50.00	15	75.00
8	7	35.00	14	70.00
9	6	30.00	16	80.00
10	6	30.00	17	85.00
11	8	40.00	18	90.00
12	7	35.00	16	80.00
13	6	30.00	14	70.00
14	12	60.00	18	90.00
15	12	60.00	17	85.00
16	11	55.00	14	70.00
17	12	60.00	15	75.00
18	7	35.00	14	70.00
19	8	40.00	13	65.00
20	8	40.00	12	60.00
ค่าเฉลี่ย	8.70	43.50	15.35	76.75
S.D.	2.273		1.725	

สรุปคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

คนที่	ผลงานการฝึกทักษะการเรียนรู้							แบบทดสอบก่อน	แบบทดสอบหลัง	รวม	ผลการประเมิน	
	ผลงานขั้นที่ 1	ผลงานขั้นที่ 2	ผลงานขั้นที่ 3	ผลงานขั้นที่ 4	ผลงานขั้นที่ 5	ผลงานขั้นที่ 6	คะแนนรวม				ผ่าน	ไม่ผ่าน
1	7	8	9	9	8	9	50	7	15	72	✓	
2	9	9	10	10	10	10	58	6	16	80	✓	
3	5	6	5	6	7	7	36	9	13	58		✓
4	6	7	8	7	9	10	47	9	17	73	✓	
5	9	10	10	10	10	10	59	11	17	87	✓	
6	7	8	9	8	8	10	50	12	16	78	✓	
7	7	8	10	9	9	10	53	10	15	78	✓	
8	8	8	9	10	10	10	55	7	14	76	✓	
9	8	8	9	8	10	10	53	6	16	75	✓	
10	8	9	9	10	9	10	55	6	17	78	✓	
11	8	7	9	8	10	9	51	8	18	77	✓	
12	6	7	8	7	8	10	46	7	16	69	✓	
13	7	7	8	8	8	10	48	6	14	68	✓	
14	6	7	8	7	7	9	44	12	18	74	✓	
15	8	8	9	9	9	10	53	12	17	82	✓	
16	8	7	9	9	10	10	53	11	14	78	✓	
17	8	8	9	10	10	10	55	12	15	82	✓	
18	8	8	9	9	10	10	54	7	14	75	✓	
19	5	6	5	6	7	7	36	8	13	57		✓
20	8	9	10	10	10	10	57	8	12	77	✓	
ค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน										74.70	90.00	10.00

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนสาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์

การประเมิน	Mean	S.D.	ค่าเฉลี่ยของผลต่าง	S.D. ค่าเฉลี่ยผลต่าง	t-test	df	Sig 1 tailed
ก่อนเรียน	8.70	2.273	6.65	2.519	11.807 *	19	0.000
หลังเรียน	15.35	1.725					

*P< 0.05

พบว่า การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 20. มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 8.70 คะแนน และ 15.35 คะแนน ตามลำดับ การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียน สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ย 74.70 ผ่านเกณฑ์การประเมินทักษะการปฏิบัติกิจกรรมและการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 60 ขึ้นไป พบว่านักเรียนทั้งหมดผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคิดเป็นร้อยละ 90.00 และไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คิดร้อยละ 10.00

ภาคผนวก ง

- เอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง จิตรกรรมบาติคสร้างสรรค์

ความรู้เกี่ยวกับจิตรกรรมบาติกสร้างสรรค์

1. ประวัติความเป็นมาของบาติก

การทำผ้าบาติกเป็นศิลปกรรมที่เก่าแก่ชนิดหนึ่ง แหล่งกำเนิดของผ้าบาติกมาจากไหนยังไม่มีข้อยุติ แต่จากหลักฐานการค้นพบ สามารถค้นพบผ้าบาติกได้หลายแห่งด้วยกัน เช่น แถบเอเชีย และยุโรป อันได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย อินเดีย ญี่ปุ่น แอฟริกา อังกฤษ และอเมริกา

จากหลักฐานที่แน่ชัดคือ พบตัวอย่างผ้าบาติกแสดงอยู่ในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ และสวมใส่อยู่ในหุ่นจำลองของบุคคลสำคัญในสมัยก่อน 2000 ปี

(กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. 2530: 3)

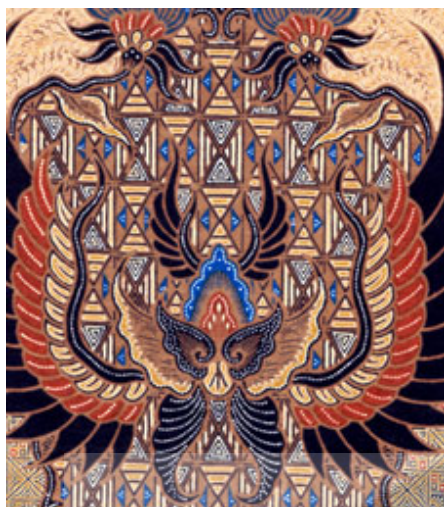
คำว่าบาติกเกิดครั้งแรกในศาสนาของดัตช์ ซึ่งเป็นศาสนาประกาศขึ้นฝั่งเพื่อค้าขายทางเรือ จากปัตตาเวียถึงเบงกอลและสุมาตรา ในศตวรรษที่ 17 นักวิชาการเชื่อว่าบาติกที่พบในยุคแรกมี 4 แถบด้วยกันคือ ตะวันออกไกล ตะวันออกกลาง เอเชียกลาง และอินเดีย การกำเนิดของบาติกเข้าใจกันว่าแต่ละพื้นที่มีการพัฒนาโดยไม่เกี่ยวข้องกัน โดยไม่ได้รับอิทธิพลการค้าหรือการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม บาติกบางแห่งเป็นของสำคัญที่สะสมไว้ เช่น การเก็บรักษาใน Shoso - In Repository ของคลังสมบัติอิมพีเรียล Imperial Treasures (ธวัชชัย ทุ่มทอง. 2545: 9)

แม้ว่าจะมีการค้นพบผ้าบาติกที่มีอายุเก่าแก่ในประเทศอื่นๆ ทั้งอียิปต์ อินเดีย และญี่ปุ่น แต่ก็ยังเชื่อว่าผ้าบาติกเป็นของดั้งเดิมของชาวชวา ประเทศอินโดนีเซีย และยืนยันว่าศัพท์เฉพาะที่เรียกวิธีการและขั้นตอนในการทำเป็นศัพท์ ภาษาอินโดนีเซีย สีที่ใช้ย้อมก็มาจากพืชที่มีในอินโดนีเซีย แห่งซึ่งฝั่งชนิดที่ใช้เขียนลายก็เป็นของอินโดนีเซีย ไม่เคยมีในอินเดียเลย และจากการค้นคว้าของ N.J.Korn นักประวัติศาสตร์ชาวดัตช์ก็สรุปไว้ว่า การทำโล่บาติกหรือโล่รงปาเต๊ะ เป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวตะวันออกเฉียงใต้ก่อนติดต่อกับอินเดีย

(นันทา โรจนอุดมศาสตร์. 2536: 4)

2. การแพร่หลายของผ้าบาติก

บาติกในอินโดนีเซีย อินโดนีเซียเป็นพื้นที่ที่บาติกได้เข้าไปถึงในช่วงที่รุ่งเรืองที่สุด เริ่มต้นในอดีตที่ใช้โดยสตรีผู้สูงศักดิ์ ต่อมาก็กลายเป็นเครื่องหมายแสดงความแตกต่างของชนชั้นสูงหรือพวกขุนนาง ในคริสต์ศตวรรษที่ 13 การทำผ้าบาติกผูกขาดโดยสุลต่านและจัดว่าเป็นศิลปะในราชสำนัก เป็นผู้ผลิต และถือว่าการทำผ้าบาติกเป็นศิลปะในราชสำนัก โดยมีสตรีในราชสำนักเป็นผู้ผลิต ผ้าบาติกในยุคนี้เรียกว่า “คราทอน” Kraton เป็นผ้าบาติกที่เขียนด้วยมือ Batik Tulis ต่อมาเมื่อมีความนิยมมากขึ้นจึงมีการแพร่หลายใช้ในหมู่ครอบครัว คนใช้ ขุนนาง และสมาชิกอื่นๆ ในสังคมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าบาติกทีละน้อย สุดท้ายกลายเป็นเครื่องแต่งกายประจำชาติที่ใช้กันทั่วเกาะในอินโดนีเซีย

ภาพประกอบ 3 ลวดลายบาติกในอินโดนีเซีย ภาพประกอบ 4 เครื่องนุ่งห่มอินโดนีเซีย

ผ้าบาติกในระยะแรกมีเพียงสีครามและสีขาว ในศตวรรษที่ 17 ได้มีการค้นพบสี สีแดง สีน้ำตาล สีเหลือง สีต่าง ๆ เหล่านี้ได้มาจากพืชท้องถิ่น ต่อมาจึงมีการผสมสีเหล่านี้ ทำให้ออกเป็นสีต่าง ๆ ภายหลังจึงมีการค้นพบสีม่วง สีเขียว และสีอื่น ๆ ในระยะต่อมา ปลายศตวรรษที่ 17 ได้มีการสั่งผ้าลินินสีขาวจากต่างประเทศเข้ามา นับเป็นความก้าวหน้าในการทำผ้าบาติกอีกก้าวหนึ่ง โดยเฉพาะเทคนิคการระบายสีผ้าบาติก เพราะเริ่มมีการใช้สารเคมีในการย้อม การระบายสีซึ่งสามารถทำให้ผลิตผ้าบาติกได้จำนวนมากขึ้น และได้พัฒนาระบบธุรกิจผ้าบาติกจนกลายเป็นสินค้าออก

ในศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา ได้มีการทำเครื่องมือในการพิมพ์ผ้าบาติกโดยทำเป็นแม่พิมพ์โลหะทองแดง ซึ่งเรียกว่า “จ๊ับ” Cap ทำให้สามารถผลิตผ้าบาติกได้รวดเร็วขึ้น ต้นทุนก็ถูกลง ทดแทนผ้าบาติกลายเขียนแบบดั้งเดิม (นันทา โรจนอุดมศาสตร์. 2536: 4-5)

บาติกในมาเลเซีย การทำผ้าบาติกในมาเลเซียได้รับอิทธิพลมาจากอินโดนีเซียอันเนื่องมาจาก อิทธิพลทางการค้า ทางวัฒนธรรม และสภาพภูมิศาสตร์

การทำผ้าบาติกในมาเลเซีย มีการทำกันในรัฐตรังกานูและรัฐกลันตัน ที่รัฐตรังกานู ในปี ค.ศ. 1910 เป็นปีที่มีการทำเป็นครั้งแรก การทำบาติกในมาเลเซียยุคแรก ๆ เป็นการทำบาติกลายพิมพ์ ในระยะต่อมาก็มีการทำผ้าบาติกลายเขียน เทคนิคการทำผ้าบาติกในมาเลเซีย ปัจจุบันมี 3 แบบ คือ บาติกลายพิมพ์ บาติกลายเขียน และบาติกซิลค์สกรีน

ลักษณะลวดลายผ้าบาติกของมาเลเซีย มีรูปร่างคล้ายคลึงกับของอินโดนีเซีย คือ ลวดลายจากพรรณพฤกษา ลายที่นิยมกันมาก คือ ลายดอกเบญจมาศ ดอกชบา ซึ่งเป็นดอกไม้ประจำชาติ นอกจากนี้ยังนิยมลายประเภทลายเส้น ลายเรขาคณิต และลวดลายตามแบบของศิลปะอิสลาม นอกจากนี้ศิลปินชาวมาเลเซียได้นำเอาเทคนิคทางบาติกมาสร้างสรรค์เป็นงานจิตรกรรม ซึ่งมีทั้งรูปแบบตามประเพณี เช่น ภาพการเล่นว่าว เกี่ยวกับอาชีพคนกรีดยาง การประมง และการจัดองค์ประกอบตามลักษณะแบบนามธรรม

(นันทา โรจนอุดมศาสตร์. 2536: 43-44)

บาติกในอินเดีย ศูนย์กลางหลักของงานบาติกปัจจุบันอยู่ในส่วนภาคตะวันออกเฉียงใต้ของที่ราบสูงเดคคาน (Deccan Plateau) และชายฝั่งโคโรมานด์ (Coromande Coast) อุตสาหกรรมบาติกถึงจุดสุดยอดในศตวรรษที่ 17 และ 18 เมื่อมีการส่งออกหลาย ๆ ประเทศรวมทั้งเปอร์เซียและยุโรป วิธีการแบบดั้งเดิมถูกใช้ในที่ราบสูงเดคคานตะวันออกเฉียงใต้ เป็นบาติกที่ผสมผสานกันระหว่างการให้สีและการวาด ปากกาที่ใช้สำหรับลงสีนี้เรียกว่า กาเล็ม (A Kalam)

(ธวัชชัย ทุมทอง. 2545: 21)

ภาพประกอบ 5 จิตรกรรมบาติกอินเดีย

ภาพประกอบ 6 เทคนิคงานจิตรกรรมอินเดีย

ผ้าบาติกในอินเดียนิยมทำจากผ้าไหม ซึ่งมีเนื้อบางและเบาเป็นผ้า紗หรี ใช้ผ้ามัดสลิมนี้อบางเบาและมีผิวมันสำหรับทำผ้าซิ่นและเสื้อสำเร็จรูป ใช้ผ้าฝ้ายเนื้อหนักสำหรับทำเป็นงานจิตรกรรม เทคนิคบาติกเพื่อประดับผนัง เทคนิคการทำผ้าบาติกในอินเดียนิยมการทำบาติกลายพิมพ์ และบาติกลายเขียน บาติกลายพิมพ์นิยมทำเป็นผ้า紗หรี บาติกลายเขียนเขียนทำเป็นภาพประดับผนัง

(นันทา โรจนอุดมศาสตร์. 2536: 45)

บาติกในไทย คนไทยรู้จักผ้าบาติกในลักษณะของ “ผ้าพันหรือผ้าปาเต๊ะ” โดยเรียกตามวิธีการนุ่ง คนรุ่นเก่าเรียกผ้าบาติกที่ผลิตในประเทศไทยว่า “ผ้ายาวอ” หรือ “จาวอ” (Jawa , Java) ซึ่งหมายถึงผ้าชวา และเรียกตามลักษณะของผ้าเป็นภาษาพื้นเมืองซาแดนภาคใต้ 4 ชนิดคือ จาวอ ตูเลส (Jawa Tulis) เป็นผ้าลายเขียนทั้งผืน จาวอ ตูเก (Jawa Tuke) ผ้าชวาระบอกไม้ไผ่ ใช้เรียกชื่อผ้าปาเต๊ะเนื้อดี บางและเบา ผ้า 1 ผืน สามารถม้วนได้ 1 กำมือ นอกจากนี้ ยังแสดงถึงกรรมวิธีในการเก็บผ้าในสมัยโบราณ ที่ม้วนเก็บในกระบอกไม้ไผ่โดยอบกระวานและกานพลู จาวอ ปือละ (Jawa Beulet) หรือผ้าพัน เรียกผ้าที่มีความยาวตั้งแต่ 3.5 – 4 หลา เป็นลักษณะผ้าที่ไม่เย็บติดกันเป็นถุง แต่ใช้วิธีพันรอบตัว จาวอ ซือแปะ (Jawa Seupet) เป็นผ้าบาติกที่มีลักษณะเป็นถุง และผ้าที่มีคุณภาพเป็นที่นิยมกันมากว่ามีคุณภาพดี คือผ้าตราดอกจิก ซึ่งเป็นเครื่องหมายทางการค้าชนิดหนึ่ง

ชาวไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เรียนรู้วิธีการทำผ้าบาติกโดยได้รับเทคนิคจากมาเลเซีย การทำบาติกในยุคแรก ๆ ผลิตโดยใช้แม่พิมพ์โลหะพิมพ์เทียนเพื่อทำลวดลายทั้งผืน แม่พิมพ์โลหะที่ใช้กันในยุคแรกตั้งชื่อมาจากรัฐกลันตันและตรังกานู ประเทศมาเลเซีย ดังนั้นลายผ้าในยุคแรก ๆ จึงมีลักษณะของศิลปะแบบมาเลเซีย (นันทา โรจนอุดมศาสตร์. 2536: 46-47)

นอกเหนือไปจากนี้ยังมีการผลิตผ้าบาติกในแถบเหนือสุดของประเทศ โดยชาวเขาเผ่าม้ง โดยมีความแตกต่างอย่างชัดเจนทางรูปแบบ ซึ่งบาติกทางตอนใต้ขอประเทศไทยจะนิยมเขียนภาพดอกไม้ ใบไม้ ภาพสัตว์ และลวดลายเครือเถาต่าง ๆ แต่สำหรับชาวเขาเผ่าม้ง นิยมเขียนเป็นลายเรขาคณิตนำมาต่อกันให้เกิดลวดลาย และนิยมใช้ผ้าใยกล้วยงมาทำโดยมีการทำสืบเนื่องมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ซึ่งคาดว่าคงมีการเผยแพร่มาจากพรมแดนตอนใต้ของจีน (ธวัชชัย ทุมทอง. 2545: 19)

ภาพประกอบ 7 บาติกตอนใต้ของประเทศจีน

บาติกในญี่ปุ่น ในช่วงศตวรรษที่ 18 บาติกได้รู้จักในญี่ปุ่นว่า โรคิซุ – เซเมะ (Roketsu – Zeme) ซึ่งเป็นวิธีการธรรมดาของการย้อมผ้า ที่นำเข้าสู่ประเทศในญี่ปุ่นโดยชาวจีน ส่วนของชิ้นส่วนของเหลว ถูกวาดทำเป็นตัวกั้นสี ที่ใช้ประยุกต์กับดินสอไม่อย่างดี วิธีล่าสุดเป็นวิธีที่ใช้กันทั่วไปในการทอผ้าไหมของนักรบ การพัฒนาอย่างต่อเนื่องของการใช้ตัวกั้นสีนำไปสู่การออกแบบให้ดีขึ้นและเพิ่มความนิยมชมชอบบาติกมากขึ้น วิธีนี้เรียกว่า กะตะ เซเมะ (Kata Zeme) เป็นกรรมวิธีที่ใช้ชาวสาลีและรำข้าวที่ประยุกต์ใช้ผ่านการตัดดินสอกระดาษไปเป็นเส้นผ้า สีที่ทาด้วยการมีตัวกั้นสีและแป้งที่ละลายได้ด้วยน้ำถูกชะล้างทำความสะอาดออกวิธีที่เป็นทางเลือกของการประยุกต์ใช้ด้วยกระดาษเพื่อร่างด้วยแป้ง (Tjsu Tsuzuki) เป็นวิธีที่ทำให้ดีขึ้นกับการเพิ่มเนื้อสีที่วาดด้วยมือให้มากขึ้นจนขึ้นการผลิตเป็นวิธีที่แตกต่างมากกับสไตล์ ยูเซน

ในช่วงเอโดะ (Edo) ปี ค.ศ. 1600 – 1868 ญี่ปุ่นพอใจกับช่วงที่มีเสถียรภาพ และสามารถพัฒนาอย่างมีอิสระในวัฒนธรรมเพื่อแยกตัวเองออกจากอิทธิพลภายนอก ความจำเป็นของคนรวยที่แตกต่างในช่วงเวลานี้ เป็นการสะท้อนในรูปแบบ กิโมโน (Kimino) และสไตล์ที่จำเป็นและชัดเจนที่ซึ่งแสดงรสนิยม อาชีพ และโอกาสที่มีมากขึ้นกว่าที่เป็นไปได้ด้วยสิ่งทอในตะวันตก (ธวัชชัย ทุมทอง. 2545: 23)

บาติกในแอฟริกา ธรรมเนียมของการกั้นสีเป็นส่วนหนึ่งด้วยของประวัติศาสตร์แอฟริกาเป็นเวลาหลายศตวรรษที่ โยรูบัส (Yorubus) ของนิโกเรียตอนใต้ และ Soninke และ Woloftribes ของ Senegal ที่มีการผลิตและช่างฝีมือที่เกี่ยวข้องกับการกั้นสี (Resist) ในกรณีของโยรูบัสใช้แป้งมันสำปะหลังเป็นวัตถุดิบขณะที่ Soninke ใช้แป้งข้าวเป็นวัตถุดิบในช่วงหลายปีที่ผ่านมาผลิตภัณฑ์พาราฟิน และสเตอริน ได้ถูกนำมาใช้แทนวัตถุดิบเดิมในบางพื้นที่ ผ้าโคลน (The Mud Clothes) ของประชาชนชาวแอมบารา ประเทศมาลี เป็นการผลิตโดยใช้เทคนิคที่คล้ายกับการทำบาติก ผ้าที่ถูกแช่เป็นสีที่ผลิตโดยการต้มเปลือกไม้จากต้นไม้บางชนิด โคลนจากบ่อน้ำ ที่เจือปนด้วยเหล็กประยุกต์กับทัพพี ใช้สร้างรูปแบบและเมื่อแห้งพื้นที่ส่วนที่เป็นลวดลาย ก็จะแช่ด้วยการใช้สบู่อ่างเข้มข้นที่ผลิตโดยชาวแอมบารา ดังนั้นผ้าทั้งหมดซึ่งป้องกันด้วยโคลนและแห้ง โดยใช้แสงแดดเมื่อโคลนกลายเป็นฝุ่นก็จะถูกขจัดออกไปและผ้าก็จะถูกทำความสะอาด เมื่อใช้ต่างฟอกผ้าก็จะได้รูปแบบ ที่แสดงสีที่สดใสท่ามกลางพื้นที่มีสีเข้ม (ธวัชชัย ทุมทอง. 2545: 15)

3. วัสดุอุปกรณ์ในการทำบาติก

ผ้า ผ้าที่นำมาใช้ในการทำบาติกต้องเป็นผ้าที่ทำมาจากเส้นใยธรรมชาติ เนื่องจากเส้นใยชนิดนี้สามารถดูดซับสีได้ดี ผ้าที่ใช้ต้องไม่หนาจนเกินไป เพราะน้ำที่เย็นที่เขียนจะไม่สามารถซึมติดผ้าด้านหลังทำให้กั้นสีไม่ได้ ผ้าที่ใช้ทำบาติกได้แก่

ผ้าลินิน (Liner) เป็นกลุ่มผ้าที่สามารถนำมาย้อมสีได้ดี เนื่องจากมีการตกแต่งโดยการชุบมันให้เยยหด เนื้อผ้าคงตัวพอสมควรและกันยับด้วยวิธี Sanforiza (ภาษาทางการค้า) ทำให้ย้อมสีได้ดีกว่าผ้าที่ไม่ได้ชุบมัน ผ้าใยลินินนิยมนำมาทำเป็นผ้าเช็ดหน้า และผ้าตัดเสื้อ

ผ้าสาหลูชนิดบาง (Lawn) เป็นลักษณะโปร่งบางเหมือนผ้าแก้วเนื้อนุ่ม สีขาวขุ่น ย้อมสีติดดี

ผ้าสาหลู (Batist) ลักษณะเหมือนผ้าสาหลูชนิดบาง เนื้อผ้าที่บึกว่า เนื้อนุ่ม เนื้อผ้าเป็นขาวฟอก ชุบมัน ไม่ตกแต่งผิวด้วยสารชนิดใด สะดวกต่อการที่จะนำมาเขียนเทียนหรือพิมพ์เทียน สำหรับการย้อมผ้าชนิดนี้เมื่อทำเป็นผ้าบาติกแล้ว ใช้ทำเป็นเสื้อเด็กอ่อน เสื้อนอน เสื้อสตรี และผ้าเช็ดหน้า

ผ้าปาน (Voile) เป็นผ้าที่มีเนื้อนุ่ม ผิวมัน ย้อมสีติดดี สีสดสวย ผ้าบาติกของอินเดียนิยมนำมาจากผ้าปาน ใช้ตัดเป็นผ้าสำหรับนุ่งห่มในฤดูร้อน

ผ้าปริระมิต (Cambric) เป็นผ้าเนื้อบาง มีน้ำหนักเบา ในบางครั้งผ้าปริระมิตมีการลงแป้งเล็กน้อย ดังนั้นก่อนที่จะนำไปพิมพ์หรือเขียนเทียน ควรซักล้างให้แป้งออกก่อน เวลาย้อมสีหรือแต้มสีจะติดดี ผ้าชนิดนี้ใช้ย้อมทำเป็นผ้าตัดเสื้อของสตรีและบุรุษได้ดี รวมทั้งเสื้อเด็กและผ้าเช็ดหน้า

ผ้ามัดสลิน (Muslin) เป็นกลุ่มของผ้าฝ้ายกลุ่มใหญ่ เนื้อขนาดกลาง จนถึงเนื้อหนา สามารถทำเป็นผ้าเช็ดหน้า ผ้าตัดเสื้อและผ้าปูที่นอนได้ดี ผ้ามัดสลินมีหลายชนิดด้วยกัน เช่น Percale , Calico , Chintz , Oxford Sherting และผ้าซาติน

ผ้าป๊อปปิ่น เป็นผ้าฝ้ายชนิดหนึ่งซึ่งเหมาะสำหรับการทำผ้าบาติกเป็นอย่างมาก เพราะไม่มีการตกแต่งผิว สามารถพิมพ์เทียน หรือเขียนเทียนและย้อมสีได้โดยไม่ต้องนำไปซักล้างก่อน ผ้าป๊อปปิ่นอาจมีชื่อทางการค้าหลายชนิด เช่น B C F , Lucky

ผ้าแพรฟูยี (Fugi) เป็นผ้าทอจากใยเรยอนหน้ากว้างเหมาะสำหรับทำเป็นผ้าบาติก ผ้าฟูยีเมื่อผ่านการย้อมสีแล้วจะเป็นผ้าที่มีสีสดใส เหมาะสำหรับนำมาตัดเสื้อในฤดูร้อน ผ้าแพรฟูยี มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เรยอง

ผ้าลอน มีชื่อทางการค้าเรียกว่า ยูนิติก้า เป็นผ้าเนื้อบาง ผิวมัน นิยมทำเป็นผ้าบาติกลายเขียน และใช้เทคนิคลายเขียนมากกว่าบาติกลายพิมพ์ เหมาะสำหรับทำเป็นผ้าพันคอ ผ้าคลุมผม

ผ้าไหม ควรใช้ผ้าไหมเนื้อบาง เนื่องจากน้ำเทียนไหลซึมผ่านเส้นใย ได้ดีกว่าผ้าไหมเนื้อหนา ผ้าไหมที่เหมาะสมกับการทำผ้าบาติกมีหลายชนิด เช่น ไหมไทย ไหมจีน ผ้า Crepe de Shine Silk สำหรับผ้าไหม ควรใช้ผ้าไหม 1 เส้น ขนาด 2000

(นันทา โรจนอุดมศาสตร์. 2536: 71 - 72)

ปากกาเขียนเทียน (Tjanting) ปากกาเขียนเทียนเป็นอุปกรณ์ที่มีความสำคัญในการทำบาติกเทคนิคระบาย ปากกาเขียนเทียนทำมาจากทองเหลือง บางครั้งเรียกปากกาทองเหลือง ใช้ในการตักน้ำเทียนเพื่อเขียนหรือเดินเส้นเทียนลงบนผืนผ้าตามรูปแบบที่ต้องการ ปากกาสำหรับเขียนเทียนมีหลายรูปแบบแตกต่างกันไป เช่น แบบรองเท้า แบบหยดน้ำ แบบยาววี แบบกลม แบบกรวย หรือทรงระบอก ส่วนประกอบที่สำคัญของปากกาเขียนเทียนจะมี 3 ส่วน คือ ด้ามจับ (Handle) ส่วนใหญ่ทำด้วยไม้กึ่งกลม เพื่อป้องกันความร้อน ถ้วย (Cup) สำหรับตักเก็บน้ำเทียนในการเขียนเส้นเทียนปลายท่อหรือพวย (Nip) สำหรับให้น้ำเทียนไหลออก ปลายท่อที่ใช้ในการเขียนเส้นเทียนจะมีขนาดที่แตกต่างกันเพื่อให้ได้ลวดลายและขนาดของเส้นเทียนที่แตกต่างกันมีอยู่ 4 ขนาด ได้แก่ เบอร์ L (Large Size) เป็นปากกาที่มีปลายท่อใหญ่ ขนาดของเส้นเทียนจะโตน้ำเทียนไหลออกเร็ว เบอร์ M (Middle Size) เป็นปากกาที่มีปลายท่อไม่ใหญ่เกินไปมีขนาดพอดี เส้นเทียนจะไม่ใหญ่หรือเล็กจนเกินไปควบคุมได้ง่าย เบอร์ S (Small Size) เป็นปากกาที่มีปลายท่อเล็ก เส้นเทียนจะมีขนาดเล็ก เหมาะกับงานที่ต้องการความประณีตแต่จะมีปัญหาการอุดตันได้ง่าย เบอร์ SS (Supersmall Size) เป็นปากกาเขียนเทียนที่มีลักษณะเล็กพิเศษเหมาะกับงานที่ต้องการรายละเอียดของเส้นเทียนที่ประณีต ค่อนข้างอุดตันได้ง่ายมาก

ปากกาเขียนเทียนที่พบโดยทั่วไปจะมีปลายท่อเพียงทางเดียว แต่ปากกาเขียนเทียนของอินโดนีเซียอาจจะมีปลายท่อ 2-3 ทาง เพื่อที่จะสามารถเดินเส้นเทียนเพื่อสร้างลวดลายได้ดียิ่งขึ้น (ธวัชชัย ทุ่มทอง, 2545: 39)

เทียนสำหรับเขียนบาติก ใช้สำหรับเขียนลวดลายต่าง ๆ บนผืนผ้า เพื่อกันสีไม่ให้ไหลซึมเข้าหากัน และปิดกั้นส่วนต่าง ๆ ที่ไม่ต้องการให้ติดสี เทียนเขียนบาติกนั้นมี 2 ชนิด คือ

1. เทียนบาติกที่ได้ระหว่งการผสม ขี้ผึ้งแท้ พาราฟิน และยางสน มีสีขาวขุ่น เส้นเทียนที่เขียนจะมีความเหนียว เหมาะสำหรับใช้ทำผ้าบาติก แต่ก็มีราคาแพง
2. เทียนบาติกที่ได้จากการผสมระหว่ง ขี้ผึ้งเทียม กับ พาราฟิน มีสีขาวใส เส้นเทียนที่เขียนจะมีความเปราะ แตกหักง่าย ราคาถูก

สีบาติก สีที่ใช้ในการทำผ้าบาติกมีอยู่หลายชนิด ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติและการใช้กับผ้าชนิดต่าง ๆ การเลือกใช้สีสำหรับย้อมหรือระบายผ้าบาติก ควรเลือกใช้สีที่ติดในสภาพเย็น เนื่องจากการย้อมและการระบายสีบาติกไม่ใช่ความร้อนเพราะบาติกมีการเขียนเส้นเทียนหรือพิมพ์ลายเทียน จะทำให้เทียนละลายหลุดออกได้ ทำให้ไม่สามารถกันสีได้ อีกทั้งเทียนที่ใช้ในการเขียนบาติกไม่ทนต่อสารเคมีที่มีความเข้มข้นสารเคมีเหล่านี้จะทำให้เทียนหลุดออกจากผ้าได้และขั้นตอนสุดท้ายของการทำผ้าบาติกต้องมีการต้มละลายเทียนในน้ำร้อนเพื่อทำความสะอาดให้เทียนหลุดลอก สีบางประเภทไม่ทนต่อความร้อนอาจทำให้สีหลุดลอกหรือจางได้

สีที่ใช้สำหรับทำบาติกแบบระบาย คือ สี Reactive Dyes เป็นสีที่ละลายน้ำได้ทั้งน้ำร้อนและน้ำเย็นเป็นสีย้อมใยเซลลูโลสที่ดีที่สุด เป็นสีที่ติดผ้าได้ง่าย สีสดใสสว่าง ย้อมติดผ้าได้เร็ว ผ้าติดสีได้ดีสม่ำเสมอผสมสีได้ดี ในการเลือกใช้สีควรใช้สีที่มีความเหมาะสมสำหรับทำผ้าบาติกย้อมเย็นเท่านั้น คือ ควรใช้สี รหัส “M Dyes” , MX ซึ่ง M หมายถึง การย้อมเย็น ไม่ควรใช้สีที่มีรหัส “H” (Hot Dyes) หมายถึงการย้อมร้อน

พู่กันและแปรง พู่กันที่ใช้สำหรับระบายสีผ้าควรเป็นพู่กันสำหรับระบายสีน้ำ ทั้งชนิดกลมและแบน ในการทำผ้าบาติกภูกันนอกจากการระบายสีแล้วยังใช้ในการเขียน วาดเส้นเทียนด้วย และใช้สำหรับทำเทคนิคต่าง ๆ เช่น สลักเทียน การวาดสร้างสรรค์เทคนิค พู่กันมีหลายขนาดเพื่อสะดวกในการใช้งาน

ไส้แทงปากกาเขียนเทียน เป็นอุปกรณ์ที่มีด้ามเป็นไม้ ส่วนปลายเป็นเส้นลวดขนาดเล็ก หรืออาจจะใช้สายกีตาร์เส้นเล็ก ๆ แทนก็ได้ เพื่อแก้ปัญหาการอุดตันของปากกาเขียนเทียน โดยใช้ส่วนที่เป็นเส้นลวดแทงที่ปลายท่อของปากกา แต่ควรระวังหากกระแทกแรงเกินไปอาจจะทำให้ปลายท่อของปากกาเขียนเทียนบานเสียหายได้

กรอบไม้หรือเฟรม ใช้สำหรับยึดซึ่งผ้าบาติก ไม้ที่ใช้ทำกรอบส่วนมากเป็นไม้เนื้ออ่อน หนาประมาณ 1 นิ้ว นำมาประกอบเข้ากันเป็นรูปสี่เหลี่ยม ยึดมุมทั้งสี่ด้วยตะปูเพื่อให้ได้ฉากและไม่โยกไปมาจนผ้าเสียรูป ส่วนกรอบไม้สำหรับทำเสื้อยัดนั้น ควรใช้กระดาษแข็งหรือไม้อัดอย่างบางปิดด้านหลังของกรอบด้วย เพื่อป้องกันไม่ให้สีหยดใส่เสื้อด้านหลัง

ขาตั้งเหล็ก ใช้สำหรับตั้งรองรับกรอบไม้ สามารถเคลื่อนที่ได้ง่าย เพื่อสะดวกในการปฏิบัติงานจะมี 4 ขา แยกกัน หรืออาจจะมี 2 ขา ชนิดวางกรอบไม้พาดทับได้

ภาชนะต้มน้ำร้อน ภาชนะที่เหมาะสมสำหรับต้มน้ำนั้น ควรเป็นโลหะที่ทนต่อความร้อนได้ดี เช่น อะลูมิเนียม สแตนเลส เหล็ก เป็นต้น ขนาดไม่เล็กหรือใหญ่จนเกินไป ปากกว้าง ก้นภาชนะไม่ลึกมาก

เตาต้มน้ำร้อน ควรเป็นเตาไฟฟ้าที่สามารถปรับอุณหภูมิได้ ผู้ใช้สามารถควบคุมความร้อนของน้ำเทียนได้พอดี ทำให้การเขียนเส้นเทียนไม่มีปัญหา ส่วนเตาแก๊สก็ใช้ได้แต่ควรระวังเพราะน้ำเทียนอาจจะหยดหรือหกทำให้ไฟลุกได้

น้ำยาเคลือบผ้ากันสีตก หรือ โซเดียมซิลิเกต น้ำยานี้ใช้สำหรับเคลือบผ้าบาติกที่แห้งสนิทแล้ว เพื่อป้องกันไม่ให้สีตก สีจะติดผ้าได้คงทนถาวร

ชุดเคลือบผ้า เป็นอุปกรณ์สำหรับการเคลือบผ้าประกอบด้วย

ถาด สำหรับใส่น้ำยาเคลือบเป็นถาดพลาสติก ที่ใช้สำหรับงานทาสีโดยทั่วไป
แปรง หรือ ลูกกลิ้ง สำหรับทาน้ำยาเคลือบ

แผ่นพลาสติกใช้ปูรองพื้นสำหรับทาน้ำยาเคลือบ สามารถใช้เสื่อน้ำมันหรือผ้ายางที่
สามารถล้างทำความสะอาดได้ง่าย

ถุงมือยาง เพื่อป้องกันไม่ให้สารเคมีสัมผัสผิวหนังได้

อุปกรณ์สำหรับการต้มผ้า ในการต้มผ้าเป็นการต้มเพื่อทำความสะอาด และต้มละลาย
เทียนออกจากผ้า ภาชนะที่ใช้ต้มผ้าควรมี 2 ใบ โดยทั่วไปนิยมใช้กะละมังหรือป้อสำหรับต้มผ้า

อุปกรณ์ทั่วไป

กระป๋องพลาสติกขนาดเล็ก สำหรับเก็บสีที่ผสมแล้ว

จานสี สำหรับผสมสี

ดินสอ ยางลบ

4. การออกแบบสีและการใช้สีในงานบาติก

การออกแบบสีหรือการให้สีในงานบาติกพื้นท์ จะใช้หลักทฤษฎีสีเบื้องต้นของแมสซีวต์ธูธาตุ
เช่นเดียวกับงานออกแบบทางทัศนศิลป์ เนื่องจากคุณลักษณะของสีบาติก มีลักษณะโปร่งแสง
เช่นเดียวกับสีน้ำ กระบวนการและเทคนิคต่าง ๆ จึงเหมือนกันโดยเฉพาะการสร้างงานจิตรกรรม
เทคนิคบาติก

สีผ้าบาติกที่พบเห็นกันโดยทั่วไป มีลักษณะการใช้สีแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

ผ้าบาติกสีเดียว หมายถึง ผ้าที่มีสภาพการย้อมหรือระบายเพียง 1 สี ผ้าบาติกสีเดียวเป็น
บาติกขั้นพื้นฐาน นิยมใช้กับผ้าที่เขียนเทียนหรือพิมพ์ลายเป็นลายเส้น แล้วนำไปย้อมสีเข้มเพียงสีเดียว
ลักษณะของลวดลายจะได้ลายเส้นสีขาวบนพื้นสี

ผ้าบาติกหลายสี เป็นผ้าบาติกที่มีการย้อมหรือการระบายสีมากกว่า 1 สีขึ้นไป การออกแบบ
บาติกหลายสี ควรจะยึดหลักการใช้สีแต่ละกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อให้สีแต่ละสีในผ้าขึ้นเดียวกัน มีลักษณะ
ประสานกลมกลืนกัน ผ้าบาติกหลายสีมี 2 ลักษณะคือ

ผ้าบาติกหลายสีแบบย้อม เป็นผ้าบาติกที่มีสีในผืนผ้ามากกว่า 2 สี สีเหล่านี้เกิดจาก
การปิดเทียนเพื่อเก็บสี และการย้อมสีอื่นทับเท่านั้น บาติกชนิดนี้มีทั้งลายพิมพ์ และลายเขียน

ผ้าบาติกหลายสีแบบระบายสี เป็นบาติกที่มีกรรมวิธียุ่งยากกว่าบาติกแบบย้อมอย่างเดียว
เนื่องจากผู้ออกแบบจะต้องออกแบบลวดลายหรือรูปภาพ กำหนดลักษณะของสีที่จะใช้ ให้ประสาน
กลมกลืนกัน (นนทา วจนอุตมศาสตร์. 2536: 97)

5. จิตวิทยาของสี PSYCHOLOGY OF COLOR

สีทุกสีย่อมมีอิทธิพลอยู่เหนือจิตใจมนุษย์ทั่วไป ดังนั้นสีกับมนุษย์จึงเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออก ทุกคนจะรู้สึกในอารมณ์ทันทีที่ได้เห็นสี โดยเฉพาะถ้าได้เห็นสีที่ตนเองชอบเป็นพิเศษ หรือเห็นสีที่ตนเองไม่ชอบ เพราะมนุษย์เราทุกคนย่อมมีอารมณ์ชอบบางสีมากที่สุดและรู้สึกเฉย ๆ ในบางสีและไม่ชอบบางสีเอาเสียเลย เราจะสังเกตเห็นบางคนชอบใช้สีเพียงบางสีอยู่ตลอดเวลา นั่นเพราะความผูกพันและเคยชินกับสีนั้นจนไม่ยอมใช้สีอื่น หรือถ้าจะใช้บ้างก็หลีกเลี่ยงไม่พ้น จะด้วยกรณีใดก็ตามก็จะเกิดความรู้สึกขัดเขินดูไม่ค่อยมั่นใจในตัวเองในลักษณะการวางตัว หรือบุคลิกท่าทาง ผู้มีรสนิยมดีมักจะใช้สีได้ถูกต้องตรงกับเวลา โอกาส วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ดิน ฟ้า อากาศและสมัยนิยม อย่างไรก็ตามต่างก็มีความชอบแตกต่างกันตามนิสัยและการศึกษาของแต่ละบุคคล

มนุษย์เรามีนิสัยชอบและพอใจสิ่งใหม่ ๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากสมัยนิยมหรือชาตินิยม เช่น ชาวจีนชอบสีแดง ถือว่าสีแดงมีอำนาจ ชาวดะวันตกชอบสีแดงเลือดนก หมายถึงความเป็นผู้ดี มีเชื้อสายสูงศักดิ์ การนิยมเสื้อผ้าสีสด นิยมในหมู่สตรี ประชาชนในเขตร้อนนิยมสีร้อน ความนิยมในเรื่องสี ทำให้เกิดการศึกษาค้นคว้าทดลองขึ้น ให้ข้อคิดว่าสีแท้ทุกสีสวยแต่บางสีมีข้อแม้ว่า ให้ใช้ปริมาณที่มากหรือน้อยจึงจะสวย ความรู้สึกของคนเราจึงขึ้นอยู่กับการใช้สีและสีมีอำนาจมีอิทธิพลต่อจิตใจของบุคคล เมื่อเราได้ทราบแล้วว่าอิทธิพลของสีกับมนุษย์มีความผูกพันกัน ดังนั้นจึงควรจะได้รู้ถึงสีสันต่าง ๆ ที่แสดงอารมณ์ โดยเฉพาะเพื่อให้ถูกกับเรื่องราวที่จะนำไปใช้ให้เป็นผลสมบูรณ์ (ทวีเดช จิวบาง. 2536: 58)

6. อิทธิพลของสีต่าง ๆ

ฟารีดา อาซาตุลลินา นักจิตวิทยาชาวโซเวียตได้กล่าวถึงอิทธิพล และความสำคัญของสีเอาไว้ในนิตยสาร “สปุตนิค” ของรัสเซีย เรื่องสีกับผลกระทบต่อความรู้สึกของมนุษย์

สีฟ้าอ่อน ช่วยทำให้จิตใจกระชุ่มกระชวยบรรเทาความเศร้าและช่วยกล่อมเกลาคิดใจ ทั้งยังอาจจะช่วยลดอุณหภูมิของร่างกายและความดันโลหิตได้เล็กน้อย ช่วยบรรเทาความเจ็บปวดและทำให้รู้สึกเย็นสบาย สีฟ้าอ่อนเป็นสีของความอดทน

สีแดง เป็นสัญลักษณ์ของพลัง สร้างความตั้งมั่นในการทำกิจกรรม ความเกรียงไกรและอารมณ์ร้อน เป็นสีที่ทำให้เมื่อยตาได้ง่ายที่สุด และกระตุ้นประสาทมากที่สุด สีแดงสะดุดตาคนได้ในทันทีและคนจะเบื่อสีนี้ได้เร็วเช่นกัน

สีชมพู คล้ายกับธรรมชาติที่อ่อนนุ่มและค่อนข้างจะเป็นทารก คนที่ถือหลักประโยชน์นิยมจะไม่ชอบสีนี้

สีเขียว ทำให้สงบคนที่ชอบสีนี้จะพยายามแสดงความสามารถ สำหรับคนที่ไม่ชอบอาจจะ เป็นได้ว่าเป็นคนกลัวปัญหาในชีวิตประจำวัน

สีน้ำเงินแก่ สื่อถึงความสงบของจิตใจที่มีอยู่ในคนที่อึดอ้อม ที่สามารถจะวางมาตาของชีวิตได้ คนที่ชอบสีนี้เป็นคนสมถะ ถ่อมตัวและมีแนวโน้มที่จะโคกเส้ำขาดความเชื่อมั่น สีนี้สบายตาช่วยขจัด ความเครียด

สีเหลือง เชื่อกันว่า แสดงออกถึงสามัญสำนึก เป็นสีโปรดของคนที่ยึดสัดที่พูดคุยกับคนอื่น ๆ และปรับตัวกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ง่าย สีเหลืองช่วยทำให้ระบบประสาทเข้มแข็งและปลูกฝังการ มองการณ์ในด้านดี

สีม่วง จะคู่ลึกลับ คนที่ชอบสีม่วงเป็นคนที่ม่ลักษณะเจ้าอารมณ์และอ่อนไหว พบว่าสีนี้ชักจูง ให้เด็ก ๆ เชื่อเรื่องไสยศาสตร์

สีน้ำตาล เป็นสัญลักษณ์ของความกระวนกระวายและความไม่พอใจ

สีเทา เป็นสีของการประนีประนอม บ้างก็ว่าเป็นสีของคนที่มีลักษณะชอบใช้เหตุผลและไม่ ค่อยจะไวใจอะไรง่าย ๆ

สีขาว ดูจะเป็นสีในอุดมคติที่ไม่ก่อให้เกิดความรำคาญและข้อโต้แย้งใด ๆ
(ทวีเดช จิวบาง. 2536: 60)

7. เทคนิคการทำผ้าบาติก

การสร้างพื้นผิวในงานบาติก

การสร้างรอยคราบในงานบาติก จาก เกลือบ่น , เกลือเม็ดใหญ่ , น้ำตาลทราย , ผงชูรส , ปุ๋ยยูเรีย , สารดูดความชื้น , น้ำเชื่อม , สีผง และ แอลกอฮอล์ สามารถทำได้โดย ระบายสีในส่วนที่เป็นลวดลายก่อน หรือ ส่วนที่กั้นเทียนไว้ เมื่อเสร็จแล้วจึงระบายพื้นหลัง ขณะที่สียังขึ้นหมาด ๆ ให้นำวัสดุที่ต้องการใช้สร้างรอยคราบ วางหรือโรยลงไปให้มีระยะพอสมควร ทิ้งไว้ประมาณ 30 นาที จะเริ่มเกิดเป็นลายขึ้นมา เมื่อได้ลายเป็นที่พอใจแล้ว ให้นำวัสดุที่ใช้สร้างลวดลายออกให้หมด เคลือบ ด้วยน้ำยาไซเดียมซัลไฟเดให้ทั่ว ทิ้งไว้ในที่ร่มประมาณ 6 – 12 ชั่วโมง จึงนำไปซักด้วยน้ำสะอาดและ ต้มเพื่อละลายเทียนออกให้หมด

ภาพประกอบ 8 เทคนิคน้ำตาล

ภาพประกอบ 9 เทคนิคเกลือ

การสร้างลวดลายโดยใช้กระดาษทิชชูขี้สีก

การใช้กระดาษทิชชูขี้สีก เป็นการสร้างลวดลายที่ใช้ในการควบคุมความเข้มของสีในภาพ สามารถทำได้โดย ลงสีภาพตามความต้องการหลังจากนั้นใช้กระดาษทิชชูขี้สีกส่วนที่ต้องการให้มีค่าความเข้มน้อย เพื่อสร้างบรรยากาศให้กับชิ้นงาน เทคนิคการขี้สีกนี้นิยมใช้ในการสร้างเมฆหมอกในภาพ (สมพร ธรรมรัตน์. ม.ป.ป.: 106-107)

การสร้างลวดลายด้วยน้ำยาซักผ้าขาว

การสร้างลวดลายด้วยน้ำยาซักผ้าขาวสามารถทำได้ 2 ลักษณะคือ

การสร้างลวดลายโดยใช้น้ำยาซักผ้าขาว หรือ ไฮเตอร์ ผสมกับน้ำเปล่า ในอัตราส่วน น้ำยาซักผ้าขาว 1 ส่วนต่อน้ำเปล่า 10 ส่วน แล้วบรรจุในกระบอกฉีดน้ำสำหรับฉีดผ้าทั่วไป หลังจากทิ้งระบายสีชิ้นงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว ใช้กระบอกฉีดที่บรรจุน้ำยาฉีดลงบนผ้าให้เป็นฝอยเล็ก ๆ เพื่อให้ น้ำยากัดสีผ้าที่ระบายไว้ให้เป็นจุดเล็ก ๆ การสร้างรอยคราบชนิดนี้เหมาะกับผ้ายัดเนื้อหนา ไม่เหมาะกับผ้าไหมหรือผ้าเนื้อบาง เพราะหากน้ำยามากเกินไปจะทำให้เนื้อผ้าขาดทะลุได้ (นภาพร โคนุชิต. 2548: 22)

การสร้างลวดลายด้วยวิธีการกัดสีเพื่อให้ภาพมีความนุ่มนวล สามารถทำได้โดย นำผ้าที่เขียนลวดลายและระบายสีพร้อมทั้งลงน้ำยาไฮเตอร์ชนิดที่กัดสีเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำไปต้มในน้ำที่ผสมน้ำยาซักผ้าขาว ใช้เวลาพอประมาณ เพื่อให้สีหลุดออก ไม่ควรต้มทิ้งไว้นานเพราะจะทำให้สีหลุดออกจากผ้ามากเกินไป และเกิดการเสียหายได้

(วัชรพงศ์ หงส์สุวรรณ. 2546: 16)

การสร้างรอยแตกโดยเส้นเทียน (Crack)

การสร้างลวดลายด้วยเส้นเทียนสามารถทำได้ 2 ลักษณะ คือ

การสร้างลายแตกของเส้นเทียนโดยการซึมของไซเดียมซิลิเกต การสร้างลวดลายชนิดนี้เหมาะสำหรับการลงสีที่มีความเข้มสูง เช่น สีน้ำเงิน สีม่วง สีแดง สีบานเย็น ฯลฯ เนื่องจากสามารถทำให้เห็นลวดลายที่มีความชัดเจน วิธีการสร้างลวดลายเทียนแตกสามารถทำได้โดย นำผ้าที่ลงสีเสร็จเรียบร้อยแล้วตามความต้องการพร้อมทั้งลงสีที่มีความเข้มของสีในบริเวณที่ต้องการสร้างลวดลาย โดยใช้วิธีการระบายสีให้เรียบ ทิ้งไว้ให้สีแห้งสนิท นำส่วนที่ต้องการสร้างลวดลายมาทาด้วยเทียนที่เป็นส่วนผสมของพาราฟิน แล้วบีบให้เป็นลวดลายตามความต้องการ นำกลับไปตรึงบนกรอบไม้ พร้อมทั้งทาไซเดียมซิลิเกตทิ้งไว้ประมาณ 2 – 12 ชั่วโมง แล้วนำผ้าไปต้มเพื่อละลายเทียนออกจะได้ผ้าที่มีลวดลายการแตกของเส้นเทียนตามความต้องการ

การสร้างลายแตกของเส้นเทียนโดยสีบาติก การสร้างรอยคราบชนิดนี้เหมาะสำหรับการลงสีที่มีความเข้มน้อยเป็นพื้น เช่น สีเหลือง สีเขียวอ่อน ฯลฯ เนื่องจากเวลาที่สร้างลวดลายจะสามารถทำให้เห็นรอยคราบได้อย่างชัดเจน วิธีการสร้างลวดลายเทียนแตกด้วยสีบาติกสามารถทำได้โดย นำผ้าที่ลงสีเสร็จเรียบร้อยแล้วตามความต้องการพร้อมทั้งลงสีที่มีความเข้มของสีในบริเวณที่ต้องการสร้างลวดลายโดยใช้วิธีการระบายสีให้เรียบ ทิ้งไว้ให้สีแห้งสนิท นำส่วนที่ต้องการสร้างลวดลายมาทาด้วยเทียนที่เป็นส่วนผสมของพาราฟิน แล้วบีบให้เป็นลวดลายตามความต้องการ นำกลับไปตรึงบนกรอบไม้ นำสีบาติกที่มีความเข้มทาลงบนผ้าบริเวณที่ต้องการสร้างลวดลาย ทิ้งไว้ให้แห้งสนิทนำมารีดเพื่อเปิดหน้าเทียนออกให้หมดโดยใช้กระดาษหนังสือพิมพ์ซับทั้งด้านบนและด้านล่างของผ้าเวลาที่รีด หลังจากนั้นนำผ้าบาติกไปทาไซเดียมซิลิเกตทิ้งไว้ประมาณ 2 – 12 ชั่วโมง แล้วนำผ้าไปต้มเพื่อทำความสะอาดจะได้ผ้าที่มีลวดลายการแตกของเส้นเทียนที่เป็นเส้นสีตามความต้องการ (โกศล พิณกุล. 2545: 47-49)

ภาพประกอบ 10 ลักษณะลวดลายที่เกิดจากการสร้างด้วยเทียน

การสร้างบาติกเทคนิคเส้นสี

การสร้างลวดลายผ้าบาติกด้วยเทคนิคเส้นสีสามารถทำได้โดย ร่างแบบลวดลายลงบนผ้าตามต้องการ หลังจากนั้นนำผ้าไปตรึงบนกรอบโดยใช้เทียนทาทับบ้างบริเวณกรอบไม้เพื่อเป็นการตรึงผ้าให้มีความแข็งแรง นำสีที่ต้องการมาทาลงบนเส้นตามทีออกแบบเอาไว้ เมื่อสีแห้งสนิทใช้จันตึงจุ่มน้ำเทียนแล้วเขียนตามแบบ เสร็จแล้วนำผ้าไปล้างโดยใช้วิธีการที่ใช้น้ำไหลผ่าน เมื่อล้างเสร็จแล้วนำไปผึ่งลมให้แห้ง แล้วนำภาพที่ได้ไปลงสีตามต้องการ เมื่อสีแห้งสนิทนำมารีดเพื่อเปิดหน้าเทียนออกให้หมดโดยใช้กระดาษหนังสือพิมพ์ซับทั้งด้านล่างและด้านบนผ้าเวลาที่รีด หลังจากนั้นนำผ้าบาติกไปทาทาโซเดียมซัลเฟตทิ้งไว้ประมาณ 2 – 12 ชั่วโมง แล้วนำผ้าไปต้มเพื่อละลายเทียนออกจะได้ผ้าบาติกตามต้องการ(โกศล พิณกุล. 2545: 51-59)

การสร้างลวดลายโดยการระบายสีทับบ

การสร้างลวดลายประเภทนี้ เป็นลักษณะการสร้างลวดลายผ้าบาติก 2 ชั้น เป็นการสร้างความแตกต่างของผ้าบาติกในอีกรูปแบบ โดยที่ไม่มีเส้นสีขาวของร่องรอยเส้นเทียนและการลงสีทับบสีอื่น สามารถทำได้โดย นำผ้าบาติกระบายสีชั้นเดียวที่ทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว ไปตรึงบนเฟรม แล้วนำสีที่ต้องการระบายสีทับบให้ทั่วในส่วนที่ต้องการตามแบบลวดลายที่ออกแบบไว้ สีที่ใช้ระบายทับบจะต้องคำนึงถึงหลักวงจรสีธรรมชาติ เมื่อระบายสีเสร็จเรียบร้อยแล้ว ทิ้งไว้ให้แห้งนำผ้าบาติกไปลงน้ำยาโซเดียมซัลเฟตทิ้งไว้ 2 – 12 ชั่วโมง นำผ้าไปต้มทำความสะอาด จะได้ผ้าบาติก 2 ชั้นที่มีความสวยงามและแปลกตา (สมพร ธรรมรัตน์. ม.ป.ป.: 80-83)

การสร้างลวดลายโดยวิธีการสับัดเทียน

การสร้างลวดลายโดยวิธีสับัดเทียน สามารถทำได้โดยนำภาพที่ต้องการสร้างลวดลายลงสีตามความต้องการ โดยที่บริเวณที่ต้องการสร้างลวดลายให้ลงสีที่มีความเข้มข้นก่อน เช่น สีเหลือง ฯลฯ เมื่อสีแห้งสนิทนำแปลงที่มีขี้ผึ้งจุ่มน้ำเทียนขณะร้อนจัด สับัดเพื่อให้เกิดพื้นผิวแทนการเขียนด้วยจันตึง สามารถเก็บซ่อนสีจากสีอ่อนไปหาสีเข้มได้หลายชั้นตามความต้องการ หลังจากนั้นนำไปรีดเพื่อเปิดหน้าเทียนออกให้หมดโดยใช้กระดาษหนังสือพิมพ์ซับทั้งด้านล่างและด้านบนผ้าเวลาที่รีด นำผ้าบาติกไปทาทาโซเดียมซัลเฟตทิ้งไว้ประมาณ 2 – 12 ชั่วโมง แล้วนำผ้าไปต้มเพื่อละลายเทียนออกจะได้ผ้าบาติกตามต้องการ (ธวัชชัย ทุมทอง. 2545: 102)

ภาพประกอบ 11 ลักษณะลวดลายที่เกิดจากการสับัดเทียน

การสร้างลวดลายโดยวิธีการใช้แปรงทาสี

การสร้างลวดลายโดยใช้วิธีการใช้แปรงมาสีสามารถทำได้โดยนำภาพที่ต้องการสร้างลวดลายลงสีตามความต้องการ โดยที่บริเวณที่ต้องการสร้างลวดลายให้ลงสีที่มีความเข้มข้นก่อน เช่น สีเหลือง ฯลฯ เมื่อสีแห้งสนิทนำแปรงที่มีขนนิ่มจุ่มน้ำเทียนขณะร้อนจัด เขียนลวดลายเพื่อให้เกิดพื้นผิวแทนการเขียนด้วยจันตึง การเขียนลวดลายนี้สามารถกำหนดทั้งสีลาและทิศทางของภาพได้ตามความต้องการ อีกทั้งสามารถเก็บซ้อนสีจากสีอ่อนไปหาสีเข้มได้หลายชั้นตามความต้องการ หลังจากนั้นนำไปรีดเพื่อเปิดหน้าเทียนออกให้หมดโดยใช้กระดาษหนังสือพิมพ์ซับทั้งล่างและบนผ้าเวลาที่รีด นำผ้าบาติกไปทาไซเดียมซิติลิกेटทิ้งไว้ประมาณ 2 – 12 ชั่วโมง แล้วนำผ้าไปต้มเพื่อละลายเทียนออกจะได้ผ้าบาติกตามต้องการ (วัชรชัย ทุมทอง. 2545: 104)

ภาพประกอบ 12 ลักษณะลวดลายที่เกิดจากการใช้ฟู่กันระบายเทียนเพื่อสร้างลวดลาย

การสร้างลวดลายผ้าบาติกด้วยวิธีการพิมพ์ลาย

การสร้างลวดลายผ้าบาติกด้วยวิธีการพิมพ์ลาย เป็นวิธีที่สามารถสร้างลวดลายให้มีความแปลกใหม่โดยนำวัสดุที่มีอยู่ในธรรมชาติมาใช้เป็นแม่พิมพ์ในการสร้างลวดลาย เช่น ใบไม้ หญ้าแห้ง ฯลฯ ขั้นตอนการสร้างลวดลายสามารถทำได้โดย เตรียมพื้นผิวที่ต้องการสร้างลวดลายให้พร้อม หลังจากนั้นนำวัสดุที่จะนำมาทำแม่พิมพ์ ทาสีที่มีความเข้มข้นมากกว่าพื้นที่เตรียมไว้ แล้วนำแม่พิมพ์พิมพ์ลวดลายตามที่ต้องการแบบไว้ ทิ้งไว้ให้แห้งสนิทนำมาทาโซเดียมซัลไฟด์เพื่อป้องกันสีตก

(Konemann Verlagsgesellschaft, 2001: 48 - 53)

การสร้างลวดลายผ้าบาติกพื้นดำ

การสร้างลวดลายผ้าบาติกชนิดนี้เป็นการดัดแปลงงานการเขียนงานลายไทยลงบนกระดาษ แต่เพื่อเพิ่มความน่าสนใจในงานจึงมีการคิดดัดแปลงวิธีการจนได้เทคนิคการสร้างลวดลายที่มีความแปลกใหม่ สามารถทำได้โดย นำผ้าบาติกที่ออกแบบลวดลายไว้เสร็จเรียบร้อยแล้วไปตรึงบนเฟรมที่เตรียมไว้ ใช้สีบาติกระบายลงบนผ้าที่เขียนลายเสร็จแล้วโดยที่ยังไม่ต้องลงเส้นเขียน เมื่อสีแห้งสนิทนำจันตึงจุ่มน้ำเขียนเขียนตามรอยที่ออกแบบไว้ ลงสีดำบริเวณที่เป็นพื้นของภาพให้ทั่ว เมื่อสีแห้งสนิทนำไปรีดเพื่อเปิดหน้าเขียนออกให้หมดโดยใช้กระดาษหนังสือพิมพ์ซับทั้งล่างและบนผ้าเวลาที่รีด นำผ้าบาติกไปทาโซเดียมซัลไฟด์ทิ้งไว้ประมาณ 2 – 12 ชั่วโมง แล้วนำผ้าไปต้มเพื่อละลายเขียนออกจะได้ผ้าบาติกตามต้องการ

ภาพประกอบ 13 การสร้างลวดลายบาติกพื้นดำ

การสร้างลวดลายผ้าบาติกด้วยวิธีทับซ้อนสีเก็บสี

การสร้างลวดลายผ้าบาติกซ้อนสีเก็บสีเป็นการสร้างงานในแนวสร้างสรรค์หรืออาจเป็นแนวภาพจิตรกรรมประดับฝาผนัง การซ้อนสีเก็บสีเป็นการสร้างระยะและมิติของภาพโดยการเขียนเขียนเขียนและลงสีซ้อนทับกันหลาย ๆ ครั้ง ในการทำงานลักษณะนี้ควรระบายสีจากสีอ่อนหรือสีที่มีค่าความเข้มน้อยก่อนเพื่อสามารถลงสีทับได้อีก เมื่อได้ภาพตามความต้องการแล้วนำไปรีดเพื่อเปิดหน้าเทียนออกให้หมดโดยใช้กระดาษหนังสือพิมพ์ซับทั้งด้านล่างและด้านบนของผ้าเวลาที่รีด นำผ้าบาติกไปทาโซเดียมซัลไฟเดททิ้งไว้ประมาณ 2 – 12 ชั่วโมง แล้วนำผ้าไปต้มเพื่อละลายเทียนออกจะได้ผ้าบาติกตามต้องการ (ธวัชชัย ทุมทอง. 2545: 75-78)

ภาพประกอบ 14 ลักษณะผลงานการซ้อนสีเก็บสีเก็บสีเพื่อสร้างระยะของภาพ

ภาพประกอบ 15 ลักษณะผลงานการซ้อนสีเก็บสีเพื่อสร้างระยะของภาพ

ภาคผนวก จ

- ภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม เรื่อง จิตรกรรมบาติคสร้างสรรค์

ประมวลภาพ การศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐาน

ภาพประกอบ 16 การสัมภาษณ์ คุณชนะพล ให้อาญ วิทยากรพิเศษ การจัดการเรียนการสอน
กิจกรรมบาติกในระดับประถมศึกษา

ภาพประกอบ 17 การสัมภาษณ์ คุณสุภาวดี วัฒนศิริ นักศึกษาปริญญาโทได้รับทุน
แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมประเทศอินโดนีเซีย

ประมวลภาพ การทดลองใช้สาระการเรียนรู้ศิลปะเพิ่มเติม
เรื่อง จิตรกรรมบาติกร่างสรรค์

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง ความเป็นมาบาติก

ภาพประกอบ 18 ความเป็นมาบาติก

ภาพประกอบ 19 รู้จักอุปกรณ์การเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง เทคนิคเส้นสี

ภาพประกอบ 20 การฝึกทักษะการเขียนเส้นเทียน

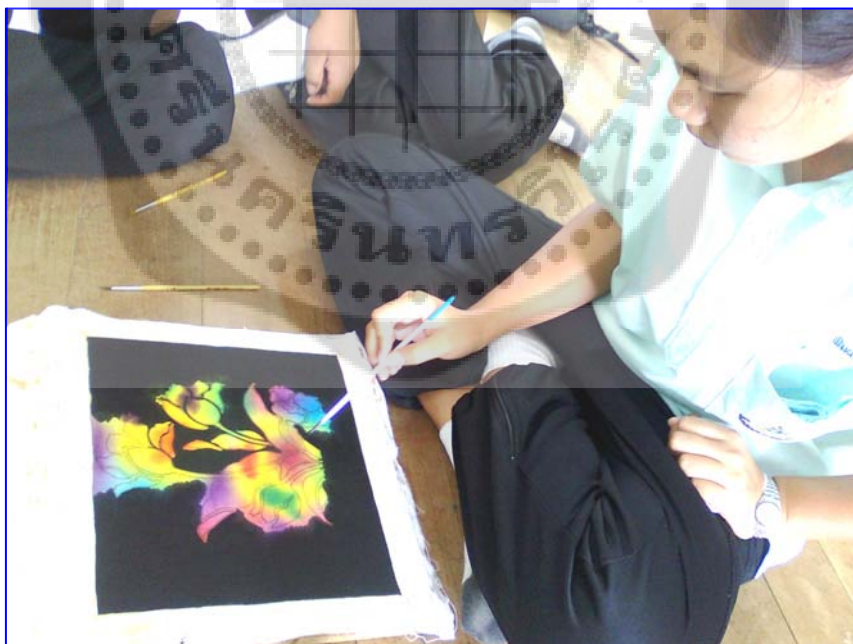

ภาพประกอบ 21 ทักษะพื้นฐานการลงสี

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง กรรมวิธีหลากหลาย

ภาพประกอบ 22 การฝึกทักษะการสร้างลวดลายด้วย เกล็ด , น้ำตาล , ผงชูรส ฯลฯ

ภาพประกอบ 23 การฝึกทักษะการสร้างลวดลายด้วยวิธีการซ้อนสี

ภาพประกอบ 24 การฝึกทักษะการสร้างลวดลายด้วยเทียนหรือพาราฟิน

ภาพประกอบ 25 การฝึกทักษะการสร้างลวดลายด้วยการลงสี

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง วาดลวดลายจิตรกรรมสร้างสรรค์

ภาพประกอบ 26 การฝึกทักษะการสร้างมิติด้วยเทคนิคการลงสี

ภาพประกอบ 27 เทคนิคการรีดเทียบ เพื่อเคลือบน้ำยาไฮเดียมซิลิเกตป้องกันสีตก

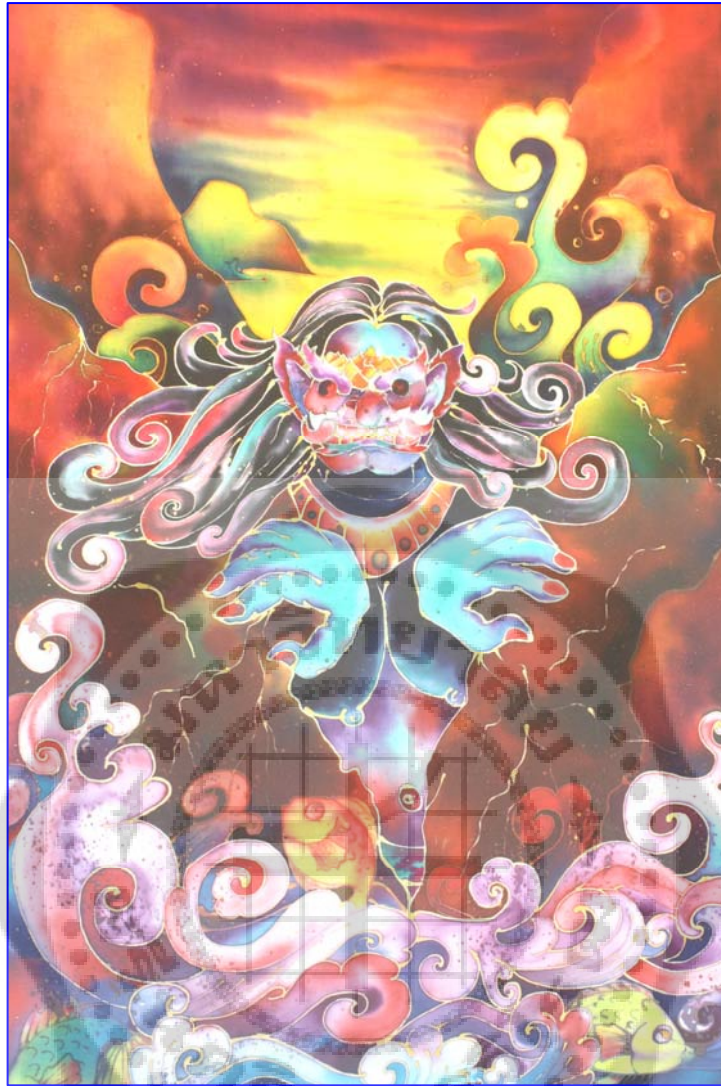
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง จากบทประพันธ์สู่งานศิลป์

ภาพประกอบ 28 การออกแบบผลงานจิตรกรรมจากบทประพันธ์ เรื่อง พระอภัยมณี

ภาพประกอบ 29 การสื่อสารด้วยสี ตามบทประพันธ์ เรื่อง พระอภัยมณี

ภาพประกอบ 30 ผลงานจากบทประพันธ์ เรื่อง พระอภัยมณี ตอน

“นางผีเสื้อเกลือโกรธโหดทะเลิ่ง

โตตั้งหนึ่งยุคนธรุชุนไศล

ลุยทะเลโครมครามออกตามไป

สมุทรวไทยแทบจะลุ่มถล่มทลาย

เหล่าละเมาะเกาะขวางหนทางยักษ์

ภูเขากหักหินหลุดทชุดสลาย

เสียงครึกครื้นคลื่นคุ่มขึ้นกุ่มกาย

ผีเสื้อร้ายรีบรุดไม่หยุดยีน”

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายกำธร ดิษธรรม
วันเดือนปีเกิด	18 มกราคม พุทธศักราช 2525
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 43 หมู่ 4 ตำบลวันยาว อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี 22110
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	ครู อันดับ คศ.1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2542	มัธยมศึกษาปีที่ 6 (แผนกวิทย์-คณิต) จากโรงเรียนเบญจมราชูทิศจังหวัดจันทบุรี
พ.ศ. 2547	อนุปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาออกแบบประยุกต์ศิลป์ จากสถาบันราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี
พ.ศ. 2547	ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต รัฐศาสตร์ สาขาการเมืองการปกครอง จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2551	ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาศิลปกรรม จากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี
พ.ศ. 2551	ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู สาขาลักสูตรและการสอน จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2556	ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ